II B 9

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

ILLVSTRISS. DOMINO
D. IO. PAVLO
VIDMAN
BARONI, ET SVMEREG.
AC SANCTI PATERNIANI IN CHARINTIIS DOMINO.

Andreas Argolus F.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

QÆ ſunt meritorum vires, ea virtutis officia (Illuſtriſſime Domine) vt diffuſis vndique per corda hominum vinculis, mentes ad ſe adſpicientium trahant; obſequium, & amorem vel inter ignotos ſibi vendicent. Quod in Te euenire manifeſtiſſimè ſentio; qui prudentiæ dotibus, animi ornamentis ità tamdiù oculorum acies omnium demulſiſti; vt partis iam

TRANSTIBERIM. BIBLIOTHECÆ S. FRANCISCI

Tibi innumeris pulchritudinis virtutis tuæ amatoribus, totidem habeas admiratores, quot amicos, & obuios. Ità quandò morum manſuetudini munificētiam, officia, quibus non modò nobis; ſed patriæ, ſed amicis nati ſumus, recto fœdere ſociaſti; ita omnium vſui vitę tuę ſtudia perfecto nodulo, ac termino direxiſti, vt non ad domeſticā, quod multi faciunt: ſed publicam laudem Heroum more reſpicere videaris.
Magnæ quippè molis eſt (Vir Illuſtriſſime) laudum tuarum hìc circulum explicare, quæ ob virtutum ornamenta hominibus debentur, non ſecùs ac thura Dijs. Tu enim ob animi dotes ita Principibus charus, eorumque es familiaritati coniunctus; vt quæ Iidem alijs ex gratia tribuunt; Tibi eadem ex meritorum afflatu prodire ſummo iure fateantur. Tu literarum non tantùm amatores, & in quibus effulgent ſcientiarum ſpecimina beneuolentia, ac fauore vnicè proſequeris; verùm doctrinarum etiam (nec quidem inani ſtudio) es amantiſſimus, Aſtronomiæ præcipuè; illius ſcilicet ſcientiarum generis, quod Heroica ingenia ad ſublimia eleuando nobilitat; quodque Principes olim eorum Aulis non inuiſum, vt rerum omnium contemplationem ſuauiorem in delitijs habuere. Tu illuſtres paternas opes optimus adminiſtrator prudentia, ac ſtudio non ſolùm intactas conſeruaſti: ſed in negotijs tàm domeſticis, quàm extrinſecis diligentia ſingulari omnia perſecutus (literarij muneris tamen nec immemor) plurimùm ampliaſti; adeò quod ſedulitatem tuam in tanto pondere omnes maximè admirantur. Harum ſanè rerum fratrum minorum tuorum exitus teſtimonium præbet vberrimum; qui

tua-

tuarum exemplo virtutum edocti, Tuique ſolerti educatione eruditi proprijs meritis ad honores, & dignitates euecti ſunt; CHRISTOPHORVS, qui honeſtiſſimis moribus, ac virtutibus pereximijs inſignitus Cameræ Apoſtolicę fruitur Clericatu; viuetq; in poſterùm ad eminentiora delatus gloriosè. DAVID, qui in florente admodùm ætate proprio Marte, nec Principũ fauore Præfectus Equitum electus, ſtrenuè militarem artem exercet. Et MARTINVS ac LVDOVICVS fratres reliqui non tantùm humanitate, morum Suauitate, Liberalitate, alijſque ingenuis animi dotibus conſpicui; verùm multarum rerum etiam, ac præſertim Politices inſtructi; Qui Patroni ſtudioſiſſimi, ac fautores extant omnium, quos virtutis genere aliquo pollere conſpiciunt; quiq; in totius Europæ itinere Principibus cogniti, domus ſplendorem atque familiæ maximoperè cumularunt. Ego quidem vt de alijs taceam Te cultu, Te affectu incredibili ſum per omnia proſecutus; & cum quærerem vndiquè quomodò, quibus argumentis quanti Te faciam demonſtrarem; ſollicitus mihi ipſi videbar; quia nihil meorum librorum, nihil operum erat in loculis, quo Te pro meis viribus exornarem. Cùm interim libellum de Diebus Criticis, & Decubitu Ægrorum, quem ad rei Medicæ vſum ex Cęli rationibus nupero ſtudio exaraui; efflagitantibus amicis vt Typis traderem, eum Tibi inſcribendi ceſſit ad votum occaſio, & qualecumque munus id ſit, indicium ſaltem beneuolentiæ, & Cordis in Te mei. Neque non futurum gratum Tibi opus mihi perſuadeo, qui optimè animum meum noueris: cui non cognitio quidem tua;

ſed

ſed publici teſtimonij aperta fides deerat. Sume illud lubens: librum enim hunc euoluendo teſſeram veluti animi mei clariſſimam recognoſces, quam Tibi integris, putiſq; amicitię ſignaculis do, offero. Vale (Vir Illuſtriſſime) & me ama.

Patauij Die 15. Cal. Decemb. M. DC. XII.

Noi

Noi Reformatori dello Studio di Padoa.

Hauendo veduto per ſottoſcrittione del R. Pad. Inquiſitor di Padoa alla fede del Sig. Nicolò de Magiſtris, & per atteſtato del Padr. Maeſtro Fulgentio de Serui, che ne' due libri intitolati de Diebus Criticis, & Decubitu Ægrorum de D. Andrea Argoli non ſi troua coſa alcuna contra la Santa Fede Catolica, Prencipi, e buoni Coſtumi. Concedemo licenza, che ſia ſtampata douendoſi oſſeruar quanto per legge in queſto propoſito, & preſentar vna copia nella Libraria publica. In quorum Fidem &c.

Dat. a' 20. di Aprile 1639.

Nicolò Da Ponte Refor.
Pietro Triuiſan Refor.

Aluiſe Quirino Segret.

Pro Impreſsione.

Opus preſens Excell. D. Andreæ Argoli in Patauino Lyceo Mathematici De Diebus Criticis, cuius initium eſt, Omne quidem &c. finis cum acu, vt dicunt indicatiua tentabimus, vidi & examinaui ego Fr. Ioan. Paulus Sanſonius Art. & S. T. Doct. & S. Inq. Pat. Comm. Gen. Nec in eo quidquam reperi S. R. & Cath. fidei, Principum decretis, boniſque moribus aduerſum. Quare prelo dignum cenſui, & mea manu ſubſcripſi. Et in fidem &c.

Fr: Io: Paulus Sanſonius qui ſup.

Admitto pro Impreſſione, ego Fr. Ludouicus Menicutius ab Vrbeueteri Artium, & S. T. D. ad preſ. Inq. Patauinæ Commiſſarius Gener. Opus vt ſupra à meò Doctiſſ. Anteceſſore examinatum, & mea manu ſubſcribo. Et in fidem &c.

Fr: Ludouicus Menicutius qui ſupra.

Nihil

Nihil quod ſit contra fidem, vel Apoſtolicis conſtitutionibus repugnet inueni.

Ego Nicolaus de Magiſtris Can.

Præſens opuſculum cui titulus eſt De Diebus Criticis Excell. D. D. Andreæ Argoli In ſcola Patauina publici Mathematici, cuius initium eſt, principaliſſima &c. Et finis aliaque plurima. Viſum per Reu. D. Nicolaum de Magiſtris Canonicum Patauinum, vt in ſuprad. atteſtatione, fuit pro impreſſione approbatum Paduæ hac die 26. Martij 1639. cum nihil contra Fidem, Principes, ac alias Apoſtolicas conſtitutiones contineat.

Ita eſt ego Fr. Ant. Vercellus de Lendenaria Inquiſitor Generalis Paduæ manu propria.

Nell' opera intitolata de Diebus Criticis, & Decubitu Aegrorum Andreæ Argoli Liberi doi: non ſi contiene coſa alcuna contra Prencipi, è buoni coſtumi.

Fr. Fulgentio de Serui.

SYL-

SYLLABVS RERVM

in opere adductarum, vbi primus numerus paginas, ſecundus ſecundum Librum, litera p. Præfationem indicat.

A

ABrahamus Auenesre laudatur. 4.pag.6 p.

Acchillis clypeus qualis 30. quid denotet ib. cur in ipſo quinque tantùm plicæ ibid. quid argenteum lorum in ipſo. ibid.

Adriani Cæſaris de Medicorum multitudine ſcitum dictum. 44.

Aegritudo decubitus ſi futura ſit lethalis cauſæ. 5. 6. 7. lib. 2. breuis, an chronica futura ſit 3.4.5. lib. 2. eius cognitionem vnde auſpicentur periti. 1.lib. 2. 46.8. ſigna 74.

Ἥρας κλέος *Hercules eſt Sol.* 3.p.

Aegyptij cur Iulij menſe annum inciperent. 69. eruditi. 24. ipſi tantùm, & Aſſyrij tempore Ptolemæi Aſtrologiam callebant. 91. Meridiem venerabantur. 69. qua anima animatum, cælum facerent. 6. quot cæli orbes. 2. decipiebantur, & cur. ibid. eorum placita de Luna quæ. 84.

Aeneas cur ſues Iunoni mactet. 8. Aeneid. 5.p.

Aeſchylus citatur. 4.p.

Aethiopum color vndæ. 14.

Aether quid ſit. 2.p.

Affectiones corporis ad Ptolemæi mẽtem diſtinguntur. 76. enarrantur ibid. eorum qualitates. ibid.

Agellius, Genethliacis parũ fauẽs. 12.

Ἀκρότερα *dicta Diana cur.* 2.p.

Agricolationis præcepta quomodo ordinentur 12. eius auctores Virgilius, Columella, Plinius, Palladius 11. ea apud Arcadas nobilis. 24.

Aiacis clypeus. 30.

Alberti Magni de hora decubitus eruendâ opinio an bona. 79.

Albumazaris mira de Luna. 17.

Alexandrini Medicina inſignes 24. vnde exordium anni capiant. 65.

Ἀλεξίκακος *cur dictus Hercules.* 3.p.

Alphonſinorum ſchola. 82.

Ambroſius qua anni parte creatum mundum faciat. 39. Lunæ fluxum, & refluxum maris tribuit 16. Lunam quomodo deſcribit. ibid.

Anaretica loca quæ. 47.

Anaſſimander Solem ignitum lapidẽ dixit. 9.

Anaretæ qui planetæ, & vnde. 37. quomodo cognoſcantur. ibid. & 38. eorũ uis. ibid. non Solum planetæ, ſed alia aſtra infortunata. ib. eorum ethymus. 70.

Anima quibus partibus cõſtet 6. quatenus ſtellis ſubiaceat 22. Anima cæli examinatur 57. anima vegetatricis munia tria. 30.

a *Ani.*

Animodar regula quæ apud Ptol. 79.

Anni quattuor partes menſium pædagogi. 64. *temporis ſuppedanea* 82. *ciuilis anni conſtitutio* 65. *correctiones à quibus factæ.* 66. *exordium ab ingreſſu alicuius Principis ſumptum.* 65.

Annus Python eſt 82. *deſcribitur* 64. *duplex ſydereus, & tropicus. ibid. Aeoli ventorum Patris nomine cur dictus.* 64. *palmæ ſymbolo ab Aegyptijs figuratur.* 65.

Anuli ope longæuus uixit Iarchæ auus 32.33.

Antæi fabulæ philoſophica explicatio 3.p. *Antæus vnde dicatur. ibid.*

Antyllus medicinæ auctor vetus laudatur 5.p.

Aper Erimanthæus quid. 3.p.

Apollonius Thianæus ope anuli ſenex vixit. 33.

Apollonius Rhodius Alexādrinus. 4.

Apollo caſtra Agamemnonis ſauciat. 1.p. *cur medicus, & vates.* 44. 3.p.

Apheta quid 47. *vnde dicatur.* 70. 36. *Hyleeque apud Arabas. ib. qui Planetæ ſint Aphetæ ibid.* 37-38. *eos eligendi ordo.* 37.

Aphetica loca, & apheteriæ quid ſint 36.

Apuleius quomodo appellauerit Lunā 8. *laudatur* 44. *eius ſententia. ibid.*

Ara pluuia apud Hymettum. 20.

Arabes odorum diuites. 24. *audaces in Aſtrologia* 60. *molles* 13. *eorum ſcholæ placita.* 49.

Aratus citatur. 62.

Araneus quare 12. *Maij ſuſpendere telam dicatur ab Heſiodo.* 75.

Ariolus apud Xenophōtem de Socrate. 25.

Ariſtoteles cur ioconomam vocet naturam 57. *citatur.* 71. *cuius axioma.* 13. *lib.* 2.

Aries primus in Zodiaco. 39. *ſub eo ſigno an creatus mundus. ib.*

Arrianus citatur. 65.

Arſacides h. e. Perſæ veſtibus indulgent. 24.

Aſiatici quales. ib.

Aſinius Pollio ad Senecā ſiſtitur. 69.

Aſpectus, poſitiones Aſtrologis quattuor, & qui. 63.

Aſtra infra animum, & arbitrium agunt 91. *adurentia quæ.* 11. *lib.* 2. *eorum influxus tempore generationis.* 24.

Aſtrologia defenditur 60. *olim cataplo Alexandrina tantùm nota.* 91.

Athenæ orientaliores Roma. 69.

Athenienſium oblectatio. 24.

Atropos Parcharum vna quid. 4.

Auerroes Auicennæ contrarius. 12.

Auguria quid ſint apud Plinium in re medica. 58.

Auicenna quod crediderit de generatione hominis 12. *refellitur ibid. non ali aſtra vaporibus probat* 20. *Regulus medicus.* 46. *eius de Lunæ rationibus quæ ſententia.* 56.

Au. Gellius Phauorini contra Aſtrologos placita collegit. 90 *citatur.* 73.

Auguſtalis quis eſſet. 65. *eius dignitas ibidē. eius nomine ſcripturæ publicæ ſignatæ. ibid.*

Auguſtinus citatur. 71. *de cæli anima adducitur* 8. *explicatur.* 9. *laudat ſenarium numerum* 73. *declaratur.* 74. *eius de*

de

de ui naturæ. 58. de indiciaria ſententiæ. 26
Auguſtus anni Cæſariani correctionem abſoluit. 60.

B

Babylonici numeri apud Horatiũ qui. 60.
Babylonica Aſtrologia à Chaldæa an diueſa. ibid.
Beda duos ſupra primum mobile ponit globos. 3.
Beroſus apud Cleomedem. 17.
Boetius quid de anima cæli. 8. eiuſdem error. 9.

C

Caligula Tiberio morienti anulum extrahit. 33.
Callimachus Polymachus Capras pro bobus Dianæ mactat, & cur. 2. p.
Canicula æſtuante Canes inſaniũt. 13.
Cardanus laudatur. 6. p. eius de indiciaria ſententia. 26.
Caßiodorus citatur. 70.
Catullus nothum Lunæ lumen vocat. 17.
Cauſæ inferiores quamdiu influant in inferiora. 48.
Cebes citatur. 73.
Celſus laudatur 6. p. criſes appellat notas 58. eius auctoritas qualis de certitudine numerica in criſi. 61. refutatur. 56.
Cenſorinus citatur. 66.
Cibi hora aſtrologica aſſignati. 7. p.
Circi 12. erant hoſtia. 70. de Circo quædam. ib.
Circuli cæleſtes quot, & qui. 61. eorum diuiſio. ibid.
Citharedica quorum inuentum. 24.
Cherubim flammeus gladius Zonam torridam facit. 63.
Chryſtallinum cælum animam dare ſenſibilem. 4. apud Theologos noſtros quid ſit. 3. idem aqueum. ibid.
Chorea Græcorum qualis. 68.
Cleomedes de Luna. 16. 17. eius, & Hiparchi mundi ſiſthemata. 60. citatur. 40. lib. 2. 3
Clementis Septimi gemma anularis qualis. 33.
Cloto vna Parcarum quid. 4.
C. de Epiſt. & Cler. quid exclamet. 46.
Cælum omnium vita ex Ariſt. 10. vitam, motum, & intellectum referre, & quomodo 6. animatum ex Theophraſti, Ptolemæi, Albumazaris, & Zaelis ſententia. ibid. Theophraſti, & Orphei error de cælo. 9. eum circuli vinciri quæ rationes probent. 62. de ipſo Plotini ſententia 61. ipſum animatum, & qua anima. 6. anima informante. 7. 8. inanimatum qua ratione. 9. cæli quattuor partes quæ. 40. duodecim domus partibus humani corporis dominatur, & quomodo. 40. 41.
Cæpe creſcente Luna minui, ſecus oſtrea. 13.
Columella citatur. 56.
Coluri explicantur. 63.
Columella contra Aſtrologos ſcripſit. 90. vixit ſub Nerone. ib.
Commentarij Auctoris in Quadrip. Ptolem. citantur. 12. 57. 79.
Conſiliarij Dei qui apud Ægyptios. 62.
Copernicea mundi typus 60. ſchola. 83.
Cor calidum. 17.
Cordis Scorpij quæ natura. 23
Corippus citatur. 70.
Corallium contra timorem valet. 32.

Corpus ergaſtulum, Piſtrinũ animæ. 30. *cuius partes quibus Lunæ phaſibus curentur* 15. *lib.*2. *quibus cæli partibus regantur.* 39.
Crinas Maſſiliẽſis aſtrologicè medebatur 7.*p.*
*Criſis cur ita dicta.*54.55.5.*p.* 6.*p. eius diffinitiones.* 6.*p. quæ cauſæ effectrices.*77.*eiuſdem qualitates.* 78. *apud Lucretium deſcriptio.* 55. *quando expectaada, aut non.*76. *de ea.* 57. 58. 59.61.81.88.43.55.56.
Χρύνεϑαι *quomodo vertat Celſus.* 6.*p.*
Criticus dies qui apud Theologos. 54.
Critici dies, & Critimi ibid. ij examinãtur. 87.88.92.93.85.
Curtij de ſyderum influxu ſententia. 36.
Cydippi Lunæ morbum abtulit. 3.*p.*
Cynocephalum duodecies quotidie vrinã excernit 66. *eius inuentum horarum diſtinctio. ib. in horologiis inſculptum hoc animal. ib. eiuſdem hiſtorica natura.* *ibid.*
κύριαι ἡμέραι *quæ apud Hippocratẽ.* 6.*p.*
Cypri populi cuius naturæ. 13.

D

Damis de anulo Sarchæ regis Apollonio donato. 32.
*Decimus menſis in partibus bonus.*29.*eo Nati Heroes. ib. quandoque popularium menſis.* *ibid.*
Decimus cumulus vndæ. 73.
Decimus numerus damnatur. 74.
Dei Veterum, ſydera. 1.*p.*
Deus Nodinus qui. 29.
*Dea Flora.*29.*Lactina ib. Hoſtilina quæ. ibid. Volutina. ib. Matuta. ibid. Patelena.* *ibid.*
Diana ſuem Aetolis immiſit 2.*p. quæ & Luna ægritudinum præſes.* 3.*p. cũ Libitina eadem.* 2.*p. cur mammoſa.*3.*p. illi funerũ præmia dabant Græci.*2.*p.*
Dies naturalis, ſolaris, & ciuilis. 67.*dies Lunæ decimus ſeptimus cur arbuſtis vtilis, ſementi obnoxius.* 75.*dies eſt anni epitome.*70.*vitæ humanæ ſpecimen.* 70. *quomodo diſcretus à Veteribus.* 67.
*Dierum criticorum doctrina.*43.44.45. 84.85.81.82.
Dionyſij Areopagitæ Angelus in ſphæris eſt anima cæli Platonica. 7.
Diocles adſtipulatur Galeno. 5.*p.*
Directiones quæ ſint.
Donatus ad Terentium citatur. 5.*p.*
Draconum in India hiſtoria. 33.
Decubitus exemplum. 85.86.44.

E

Eclipſis in aſcendente, & Cometes quid pariant nato. 3.2.
Electri natura diſcribitur. 13.
Eliazar quo menſe mundum creatum velit. 39.
Emphyricum cælum animam influere intellectiuam. 4.*quid, & cur ita dictum* 3.*eius ſydera Angeli ib. creditur immobile, & cur.* *ib.*
Eratoſthenis opinio. 62.*lib.*2.
Erimanthæus locus vnde dicatur. 3.*p.*
Error in captando loco Lunæ medio Veterum vnde. 90.15.*in noſtra tempora defluxit.* 91.
Endymion ex Luna nymphas, fluuios creat 4.*p. cur dormitor ad Phyſicam rationem.* *ib.*
Epas hum idus. 17.

Ephe-

Ephemeridis vſus in cibandis ægris,& applicandis collirijs. 91. eorundem vſus Iuuenalis tempore, ib. ex Aegypto, & Aſſyria eæ deportabantur Neronis tēpore 90. eas veteres habebant. 89. numeris vt nunc complicitas. ibid.
Epidemia ex ſiccitate in Caſtris Agamēnonis Soli tribuitur. 2.p. ex humiditate in Arcadia Lunæ. ib. epidemiæ generre vicariam. 46.
Epicurus quid de mundi formâ ſenſerit. 1. Axes cæli. 1. duo Vſinus, & noticus. ibid.
λτίδυλοι, καὶ θεάρητικοι ἡμέραι quæ. 6.p.
Euclides citatur. 70.
Eugenius Ferrerius aduocatur. 79.
Euripides duo genera ponit in morbis, 1.p. eius verſiculi. ib. is cur Solem glebam auream dixerit apud Lucianum. 14. glebam auream Solem dixit. 9.
Euſtathius citatur. 1.p. eius interpretatio ad Homerum. 2.p.
Ezechielis in Chryſtallo ſuper Cherubim quid intellexerit. 3.

F

Fallax iudicium in re medica. 4.p.
Firmamentum vegetatiuam diſponit potentiam. 4.
Firmicus citatur. 5.p. 58.
Fracaſtorius in Syphillide de Morbo Gallico opinio. 11.

G

Galenus citatur 5.p. 82. 81. 92. quâ ſignificatione aliquando Criſim ſumpſerit. 7.p. peritiam Lunaris medij curſus intellexit. 44. cur λόγον criſim vocat. 5.p. eius de medicina ſententia 45. vſus in morbis acutis decretorios dies numerandi. 87. & ratio 88. de medico ſententia 43. ſententia adfertur. 74. de morbis menſtruis, & chronicis diſſertatio. 80. quos motu Lunæ regulari dicit 81. quomodo decretorios diuidat. ibid.
Geneſis cognitio ad decubitum maximè neceſſaria. 2.
Georgius Tranſteterus laudatur. 6.p.
Gordianus nodus. 74.
Gorges Rex Indorum Medicus. 46.
Gregrius XIII. cū Cæſare comparandus 66.
Gregoriana correctio anni celebratur 60.
Græci dies menſis quo pacto diuidant. 67. & 78. in ipſorum diuiſione ſtropha, ant ſtropha, & epodus cur reperiatur. ibid. Oceanum non dabant, nec Romani Antipodas. 60.
Gygis Lydorum regis anulus. 33. quæ eius hiſtoria. ibid.

H

Halcyonij dies. 56.
Haly laudatur 6.p. Arabum ſolertiſſimus fontem humorum Lunam vocat. 17.
Hebræorum Patres cælum faciunt inanimatum. 6.
Hercules quomodo dicatur, vt Solem ſignificet. 3.p. is Sol eſt 2.p. eius claua. 74.
Hermaphroditus cur ex Venere genitus, & Mercurio. 21.
Hermes Triſmegiſtus dictus, cur 8.p. Aegyptiorum Rex medicus. 46. laudatur. 6.p. eius de Marte, & Saturno ſententia. 34.
Heſiodus Aſeræus poſt Homerum. 7.p.
Herodotus citatur in Euterpe. 5.p.

Hie-

Hieremias quomodo Lunam appellauerit. 8. declaratur. ibid.
Hieronymus adducitur de cæli anima. 8. declaratur. 9. eius de medicis indoctis effatum. 46.
Hieronymus Vuolfius. 6. p.
Hipparchus Aſtronomiæ pomaria auget. 3.
Hippocrates laudatur. 93. cur iuſtam naturam vocauerit. 57. eius de Lunæ rationibus 56. περὶ τῶν ἐπιδημιῶν liber. 6. p. Hippocratis vinculo conſtringendus. 46. eius fallax ſententia. 80. ſententia 12. lib. 2. 13. lib. 2. de Apolline dictum. 44. Aphoriſmi non ſemper veri. 45. Hippocrati dicam proponere. 46. eius imago cur pileata. 3.
Hippica ara Marti erecta. 21.
Homerus nouit Criſes pendere à Luna. 7. p. ante Heſiodum Aſcræum ib. in epidemia in Caſtris Græcis quid intellexerit. 1. p. cur canes ibid. & mulos ante cætera animalia mori faciat. 2. p. eius laus. 30. Antrum apud Ithacam. 4. p.
Homo mundo ſimilis 4. rotundam habet formam. 5. congruit cum plantis figura. ibid.
Horatius citatur. 89.
Horæ Romanorum quæ nobis. 69. horæ ad currum Solis ſaliunt 68. æſtiuæ Romanorum longæ die, noctè breues, & cur. 68. & è contra ibid. Græcorum ritu Romanorum diſpoſitæ, ſecus Hebræorum. 69.
Horizon qui, & cur ita dictus. 63.
Humores peccantes quibus Planetis ſubijciantur, & quot diebus terminentur. 76. eorum commixtio effectius animi parit. 29
Hyadibus cadentibus maria furere videtur. 56.
Hydræ fabulæ enarratio philoſophica. 3. p.

I

Iatro mathematica Hermetis Triſmegiſti 18. 19. 20. 21. 22. lib. 2.
Ianus teſſarocephalus 82. & cur, philoſophicè. ibid.
Infantibus humidum neceſſarium. 17.
Influxus alij potentes, alij non. 12. eos dari. 10.
Ingreſſus, & tranſitus ijdem quod reuolutiones, & qui. 7.
Inteſtina nigra quæ à Græcis dicta, et cur 5.
Io: Protoſpatharius Heſiodi Interpres 73. citatur. 37. 3. p. eius interpretatio lepida. 4. p. eius ſententia 75. Is vir doctiſſimus. ib.
Io: Picus. 56.
Io: Rhodulphus Camerarius. 6. p.
Io: Regiomontanus laudatur. 40.
Io: Diaconus interpres Heſiodi citatur. 3. p. pulchra de Araneo doctrina. 75.
Io: Tzetza Proclum reprehendit ad Heſiodum. 74.
Iob quid ſibi voluerit in uerſiculo de aſtris loquens. 3.
Ioſuè Rabbi quã anni parte mundũ creatum fecerit. 39.
Interpres Heſiodi citatur. 2. p. 7. p. 73. 3. p. Apollonij Rhodij. 4. p. Ariſtophanis 2. p. Aeſchyli 4. p.
Interckalatio in ãno quomodo fieret apud Græcos. 66.
Iſidorus citatur 8. p. 5. p.

Italiæ

[illegible]alia populi cuius naturæ. 13.
Iudæi ſuperſtitioſi. 24.
I. Cæſar quomodo conſtituiſſe ſectã Aſtrologiæ dicatur à Plinio. 60.
Iulij Tertij Pontificis gemma anularis mira. 33.
Iuno aer eſt 20. ei pluuiæ cur accenſeantur ib. cur vxor, & ſoror Iouis. 3.p.
Iuppiter qualem hominẽ faciat 22. præeſt ſecundo conceptionis menſi 27. adiuuat fœtum, & quando. ibid. quibus corporis partibus dominatur 41. qui ei morbi tradantur. ib. Iuppiter Trociſchus apud Galenum quid 45. cur Pater. 20. ipſe, Venus crocei coloris. ibid.
Iuramentum per Dictynnæ iaculos apud veteres. 2.p.
Iuuenalis verſiculi 4. 59. Is citatur. 60. de Ephemeride mathematica. 80. de Chaldæis Aſtrologis. 9. de influxu ſyderum. 67. De Soſtrato detortus illuſtratur. 32.
Iuſtiniani nouella. 65.

K

Kalendaria quid: 89.

L

Lacheſis vna Parcarum quid. 4.
Lactantius de vtilitate Lunæ. 18. de partium, quæ dicuntur nigræ, frugi. 45.
Lapides quidam vim à ſyderibus naturalem attrahunt. 33. quorundam mira natura. ib. quidam in draconum capite ibid ex quibus poteſtatem Gygis anulus habuerit. ibid. eorum facultas ex doct. Platonica. 31.
Leo Nemeæus quid ſit 2.p. cæcidiſſe è Luna narratur. ibid. nutritus in ſinu Iunonis cur. 3.p.
Leones Sole in Leone febricitant. 13.
Leonis X. gemma anularis mirifica. 33.
Libitina eadem cum Diana 2.p. Libitinam ditare. 46.
Literarum exemplum Lucretij. 71.
Lucanus de Eudoxo. 60.
Luca Gauricus aſtrologus laudatur. 4.p.
Lucas Holſtenius celebratur. ibid.
Lucianus in Ocypo. 4.p.
Lucretius Lunam pilæ ſimilem facit. 18. citatur. 2.p. iterum. 60. & 89. qualis philoſophus 57. eius de numeris ſententia. ibid. opinio 71. verſiculi. ibid. citatur. 43. 8.p.
Luna terris vicina. 16. quomodo à D. Ambroſio appellata. ibid. terra dicta apud Plutarchum ſed noſtra purgatior, & cæleſtis. ibid. diſcriminatrix naturæ cur. ibid. cur humida. ibid. cur decepta à Pane fingatur. ibid. fluxus & refluxus maris cauſa. ibid. ſeptem eius formæ, & quæ. ibid. cur Lucina, parientibus præſes. 29. cur humida, & calida. 21. cur in amore Endimionis Soli habenas tradidiſſe dicatur à Seneca Tragico. 5.p. cerebrum, & viſcera moderatur 17. ſeptimo menſi conceptionis præeſt, & cur. 29. Effectricis cauſa criſeos. 77. eius termini, & cõfigurationes 77. 78. 3. lib. 2. 14. lib. 2. duplex motus 65. deliquij vis. 17. 18. ei argentum tribuitur 18. eius peragrationis per dies decubitus exacta diſſertatio. 9. 10. 11. lib. 2. motus medius qui. 91. effectus quando maiores 84. lumen plantis commodum 8 in loco Saturni in Natiuitate potentia. 3. lib.

lib.2 ipſa id quibus ſignis curationes morborum adleuet. 14. lib. 2. quale corpus faciat.22. primam hominis regit ætatem. 17. cur dicta γεγγόνος 3. p. vt pila picea in aere Solis igni obuertitur. 17. à Sole capit lumen. ibid. cur amaſia Endymionis. 21. ex eo Nymphas, & fluuios creat. 4. p. non codẽ motu ſemper rapitur. 44. cur arcum ei tribuerint. 3. p. ei ſubiecit puſillanimes. 23. motus eius explanatur. 83.

Lunaria. 89.

Lunares quadrantes anno ſimiles. 82.

M

Machaones glorioſi. 44.

Macrobius citatur. 66. 68. idem de ſeptenario numero. 19. citatur 22. eius de numeris opinio refellitur. 71.

Mahemetis arguta cantilena numerica. 73. 57.

M. Popilio Lenate C. Calph. Coſſ. primũ eiecti ab vrbe Aſtrologi. 90.

Magia de qua Plinius quæ. 59.

Magi iidem qui Aſtrologi. 89.

Magnete lapis ab Vrſæ ſydere vim habet incognitam ſyderalem. 33. Herculeus lapis deſcribitur. 13.

Maij vndecimo cur tondendæ oues iuxta Heſiodum. 75.

Manilius de die decimoſeptimo Lunæ 18. citatur. 39. de commutatione dierum opinio. 11.

Mars tertio menſi conceptiones dominatur. 28. eius cum alijs configuratio varia. ibid. Lunæ iunctus Mars qualis. 2. lib. 2. quibus dominetur corporis partibus 42. qui ab eo morbi procedāt. ibid. qualem is reddat hominem. 22. dominatur celericis. 23. eius vis in humoribus. 21. ruber in ſydere, & cur ib. ei Hippia ara ſtructa ibid. October ſacer. 35.

Marſum vinum bibebant olim ſerui. 69.

Martialis citatur. 80. 88.

Marſilius Ficinus laudatur. 6. de eligendo decubitus tempore non proba opinio. 79.

Materia, & forma inter motum ponuntur. 4.

Media nox, ſeptentrio, quarta pars cæli. 40.

Medici ex Diebus Criticis noſcunt vim morbi. 43. eorũ vbi altercatio in Diebus Criticis 91. erratum quoddam in re Critica 44. 56. turba nocua. 44.

Medicus naturæ miniſter 43. eo malo peiorem morbum non habere Pandoræ Vaſculum. 44.

Medicina quondam expulſa 59. cum magia originem traxiſſe dicitur à Plinio ibid. ſerò apud Romanos recepta. 45. *apud quos clara.* 24.

Melampodis teſtimonium allatum. 73.

Melancholici ſub Saturno. 23.

Membra nigra ſeptem. 19.

Menander Critici diei meminit. 8. p.

Mercurius Lunæ iunctus qualis. 2. lib. 8. Venerem propè in nuptijs cur Mercurium collocabant. 29. 15. cur tricephalus dictus 21. cur Triſmegiſtus ib. cur Deorum nuntius ibid. à Luna humiditatem mutuatur. ibid. ambiguæ naturæ 21. veſpertilio ſyderum. ibid. ancipitis qualitatis. ibid. quale corpus concinnet 22. quibus membris corporis dominetur. 42. quas ægritudinis

mo-

...m ſex maſculi, ac totidem fæmi-
... ibid.
60. ijs qui deorum imperent reli-
...veterum.
...us Circulus explicatur. 62.
...ecunda pars cæli. 40.
...Damaſcenis frater, Medi-
... 46.
... 24.
...orum inuentio. 46.
Mithridates Rex Ponti Medicus.
Monas ob quid nobilis. 73. vt ſterilis con-
tra damnatur. ibid.
Morbi ob Deorum iram in terram delati
45. ij aut αὐθαίρετοι; aut ἐκ θεῶν. 1. p.
an curabiles in genere. 1. lib. 2. eorum
naturæ ex ſtellis examinantur. 77. vi-
res in acutas peracutas, & perpera-
cutas diſtributa. 80. ſi pateant cauſæ,
ſubueniri poſſe. 43. curationes quibus
ſtellarum obſeruationibus temperan-
dæ. 14. lib. 2.
Moſcopulus Heſiodi interpres. 2. p. cita-
tur 73. 75.
Muli, & canes calid. 2. p.
Mundus ſub quo ſigno creatus, iuxta ali-
quos. 39. quæ forma 1. p. 1. eum mori,
ac renaſci in aere ex Solis vi, ac pote-
ſtate. 22.

N

Nabathæi mercatores. 24.
Natura ancilla humani corporis vaſcu-
lum defricat, emundat. 7. p. texit hu-
mana corpora ad lucernam Lunæ. 4. p.
dicta œconoma ab Ariſtotele, & cur
57. iuſta ab Hippocrate. 57. ſemper vi-
ces verſat. 44. eius quæ vis ſit in corpo-
re. 58. nitela contra morbum. 56. of-
ficium. ibid. & 57.
Nautæ, & agricolationis præcepta quo-
modò accipiantur. 12.
Neapolitani vnde exordium anni cape-
rent. 56.
Nicepſus vetus Aſtrologus. 38.
Nicolaus Theologus cælum facit inani-
matum. 6. qua ratione. 6. & 7.
Nilus augetur ſub Canicula 13. eteſijs re-
pellitur.
Niobi Luna cum Sole male configurata
hiſtoricè filios necat. 3. p.
Nonus menſis in partu cur bonus. 29.
Nonius citatur. 68.
Notæ ſunt Criſes ponens Celſum. 58.
Nouenarius cur perfectiſſimus. 72. Dya-
tarus. ibid. in eo perfectio. ibid. ibidem
tamen noxius. ibid.
Numerica vis. 72. an ſit cauſa criſis. 56.
quid ſit 70. eam Pythagorici, & Pla-
tonici docuere. 56. eius obſeruationes
quæ, quales ſint. 74. 75.
Numerus quinarius qualis. 72. binarius
qualis, & ob quid nobilis 73. idem
damnatur. ibid.

O

Occidens tertia pars cæli 40. Dæmini tri-
buitur. 69.
Octaua domus cæli mortis eſt. 2. lib. 2.
Octonarius numerus Iuſtitiæ & cur. 33.
damnatur etiam & cur. ibid.
October Marti cur Sacer. 35.
Oriens Leo à veteribus accenſetur. 69.
cæli pars prima. 40.
Origenes adducitur de Cæli anima 8. re-
fellitur. ibid. eiuſdem ſententia de in-
fluxu ſyderum. 35.
Ortus, & occaſus Coſmici, Achronici, et
Heliaci. 63.

Orpheus iuramentum per octo Deos inſtituit. 73.
Orphei quæ extant carmina non ſunt illius Argonautæ. 7.p.
Orythia fabella quid ſibi veit. 69.
Oſtrea Luna creſcente repleri. 13.

P

Palladij opus ruſticum Kalendarium eſt. 89. is citatur 56.
Pallilitij quæ natura. 23.
Parcæ cęlorum motum indicant. 4.
Partes nigræ quędam inteſtina corporis dicta à Gręcis. 45.
Pauſanias de aris pluuiis. 20.
Palma annis ſingulis 12. baim producit. 65
Pando ræ vaſculum terra. 2.p.
Peonia herba comitialem morbum ſedat 32.
Perſius citatur 7.p. illuſtratur. 32. eius admonitio. 66. idem interpunctus, & illucidatus. ibid.
Petri Aponenſis opinio de tempore decubitus eliciendo. 79.
Petronius ephemeridem deſignat. 89. 11. noctes Neronis deſcripſit. 67.
Petoſyris aſtrologus. 38. 91.
Phauorinus Arelatenſis Philoſophus Aſtrologos damnat 90. Ptolemæum pręcipuè. ibid. eius ſententias collegerunt Sex Empyricus, & Au. Gellius. ibid.
Picus Mirandulanus de vita hominis 11 contra Aſtrologos ſcribit. 90.
Pythagoras quid de numeris ſenſerit. 70.
Potentię & Virtutes corporis quot, & quę. 13. lib. 2. quibus fulciantur Planetis. ibid.
Philoſophia ſophiſticam fallacem comitē habet. 59.
Philoſtratus in hiſtorica veritate ſuſpectus 33.
Piſces pluit. 13.
Planeta vnuſquiſque vnicuique menſi. 27. Planetæ in Piſcium ſigno aquas cient. 11. Planetę qui 2. ijdem errones dicti. ibid. quomodo diſpoſiti ab Aegyptijs ibid. quo tempore periodum Zodiaci abſoluant. 3. ortus, & interitus cauſę. 34. quomodo animi qualitates inſinuent per humorum miſtiones 23 qualia informent corpora. 22. quæ mēbra regant. ibid. pro vt in Geneſi ſunt, depluunt Nato qualitates corporeas. ibid. in Geminis æſtum ſollicitant. 1. in Oriente Nato humores partiuntur. 33. eórum diſpoſitio corporum vitia diſponit. 22.
Platanus Romanis grata. 67.
Plato citatur 71. facit cælum animatū 6.
Platonici quid de cęlo ſenſerint. 2.p.
Plautus adducitur 68. emendatur in Pſeudolo ibid.
Plutarchus citatur 74. 7. p. 70. ali vaporibus refert ſydera 20. 2. p. in Iſidis libello citatur. 22.
Plinius ali vaporibus ait aſtra. 20. quo pacto Lunam vocet ſecundam. 75. Criſes vocat auguria. 58. citatur. 7. p. 89. eius dictum explicatur. 59. 60. de ſanguine hominis opinio. 59.
Plotinus non ali ſydera vaporibus demōſtrat. 20.
Poetę olim docti. 3.p.
Polares circuli enarrantur. 63.
Pollucis Gramm. teſtimonium. 8.p.
Polybij opinio. 64. lib. 2.

...m etiam bilem purgat. 32.
...s citatur in Vrania. 39.
...rius de antro Nympharum ∫rha-
...p. vertitur à Luca Holſtenio.ib.
...entia de Solis qualitate. 21.
...eri. & Capricorni quid velint 34.
...onicos.
...na ſucida. 75. videtur ni-
...uiſſe numeris Pythagoricis.
...refellitur à Tzetza ibid. Heſiodi
74 optimus interpres. 2. p. ad Heſiodum 75.
de Luna 18 17. eius doctrina. 2. p.
...rimum Mobile quid. 47.
Profectiones quæ ſunt.
Prognoſtica ab Aſtrologia tantùm purè accipiuntur. 44. quomodo procurentur. 45. 46. vt fiant, quæ maximè conſideranda. 1. lib 2. 2. lib. 2. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53 54. 55.
Prorogator Vitæ quomodo obſeruandus. 47.
Proſerpina eadem cum Lunâ. ibid.
Prometheus medicinæ gnarus. 4. p.
Prouerbium 44. lib. 2 ibid.
Ptolemæus typum cœleſtis architecturæ componit 3. quos in eâ re ſequutus fuerit, ibid. eius collocatio Planetarũ verior, quàm Antiquiorum. ibid. citatur de Luna ib. Quadripartitus eius citatur. 91. eius de medicis aſſertio. 12. lib. 2. eius Kalendarium 80. is quam animam cœlo dederit. 6 errauit. 9.

Q

Quadripartitus Ptolemai ab auctore Cõmentarus illuſtratus. 39.
Quaternarius numerus ſapientiæ 73. dãnatus, ibid Pythagoricis ſacer. 72.
Quartana febris ad 12. annum producta. 77.

R

Radij Solis quomodo diſſi à Lucretio. 2. p.
Remus pluit. 13.
Reguli Stellæ quæ natura 23.
Romani menſis dies quomodo diſponerent. 68.

S

Sabor Rex Medorum Medicus. 46.
Sabiel Rex Arabum Medicus. ibid.
Sanguis hominum mouetur ad Lunæ motum augetur. 59. mouetur circulariter in humano corpore. 5. in eius miſſione quæ obſeruanda. 16. 17. lib. 2.
Sanguinei hilares. 23. ſub Ioue, & Venere. 23.
Sapientia in baſi quadrilatera apud Cebetem. 73.
Saturnus cur filios deuoraſſe dicatur 34. porrectus ei pro Ioue lapis 35. cur vinctus à Ioue fingatur apud Plutarchum. 35. ei retecto capite cur ſupplicarent. ib quale is corpus reddat. 22. præeſt primo conceptionis menſi. 27. quando benè ſœtum diſponat. ibid quia terrâ remotior, ſiccior. 20. niger fuſcæ barbæ cur dicatur. ibid. Lunæ iunctus qualis 2. lib. 2. quibus partibus corporis dominetur 41. quos morbos diſponat ibid. eius ad aram pueri cur mactarentur. 35.
Sauonarola contra Aſtrologos. 90.
Schemæ exempli decubitus. 86. 87.
Scholiaſtes Ariſtophanis citatur. 2.
Scythæ pauperes frugum. 24. eius naturæ 13.
Secta aſtrologicæ an plurimæ apud Veteres iuxta Plinium. 60.
Seneca ex Hippolyto citatur 2. p. Galli omni filius

filius. 5.p.
Senecæ di mutationibus rerum naturaliũ opinio. 11.
Senario numero Geneſis clauditur. 73. *is laudatur ab Auguſtino ibid. damnatur, & cur.* ibid.
Septenarij numeri vis. 14. *is numerus quietis* 73. *etiam apud, Ethnicos ibid. eius die feriebantur, vt nunc ſcholaſtici.* ib.
Septem numero in natura quæ. 19.
Septimanæ, & hebdomades quo tempore apud Chriſtianos inductæ. 67.
Septentrionalium hom nũ color vndè. 14.
Serapis inſculpi ſolitus in horologijs, & cur. 66.
Serenus nominatur. 8.p.61. *eius de cauſa morbi verſiculi.* 58.
Serpẽtes ex capillis fœminæ naſcuntur. 12.
Sex. Empyricus Phauorini aſſecla. 90.
Sex. Sulpicij epiſtola adducitur. 69.
Signa quæ partibus ſingulis humani corporis dominentur. 41. *ea duodena Zodiaci Dei conſiliarij ſunt Aegyptiorũ.* 62.
Significatores Vitæ examinãtur. 3. lib. 2.
Soſtratus Iuuenalis idem cum illo Taciti.
Strabo adducitur. 62.
Strabus duos globos cœlorum ſupra primum mobile ponit. 3. *qua parte anni creatum mundum dicat.* 39.
Sol Rex aſtrorum 42. *quos morbos diſponat. ibid. Lucem reliquis aſtris commodat.* 14. *quattuor anni partes format. ibid in die annum quomodo conſtituat* 15. *metallo non artifex. ibid. configuratus cum ſtellis varias adfert aeris mutationes. ibid. &* 28. *quarti menſis conceptionis dominus* 28. *calidus, & humidus cur.* 21.22. *choreæ, vt magiſter in medio Planetarum.* 68. *œconomus dictus.* 23. *Lunæ iunctus qualis.* 2. lib. 2. *quale corpus conſcinnet.* 22.
Solinus affertur. 60.66.
Solicitium quid. 66.
Spicæ Virginis quæ poteſtas. 23.
Statuaria quorum oblectamentum. 24.
Stellas paſci humoribus. 20.
Stellæ in animos agunt Scoto teſte, Thoma Aquinate, Damaſceno, Alberto Magno, ſed quomodo. 25.26. *earum fixarum vis.* 23.
Stoicorum apud Galenum de mundi forma opinio. 1.
Sublunaris locus aplane, cbile, apud Platonicos, Tartarus apud Heſiodum, aer Cyryllum Alexandrinum. 66.
Suetonius citatur. 65.60.73.
Syderum in lapides inque herbas potentia. 31.
Syriæ populi cuius naturæ. 13.
Syrij, & Carthaginenſes eiuſdem gentis populi. 35.

T

Tabulæ Aſtronomicæ in ſuperiori ſæculo quales. 90.
Tacitus citatur 74. *de magis, & Aſtrologis refert. ibid. in Claudij fortuna admonitio.* 36.
Tempus veſpertinum cur ægris grauæ. 5.p.
Terra in centro vt fex. 4.
Terrentius citatur. 7.p.
Thebanorum oblectatio. 24.
Thebit de cantandis anulis ſyderalis doctrina. 33.
Thema valetudinarium quomodo erigendum

dum tur. 78. & cuius figura meliùs eriga-
Theod[illegible]rus de menſibus citatur. 79.
Theon [illegible]nterpres Græcus Arati, 3. p.
ad Aratum doctrina. 2. p. eius
Tibi[illegible]rum quorum oblectatio. 75.
Tib[illegible] Alib[illegible] ſtubl[illegible] à Seneca celebra-
t[illegible]. 24.
Tim[illegible]ochares firmamentum, & cælum 20
ſtellatum contra raptum Primi Mobi-
lis moueri primus obſeruauit. 2.3.
Thomas Boderius aduocatur. 79. lauda-
tur.
Thomas Diuus de homine. 14. eius ſentē- 6.p.
tia legitimè examinatur.
Torrida Zona quid apud Rabbinos quoſ- 26.
dam.
Tragicomici in Paſtore fideli adducti ver- 63.
ſiculi.
Traſulli veteris Aſtrologi ephemeris à 1.p.
Iuuenale deſcribitur 89. idem aſtrolo-
gus Tiberij amicitia, & prædictioni-
bus clarus.
Trias ob quid nobilis. 37. idem numerus ibid.
malus, & cur. ibid.
Trimalcionis in domo Tabella ephemeri-
dis ponitur à Petronio, vt Neronem
aſtrologum deſignet.
Tychonica mundi Typus. 89.
Tzetzes Ioannes citatur 73. Heſiodi Inter- 60.
pres.

V

Vegetij teſtimonium. 2.p.
56.85.

Venti quid corpori mali boniuè afflatu
adducant. 15.16. lib. 2. quomodo an-
num, & mundum diſtinguant. 64.
Venus cur aphroditis 20. cum barba cur
ibid. cur fœmina, & maſcula. 2. cum
Mercurio in nuptijs veterum colloca-
tur. 29. quinto diei conceptionis domi-
natur; eius varia configurationes. 28.
quale corpus exhibeat. 21. quibus par-
tibus dominetur humani corporis, qui- 42.
que morbi ipſi accenſeantur.
cur alma dicta. cur mater 20. eius in
Papho inſula effigies. 32. pluuia im- ibid.
munis eſt, ibid. de ea Tacitus in Hiſto-
rijs. quomodo.
Veterum in Luna motu medio error. 8.
88. ij cognouere Criſes à Luna pendere
7. p. an Romæ benè ſyderum naturam 89.
perceperint. 6. vſum ephemeridum ha-
bebant.
Virgilius de tempore creationis mundi.
35. criticorum dierum meminit. 8. p.
adducitur, & explicatur. 69. is, &
Ouidius optimi inter Poetas Aſtro-
nomi. 63. de Lunæ noctis commodo. 18
Vitruuius de Luna lib. 2. de Off. Trocon. 17.
Vulpianus citatur
90.

Z

Zodiacum in duodecim ſegmenta diſſe-
ſcuit. 39.

IN

INDEX

Nominum eorum, quorum in libro ſecundo extant Genituræ, & Decubitus.

A

Adulphus Guſtauus rex Suetię. 39.
Anna Regina Poloniæ. 41.
Antonius Maria Card. Saluiatus. 45.
Alexander Card. Vrſinus. 57.
Antonius Card. Fachinettus. 63.
Andreas Card. Perettus. 87.

B

Berlingerius Card. Gipſius. 99.
Bernardus Dux Vaimarius. 139.

C

Clemens VIII. Pontifex. 25.
Carolus filius Philippi II. 43.
Carolus Crequius Comeſtabilis Frãcię. 95.
Carolus Dux Mantuæ. 119.

D

Dominicus Card. Gymnaſius. 81.
Dominicus Molinus Senator Venetus. 113.

F

Ferdinandus Gonzaga Dux Mantuę pag. 51.
Franciscus Medices. 59.
Franciſcus Leſdiguerius Comeſtabilis. 83.
Federicus Cęſius. 89.
Franciſcus Card. Mantica. 91.
Flaminius Card. Plattus. 97.
Fabritius Card. Veroſpius. 109.
Franciſcus Dux Mantuæ. 115.
Federicus Card. Borromęus. 117.
Franciſcus Orſattus Patauinus. 129.

G

Gregorius XV. Pontifex. 29.

H

Henricus II. Rex Galliæ. 31.
Henricus III. Rex Galliæ. 33.
Henricus IIII. Rex Galliæ. 35.
Hyacinthus Emanuel Dux Sabaudię. 47.
Hippolytus Card. Aldobrandinus. 67.

I

Io. Baptiſta Card. Detus. 69.
Io. Baptiſta Card. Lenius. 79.
Ioannes Georgius Princeps Aldobrãdinus. 77.
Ioannes Columna Patriarcha. 123.
Io. Baptiſta Laurus. 137.

L

Ludouicus Card Ludouiſius 53.
Lælius Card. Biſcia. 73.
Laodiuius Card. Zachia. 85.
Leonora Duciſſa Sfortia. 101.

M

Marcus Antonius Columna Comeſtabilis. 65.
Margotius Card. Lanfrancus. 105.
Marſilius Landrianus. 125.
Mulier Excellentiſſima. 107.

N

N. Burattus Bononienſis. 131.

O

Odoardus Card. Farneſius. 49.

Octa-

Octauius Card. Bandinus. 103.
Octauianus Vbaldinus. 127.
Octauius Veſtrius. 135.
P
Paulus V. Pontifex. 27.
Philippus Columna Comeſtabilis. 7.
Philippus Card. Spinellus. 92.
R
Ranutius Dux Parmæ. 55.
Rubertus Card. Vbaldinus. 75.
Ricciardus Aduocatus. 133.
S
Sixtus V. Pontifex. 23.
Scipio Card. Burgheſius. 61.
Sebaſtianus Rex Portugalliæ. 37.
Scipio Card. Cobellutius. 121.
T
Tiberius Card. Mutus. 111.

AD DISSERTATIONEM De Diebus Criticis, & Aegrorum Decubitu

ISAGOGE.

DVO Morborum genera cum in *Oreſte*, quod etiam à Stobæo relatum eſt, mortalitatis aduerſa percurreret affatim præpoſuiſſe viſus eſt Euripides;

νόσοι δὶς aſſerens, *θνητῶν, αἱ μὲν εἰσ' αὐθαίρετοι*
αἱ δ' ἐκ θεῶν πάρεισιν.

Ægritudinum, videlicet, partem ex viuendi inordinata intemperie nobis illabi, partem alteram ſine culpę noxâ corporis è Deorum arbitrio irrogari; quoties enim prauâ victus ratione, ut incommodo laborum ordine fatiſcimus, noſtrâ quoniam voluntate corruimus, *αὐθαίρετοι* morbi ſunt; cum ij, qui vel epidemiâ, ſubitâ ſyderatione, alioué inopinato valetudinis caſu impetût, afflatu quodam Deorum, hoc eſt ſyderum, inoriri videntur; *ἐκ τῶν θεῶν* nobis *παρεῖναι* dicantur. Certè Philoſophiæ per velamenta fabularum gnara Vetuſtas cum morbos ſignificaret, qui ſyderum nobis impluuio deriuantur, eos Dijs tantùm, vt protulit Euripides, demandauit. Sic ingeniorum ille vertex Homerus in Agamemnonis exercitu cum epidemiam ob læſum Apollinem deſcriberet, impetita ſagittis Græci Imperatoris caſtra hoc modo cecinit:

— *μετὰ δ' ἰὸν ἕηκε·*
δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο·
οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο, καὶ κύνας ἀργούς:

— *poſt hæc fera ſpicula torſit:*
Fit motus: longè ſonat vnà argenteus arcus;
Quo primùm muliquæ cadunt, acreſque moloſſi.

Reddidit verò Tragi-Comicus noſter in Fideli Illo ſuo Paſtore:

— *Ond'ella (Diana) preſe*
L'arco poſſente, e ſaettò nel ſeno
De la miſera Arcadia non veduti
Strali, & ineuitabili di morte.

† [illegible]

Quãmuis Hic epidemiã ex nimiâ humiditate obortam, Lunæ enim planetæ humido accenſet ſpicula; Homerus ex ſiccitate in caſtris Agamẽnonis natam intelligat: ibi enim Euſtathius Apollinem, Solis calorem interpretatur noxium; qua propter mulos, canesque interijſſe dicat antè animalia cætera, ut potè, qui ſiccitate, & caliditate maximè polleant; quod ad Heſiodi Dies egregiè examinant Interpretes. Exhauſtâ enim tellure, aut repletâ, ſiccitate nimiâ, ſiue humiditate caliditatis participe, fiunt morbi: ex quo fabulati Pandoram ſunt aperto Deorum vaſculo morbos hominibus reperiſſe, cum Pandoræ vaſculum terræ gremium ſit, ac Pandora terra, ex Græcâ ſermocinatione; quòd omnia ex ſuo ſinu dona nobis obfundat, vt in Auibus Ariſtophanis placet Interpreti: hinc apud Poëtas immiſiſſe Dianam quoque ſuem Aetôlis legimus, quòd ſcilicet putridâ humiditate aër quandoque in morboſas qualitates corrumpitur, ſtragemque inſtar apri humeſcentis naturæ feræ committit: eadem enim Diana ac Luna, aëris videlicet temperatrix, & arbitra; quamobrem Libitinam eandem cum Dianâ faciunt Latinorum quidam; & Græci non minùs Dianæ funerum, & mortis præmia dari ſolita retulêre; unde Iphigeniæ fabula Deæ votæ ad placandam aëris diritatem demanauit: docetque in Equitibus idem Ariſtophanis Scholiaſtes, Callimachum Polimarchum Dianæ boues vouiſſe, quòd in Marathonijs agris magna hoſtium vis ſtrage eſſet peſſundata, totidemque, quoniam multa erant funera, Deæ Capras, febriculoſa videlicet animalia, ob boum penuriam immolaſſe; unde & *ἀγροτέρα*, ac ſi *triſtis*, & *moroſa* dixeris appellatur à Comico hæc Dea, & à Virgilio *ſæua*, *dira* à Statio nuncupatur: hinc tela illi ad ſauciandum, Solique adſcripsêre ex mithologorum placitis; unde & *ſplendida ſolis*, & *lucida tela dici* radios Solis appellauit in Carminibus de Philoſophia Lucretius, & per *Dyctimnæ iaculos* ſolitos olim iurare veteres teſtis eſt Iuuenalis in Satyris. Mithologiæ verò, quarum olim cortice philoſophiæ nucleum includebant antiqui, & Silenum Naturæ, putamine veluti ruſtico, abſcondebant; Lunæ in aërem poteſtates ferè omnes indicant. Leonem Nemeæum è Lunæ globo cecidiſſe in Hippolyto Seneca, ad Aratęa Carmina Græcus interpres Theon, Plutarchuſque retulêre, eumque propè Argum loca depopulatum: cum Leonē nihil, niſi frigiditatem nimiam è Luna procedentem velint eſſe apud Heſiodum Proclus, Tzetza, & Moſcopulus; qui ideò primus labor creditur Herculis, quòd in ortu Solis, qui Hercules eſt, frigus ma-

maximè [illegible]x matutino rigore augeatur. hanc verò Feram in vulnis contrà H[illegible]rculem ideò aluiſſe Iuno fingitur; quia Iuno aër eſt, in quo f[illegible]gus alitur. Iuno enim Aër; vt Græco placet Interpreti, Iuppite[illegible] Æther habetur. cui quoniam aër contiguus eſt, & ſubeſt, hinc m[illegible]ritus aëri æther, & frater dicitur; quod de Ioue cum Iunone phil[illegible]ophicè eſt traditum. Hercules, vt diximus, Sol eſt; quaſi τῦ ἀέρο[illegible] κλέος, ſit nempè Sol aëris ornamentum; Tot labores edidiſſe Her[illegible]culem finxere, vt in natura Solis effectus diſcriberent poetæ olim, [illegible]non, vt nunc inſcij, ſed philoſophiæ maximè gnari. Aprum quipp[illegible] Erimanthæum pruinam eſſe doctis placet, cuius gelicidium exup[illegible]rante frigore flores deuaſtet; vnde & Erimanthæo loco fiat nom[illegible]en, nempè floribus vacuo; qui aper non niſi nubes eſt, quæ obuiam Soli eſt à [illegible] Sole, ſuperatur: ſic Antæus non minùs ab Hercule, hoc ten[illegible]ter ex ethymologiâ, & quam Sol veluti amplexu radiorum à terrâ [illegible]ſpenſam, cuius eſt filia, interimit; teſte Io. Diacono Græco He-ſio[illegible] Scholiaſte. Hydram etiam exhalationem aquoſarum paludũ S[illegible]lis repreſſam iaculis, mox veluti vaporum capitibus repullulantẽ, [illegible]ndem nimio ardore extinctam credidêre. Ex quibus ſatis patet, [illegible]terum Deos, ſydera eſſe, atque ex ijs immitti morbos, clades[illegible]e; quę omnia ad naturalem Philoſophiam aptant Mithologi. Apollinem Medicum poſtea conſtituêre, vt à Sole purgationem fieri [illegible]umorum noteſceret, ex quo Hercules, qui eſt Sol, ἀλεξίκακος, nè [illegible] malorum depulſor dicatur à Comico: Dianam ægritudinum [illegible]præſidem; vt à Luna morbos proficiſci, aëriſque intemperies, quod Theon ad Aratum ſatis probat, faterentur. Ea Dianæ nomine Cydippi morbos, Niobes filijs vnà cum irato fratre lethum immittit: huic, vt dixi, ſagittas, huic arcum accenſêre; vt radiorum ſpiculis vulnera ægritudinum, & τὰς νόσους denotarent. Dicta quidem Hecate eſt, & Infernalis habita, & γοργῶπις, teſte Clemente Alexandrino, quòd diram quandoque in humanis, vt prætulimus, & monſtruoſam, exitialemque ſe gerat: cum enim humores ſerì mo-dio luminis diſpenſet, qui elementari conſtitutione, ſtructuráque hominum corpus moderantur; ipſius phaſi, ſpecieque impl[illegible]entur, aut deteruntur in homine vires; vnde & mammoſam Dianã [illegible]res coluêre, quaſi Lunam indicarent naturæ humanæ nutricem altricemque. Argutè hinc ſanè ac philoſophicè ad Opera, & Dies Heſiodi ioannes Protoſpatharius, qui vbi teli conſtituenda [illegible] minis Lunâ duodecimum ſui luminis diem auſpicante, & ad [illegible] men operandum, Poëta præcipit; interpretatur [illegible] ibi Nam [illegible]

†

Digitized by Google

telligendam pro fœmina, quę ad Lunæ lychnum noſtra corpora ſubtexat; non ſine Homericâ imitatione, qui Naturam figurauit mulierem, telam ſtaminibus purpureis texentem; noſtra tamquam corpora natura rubro ſanguine diſcriminet; ſicut pro oſſibus ibi concharum putamina inducuntur. de quâ re in Antro Nympharum Ithacenſium ab Homero deſcripto ſatis luculenter Porphyrius; qui ex obliuionis antro à doctiſſimo *Luca Holſtenio* nuper extractus luce, & plauſu hominum fruitur. Ob quam Lunæ naturam humidam ex Endymione Fluuios, Nymphaſq; quã plurimas ipſam genuiſſe Apollonij Rhodij, Alexandrini Vatis teſtatur Interpres; vt fluxus deſignaretur humiditatis Lunaris; cum nec minùs dormitor Endymiõ ſomni ex humido prouenientis qualitatem indicet; Luna enim humida; vnde & pincerna ſegetum, fluuiorum fons, nubium nutrix, roris mater, alijſque ad hunc ſenſum vocabulis à naturalibus exornatur: Ex ea itaque, prout occurſaculis Planetarum impetitur bonis, diriſué; morbi, alterationeſque naſcuntur; verſatili enim ſphærâ ſui luminis lychnum humanæ vitæ temperat, ac in morbis, veluti gnomon ſiſtitur, aut vorſoria ad qualitatum ægritudinis indicinam, ità vt ipsâ, tamquam Pharo proſpectâ, quò nauiculam prouidentiæ admoueat, Medicus habeat, & Caphareum erroris deuitet. In hac enim naui fluctuantis inter ægritudines corporis, ſtellas clauum regere, ac gubernatrici præeſſe aſſiſtentiâ Abrahamus Aueneſre non humilis apud Rabbinos fidei auctor affirmauit. Quo pacto enim latentis morbi tenebras abſque ſtellarum faculis, ac præſertim Lunæ luſtrabit Aſclepiadum centuria iuxta illud in Ocypo Luciani?

> εἰ γὰρ καθοίμην τυχὸν ἴσως ἰασαίμην
> τὸ δεινὸν ἄλγος.
> *Quòd ſi cognouero, fortè adferam remedium*
> *Tàm triſti in morbo.*

Et quidem iure; non enim niſi cognito morbo, vt in limine Aphoriſmorum admonet Hippocrates, poteſt de ſanitate diſquiri. hinc enim *fallax iudicium*. quæ nebula non niſi ſyderum fulgore tollitur: vnde Prometheum medicinæ gnarum Æſchylus, & eius Scholiaſtes fecère; ut è lumine ſyderum, & cœleſtium motuum cauſis ſcientiam illam medicinæ Prometheus Aſtrologus ſuſcepiſſe noſceretur. Quę ſcientia ea eſt, quam Criticam nunc medici, nempè iudicialem

vocant;

vocant; [illegible]uia videlicet morborum cauſæ, fines, incrementa per ap-
parentia [illegible] ἀκρίσιον, hoc eſt iudiciorum, medicis innoteſcunt. ex
Luná en[illegible]m aër conuertitur, ex quo corpora alterantur; ſicut An-
tyllus a[illegible]ud Stobæum refert medicinæ nō ſordidus Auctor; aër enim
niſi cal[illegible]ore Solis temperetur, frigiditate Lunæ fit obnoxius, ex quo
Veſper[illegible]inum tempus idem Antyllus ægris haud conducere prædi-
cat, q[illegible]uod diſceſſu Solis turbidus, conturbatuſque euadat aër, fiat-
que e[illegible] peior, quòd Lunæ ſine Solis moderatione relinquitur: quá-
obre[illegible] nocere nobis crepuſcula par eſt. inde etiam pacatam Lu-
nam, atque amicabilem cum Poëtæ diſcriberent, & præcipuè in
Hip[illegible]olyto Gallionis filius Seneca, eam ob Endymionis amorem
frat[illegible]ri, nempè Soli commendaſſe currus ſui habenas tradidere; ini-
teſ[illegible]ente tamquam, ac laſciuiente ſub fraternæ lucis imperio planetá
in[illegible]ongruo, & veluti in curriculo ſui luminis debacchante; humi-
di[illegible]as quippè à Sole corrigitur, quæ apud Lunam noxia eſt; quod
o[illegible]tenderunt Ægyptij, vti auctor eſt Herodotus in Euterpe, ſues hu-
[illegible]ida ſatis animalia, vt probant ad Heſiodum interpretes, Lunæ
[illegible]umidiſſimo Planetæ mactando: à quo non abſimile illud etiam
[illegible]irgilianum eſt, cùm Poëta Aeneam Iunoni maximæ, aëri nempè
[illegible]umido, ſuem cum catulis ſacrificare facit in Octauo ſui maximi
Operis. Per Criſes itaque ſiue proſpera morborum, ſiue infauſta
prodigia; prout viſitationibus, vt Firmici verbis vtar, proſperis,
ſiue contrarijs aliorum ſyderum configuratur, Luna excitat; aſſe-
rente Galeno maximè libro tertio de Aegrorum Decubitu, veriſſi-
mum eſſe, quod ab Aegyptijs Aſtronomis habuerat; non modò ægrotis
Lunam, verùm quoque ſanis dies quales futuri ſint poſſe prædicere. Di-
cta eſt verò interim ipſa κρίσις à iudicio; placetque eiuſdem Galeni
opinio, qui hanc ſignificationem à foro ad medicos deductam arbi-
tratur, cui adſtipulatur & Diocles; Galenus ſanè Comm. 3. in
Progn. ἐγὼ, inquit, κατὰ τὰ νοσήματα κρίσεις ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς δικαστη-
ρίοις μετενήνεκται. Nomen, ſcilicet, Criſis à iudicialis vſus origine dedu-
cit. Ad quæ placita accedit quoque Iſidorus, lib. 4. Criticos, dicens,
dies Medici vocant, quibus, vt credo, ex iudicio infirmitatis nomen im-
poſitum eſt, quòd quaſi iudicent hominem, & ſententiâ ſuâ, aut puniant,
aut liberent. Vnde & idem Pergamenus auctor, quaſi act[illegible]onem,
& rationem forenſem dicat, λόγον ipſam Criſim vocat. [illegible]phoriſ.
lib. 1. cap. itidem 1. Actio ſiquidem inter morbum reum, [illegible]ctorem
medicum, Criſeos iudicem Naturam, Criſimque ipſam ſente[illegible]tiam,
fit, vndè & γίνεσθαι non aliâ ſignificatione ab eodem [illegible]tur,

quam prò λύεσθαι; quod *ſolui* eſt, ac cauſali ordine *definiri*, quodq; verbum ſæpiſſimè ab Hippocrate vſurpatum vertit Latini nominis auctor nobilis Celſus *ſolui* itidem, ac *finiri*. Sed vt variæ ſunt τῶν κρίσεων differentiæ, ſic & dierum Criticorum aliqui κατ᾽ ἐξοχὴν κρίσιμοι ἢ κριτικαὶ dicuntur, in quos ſæpiſſimè, ac ſecurè Criſes videlicet incidunt; vnde & κύριαι ἡμέραι apud Hippocratem vocantur, quo nomine proprij ſingularum hebdomadum indigetantur; eoſq; in duas partes diſſindunt, vt quartus, vndecimus, videlicet, decimus ſeptimus, reliquique, vt in pleni operis loco dicemus: eá ratione, quòd in iis bonæ Criſes incidant. Licet hi meliùs ἐπίδηλοι, καὶ θεωρητικοὶ appellentur, quaſi Indices, Contemplabileſque; magis enim apti ad contemplationem futuræ Criſeos, quam ad iudicandum ipſi perfecti ſunt, vt exemplo. γλῶττα μελαινομένη σφόδρα ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ κρίσιν γίνεσθαι δηλοῖ. Hoc eſt; *lingua valdè nigricans in decimoquarto Criſim futuram oſtendit*. Non eſt igitur Criſis iſta, ſed criſeos nuncia apparentia: vt etiam αἱμοῤῥαγίαν κρίσιμον, hoc eſt, futuram ſignum ad ſequentem Criſim æmorrhagiam ad Glauconem idem docet Galenus. Sic quoque ἱδρὼς κριτικός eſt, ſudor videlicet, aliaque indicia, de quibus ſat Hippocrates hiſtoricè in libro περὶ τῶν ἐπιδημιῶν facit. Significat, vt prænotaui, etiam Criſis perfectam morbi ſolutionem, eſtque apud Hippocratem exemplum, & quod ibi declarat Galenus. κρίσιν, inquit, ἤτοι τὴν εἰς τοσοῦτον ἀξιόλογον μεταβολὴν ὡς ἤδη κινδύνου πάντες ἐκτὸς καθεστήκεναι. *Criſim videlicet, eſſe omnimodam morbi ſolutionem, vel talem totam commutationem, vt exindè extra periculum decumbens conſtituatur*. Eiuſdem verò ſolutionem apertiùs ad Aphor. 23. lib. 2. idem Auctor demõſtrat ἡ μὲν κρίσις ὀξύῤῥοπός ἐστιν ἐν νόσῳ μεταβολή, πρὸς ὑγείαν, ἢ θάνατον. *Criſim ſubitanea eſt in morbo ad ſanitatem, vel mortem diuerſio*; & alibi Aph. 23. lib. eodem ex verbis Hippocratis ἐπὶ σωτηρίαν, ἢ ὄλεθρον, ἢ ῥοπὴ ἐπὶ τὸ ἄμεινον, ἢ τὸ χεῖρον. *Ad ſalutem, vel ad perniciem præceps mutatio, aut in melius, deteriusvè*. Ex quo bona, ſiue praua mox Criſis appellatur à Medicis, idque non ſupinis, vt aiunt, ſententijs à Luca quoque Gaurico celebri Aſtrologo, Marſilio Ficino, Hieronymo Vvolfio, Peucero, Cardano, Io. Rhodulpho Camerario, Thoma Boderio, Georgio Tranſtetero, præter Hermetem, Halym, & Abrahamum Auenefram examinatum in Diſſertationibus eſt. Illud non reticendum; multos deducere κρίσιν ἀ κρίνειν, quaſi ἀ κρίνεσθαι, quod *excernere* denotat, ſeù *ſecernere, excludere* que; quòd Natura, ſcilicet, domus humani corporis ſolers oiconoma ſecerne-

xiu[illegible] ab innoxio ſatagat, foribuſque excrementorum ea eij;
qu[illegible] compagem membrorum labefactare, aut deijcere va-
[illegible] quaſi velit Dei prudens ancilla humani corporis vaſculum
d[illegible]re, ac defricare n. de cæleſtis animi ergaſtulum. Et actua-
p[illegible]s enim Criſis eſt, ſignificatione, qua nonnunquam Ga-
[illegible]citur & lib. præſertim de Loc. vbi, [illegible] ait, [illegible]
[illegible] idelicet, cùm corpus vrget, non eſt propinandum. Medicamen-
[illegible] ſit euacuatio: vbi [illegible] vacuatur, excernitur ſignificat, ex
[illegible]at [illegible]. Itâ [illegible] vrinam excerni; vrina
[illegible]a eſt, quoque dicitur. Cùm itaque ex implicatu illo humorũ,
[illegible]aximè ſupra membrorum nobis hanc rempublicam arbitran-
[illegible]t Lunæ dominatus in hominum corpora maximè cognoſca-
[illegible]perę pretium, puto, erit, ſi in meis hiſce Diſſertationibus, quę
[illegible] libro ſunt, id oſtendero: cum interim in Iſagogem ſufficere
[illegible]l, ſi hoc ipſum optimos veterum crediſiſſe demonſtrauero,
[illegible]elicet morbos cum plurimùm regi Lunæ arbitrio crederent,
[illegible]nam ſyderum peritiæ miſcuêre. Homerus ſi quidem nulli
[illegible]ntentiâ diuinitate ingenij, vt nec æuo poſterior, (quis enim
[illegible] Argonautæ ea carmina, quæ ſub eiuſdem nominis famâ le-
[illegible], aut Heſiodi illius ea eſſe credat, qui coquus Homero fuit;
[illegible]cræus iſte longè inferior tempore, vt eius docet Interpres,
[illegible]) Criticam percepiſſe rationem in ipſius Vita Plutarchus
[illegible], inque eius opere Euſtathius. Eam verò poſtea peritiam gra-
[illegible]manu è Græcia, in noſtras poſtmodum regiones tranſuectam
[illegible]us teſtis eſt, qui lib. ait. 29. Cùm Critias Maſſilienſis arte geminâ
[illegible]t cautior, religioſiorque, ad ſyderum motus ex Ephemeride Mathe-
[illegible]câ cibos dando, horas obſeruando cum auctoritate proceſſit. Sed ne
[illegible] apud hunc tantùm, ſed reliquos quoque Reip. Latinæ antiſtites
[illegible]us rei veſtigia reperio. Perſius quippe Satyrâ ait ſecundâ.

Qui dicit medico iuſſus requieſcere, poſtquam
Tertia compoſitas vidit nox currere venas.

[illegible]bi de Criſi ad tertianam ſpectante tangit, facitque locus a [illegible] ibi ad-
ductus in Andriâ Afri Comici, Scen. 3.

Adhuc, Archillis, quæ adſolent, quæque oportet
Signa ad ſalutem eſſe, omnia huic eſſe video.

Vbi Donatus. Medicina (addit) aut in ratione, aut in co[illegible]

aut in exemplis : adſolent ergò conſuetudinis eſt, oportet rationis . Quam interpretationem cap. de Medicinalibus Iſidorus adiuuat. *Progno-ſtica (inquiens) præuiſio ægritudinum à prægnoſcendo vocata . Oportet enim Medicum, & præterita agnoſcere , & præſentia ſcire , & futura præuidere.* Vnde & Triſmegiſtus appellatus eſt Hermes , vt quibuſdam placet, quòd in aſtris verſatus , & Medicus , & Philoſophus, vna eſſet incõparabilis : cõuenit enim cum Medicinâ coniecturalis ſcientia , hoc eſt iudicialis , per Criſim eruditio , quod Polluci Grãmaticorum diſſertiſſimo viſum quoque eſt . Τάχα ſcribit, δ' ἂν ἰατρῷ προσήκοι, ἡ κρίσιμος ἡμέρα ; Μένανδρος γὰρ περὶ τῆς ἑβδόμης λέγων φησὶ κρίσιμος γὰρ αὐτὴ γίνεται. *Quòd verò ſpectet Criticorum dierum ad Medicum obſeruatio, teſtatur quoque Menander , cùm de ſeptimo profert. Hæc quidem dies ipſa Critica eſt .* Sed nonne & Virgilius κρισίων meminit Georg. lib. 3.

Hæc ante exitium primis dant ſigna diebus ,
Siue in proceſſu cœpit crudeſcere morbus.

Sed Lucretius,Serenus , alijque teſtimonia nobis ſiſterent; ni hic veſtibulum tantumodò Artis deſignare , non tota aperire penetralia nobis animo inſideret . Auſpicato itaque à libamine tanti Operis labore , laxatis veluti rudentibus , iactiſque proſperæ benignè legentium auræ precibus , altiora ſcopuloſi huius maris paulatim dorſa conſcendamus.

DE

DE VNIVERSO

CAPVT PRIMVM.

OMNE, quod incluſas in ſe naturæ cunctas qualitates complectitur Sphæricum eſt; naturæ quippè conueniente ea forma, quæ periodo ſuæ dimenſionis perfecta, ac mundiſſima Mundum ædificat; quod & Stoici, vt author eſt Galenus probarunt, atque proditur

…ta

…æc æterna manent, diuiſque ſimillima forma,
…ui neque principium eſt vſquam, neque finis in ipſa:
…d ſimilis toto remanet, perque omnia par eſt.

…tamen alij, alij etiam ellipticæ figuræ fecerunt; Epicurus
…ui palato qui ſit optimum exquirit) nihil affirmans contin-
…nia aſſerit poſſe; & globoſum eſſe, aut alias tenere figuras
…itat: Cælum itaque Sphæricum, luminoſis corporibus omni-
…nibus pulcherrimis Solis, & Lunæ redimitum; reliquo-
…ſiderum concinnum, cuncta includens, regiones æthereas,
…elementares intus poſſidet; aſtriſque circumductum in or-
…etum, noctuumque curriculis agens ſtellarum choreas tem-
…gnit. Sed quia Cælum ita reuolui ſolet in Sphæræ modum,
…n radicibus teneri opus eſt, veluti maſſam, quæ forcipibus
…domat faber ignitam, ſubſtinetur, & reuoluitur: eas quoque
…diuina ſtructura ſummis verticibus affixit, Polos dicimus, è
…us veluti è cardinibus quædam decurrens determinata diſcre-
…Axis appellatur, qui deſcretor itidem, ac diuiſor Mundi ipſum
…ræ globum medium veluti in Vmbilico ſiſtit; hi autem vertices
…conſtituti nobis ſunt ob terræ variam poſitionem, vt alter [illegible] qui
…rcticus, hoc eſt Vrſinus ab eo ſydere nuncupatur nobis ſemper [illegible] Se-
…entrionalibus appareat, nec Oceani vndis occludi poſſit; alter
…autem, qui Antarcticus, & Notius dicitur lateat, quia æter[illegible]
…ebris nobis intriſus degit, auſtrinis ſemper, & humidis (i[illegible]
…eres) vaporibus mollis. Cælum verò ipſum, ſtellisque per[illegible]
…poſitæ, ac Dei artificio cælatæ, omniſque æth[illegible]reorum [illegible]

machinatio æther vocatur, non quod ipſe ſuccenſus ignis ſit, exardeſcatque: ſed quod vertigine ſemper rapida circumferatur; eius autem elementum non ex ijs, quæ quatuor vocamus vnum eſt: ſed diſcretum quoddam, inuariabile, ac quodam ordine primum, diuinumque; hinc à Platonicis quibuſdam ſpiritale quidpiam viſum eſt eſſe Cælum: vocant eum enim circularem lucem ſine materia; veluti è contra eius oppoſitum terram imam, ſine luce materiam eſſe pronunciant. Hoc, quod & Primum Mobile dicimus orbiculariter citum extimo 24. horarum ſpatio ex Oriente in Occidētē ſubſe orbes ſua per veſtigia ducit; qui ab Ægyptijs, & Antiquioribus vſque ad Platonem, & Ariſtotelem octo tantùm ſtatuerūt ſyderum periti, Planetarum ſcilicet ſeptem, & Firmamenti, vt ex Platone in Thimęo, & Ariſtotele in ſecundo de Cælo apparet; ex hoc precipuè decepti, quod cum fixa ſydera vna, & ordinata diſtantia inter ſe ſemper eadem proportione obſeruarent, non eſſe ſupra Firmamentum Cælum aliud credidere: Arcturum quippè contemplabantur, ſtellamque in cauda Vrſæ maioris vltimam, ac lucidam in occidentaliori lance libræ ſemper linea recta eſſe inter ſe, nec ſitum variare. Maiorem Canem, quem ſyrium; minorem, quem Phrocyon vocant, ſtellamque Plauſtri Arcturo viciniorem etiam in linea recta non deſciſcere, itidem Pedem Orionis ſiniſtrum, Caudam Leonis, & Canem ſyrium in eadem linea recta; ſic Orionis ſiniſtrum Humerum, Pallilitium, & Canem minorem. Spicam Virginis, Arcturum, & Leonis caudam in triangulo Iſoſcele, baſi facta in cauda, & Arcturo, angulo in ſpica. Regulum, canem maiorem, & lucidam Geminorum in Iſoſcele itidem in triangulo, cōſtituta baſi ex lucida, & Cane, angulum faciente Regulo; cæteraſque item ſtellas ſemper eaſdem inter ſe retinere diſtantias; atq; his obſeruatis Cælum determinabant, partem Firmamenti facientes in quo clarè determinati ſtellarum ordines figerentur; quodque ſignifer obliqua circuitione circumdaret; partem ex errantibus ſtellis conſtare dicentes, quæ nec priorem motum haberent, nec interſe æquales, ac ſimiles eſſent: ſed conſtitutæ, diuerſiſque globis inordinatum ordinem ſeruarent; vndè errones, & Planetæ vocarentur, æque ita Saturnum proximiorem Firmamento ponebant, mox Iouem, tertio Martem, quarto Venerem loco claudebant, quinto Mercurium, Solem in ſexto, Lunam in vltimo, & terris viciniori. Primus Thimochares Firmamentum, & Cęlum ſtellatum peculiaris

motu

...ex Occidente in Orientē moueri deprehendit contra raptum
...mi Mobilis, motum, & agitationem; poſt quem Hipparchus
...ronomię optimè meritus nouis obſeruationibus eiuſdem ſtella-
...motus certius ſcriptis poſteris dereliquit, & ſic ſumma ra-
...e ſupra Firmamentum aliud Cælum nonum excogitatum eſt:
...tolemæus Alexandrinus typum cęleſtis architecturæ compo-
...Almageſto, Cælorum ordinem poſt ea regula configu-
...quæ ad Trimegiſtri, Epimenidis, Timocharis, Hipparchi,
...medis placita ūerior viſa eſt; nempè vt ſupra Firmamentum
...m inſuper Mobile locaretur; ſub quo deinceps ſeptem ſyde-
...quæ vaga nominant) errans turba ſe volueret, ac alio ordi-
...m Platonici, ac Ægyptij crederent; Saturnum videlicet al-
...erimeare ſub Firmamento, poſt quem Iuppiter, deinde Mars,
Sol, Venus, deinde Mercurius, & Luna ſequerentur; quem
...m eodem libro mirè ſuas Hypotheſes, & ſiſthema ſtabiliens,
...bus, ac demonſtrationibus confirmauit; atque in ſuperiori
...undo duplicem ſtellarum ſpeciem reperiri patuit fixarum;
...tantium, geminumque etiam motum: primum raptus ex
...nte in Occidentē tendens, vt Firmamentum 36000. annorum
...lio (quod ex Tichone 2541.) Zodiacum abſoluat; Saturnus
...i altiſſimus planetarum omnium meat non prius quàm 30. annis;
...tilis Iuppiter duodecim eumdem ſigniferum decurrat; Mars con-
...ciat duobus; Singulo quolibet Sol, Venus, & Mercurius; Luna
quippe (quæ nobis propinquiſſima ſpheræ ſuæ circulum habet mi-
nimum) diebus 27. & horis octo circiter abſoluat Zodiacum.
Sciendum etiam eſt ſupra illam ſphæram (quam Primum Mobile
dicimus) globos per inde duos cælorum ab auctoribus Chriſtianis
Strabo, & Beda aſſignari, & vnum quem Empyreum vocant, ideſt
igneum gloriæ, contemplationique aptum, ac quietum, nomen-
que deduci non ab ardore; ſed à ſplendoris æſtuantia putant; eiuſ-
que ſydera Angelos eſſe; vt exinde Iob in illo, Vbi Tu eras cum Me
laudarent Aſtra matutina, pro Aſtris Angelos intelligant; hunc
orbem eſſe immobilem autumant, quoniam moueri per corporis
apparentis motum non conſtat; alterum vero orbem Chryſtalli-
num volunt nominandum, atque ita aqueum, quod ſimilitudinem ea...
habeat cum diaphani ratione: vnde in Ezechiele; ... Chryſtalli ... ac dein
ſuper Cherubim videtur extenſum, ideſt compactæ, ... icem ... lucis
aquæ; atque ea... adiunctis Cælorum numeris trip...

lucis ſubſtantiam ſubiungunt, & eſſe: primum vtique Cælum, quod Firmamentum diximus cuius beneficio, & ſingulari virtute plantis inferatur vegetatrx potentia; ſequentem verò Chriſtallini eſſe cauſam præſtãtioris etiam beneficij, vnde ſit anima Brutorum ſenſibilis. Tertium porrò empyreum Cælum habere vim omnium reliquorum nobiliſſimam, atque præſtantiſſimam quippe ex eo rationalis anima profluat; non quod eam producat (nam Dei ſolùm hoc attributum eſt): ſed quod præcurrant veluti ex eo fouentes ſpiritus in humanum corpus; qui particulæ diuinæ, hoc eſt animæ habitaculum præparent. Verùm quia triplicitatem hanc trium cælorum maximè omnium (vt aiunt) potentium retulimus, non abre, & aliam triplicitatem erit indagare, quæ ad potentiam ſuperiorum in inferiora corpora, propter quod hæc omnia adducantur referemus. Aiunt itaque inter materiam, & formam, motum poni in natura medium quodam ſpirituale, quod in Aplane intelligunt perfuſum, & plantis, & terrenis rebus; cum triplicem faciunt: primum itaque motum Atropon vocant tamquam ſine conuerſione, quoniam Aplanem motu ſimplici ex Ortu in Occaſum putarunt cieri; Cloto ſecundum, hoc eſt conuerſionem: quoniam Planetæ ad Ortum ex Occaſu feruntur; Lacheſim tertium hoc eſt ſortem; quoniam terrenis rebus mire illudere Sors, & rotari fortuitò videtur; quam triplicitatem totius Mundi in hunc paruum (qui homo eſt) referentes affinxere mox Parcas; quod ſcilicet crederent vitã hominũ cæleſtibus rationibus ſubijci, ita cęleſtiũ corporum influxibus hæc inferiora temperari. Homo Mundo ſimilis, caput Cælum repręſentare putant, ſtellatum oculis rationalis animæ ſtipatum ardoribus: brachijs aeris notatur ventilatio; venter mixtorum confuſaneam refert qualitatem; vrinariæ partes marinorum imbrium ſpeciem referunt; pedes (quia imi) tellurem ipſum.

quæ concreto corpore pondus
Conſtitit, atque omnis Mundi, quaſi limus in imum
Confluxit grauis, & ſubſedit funditùs vt fex.

Venæ flumina, oſſa lapides, pili arbores; Obſeruatum ab ſtudioſis ſecturæ corporum per inde eſt, ſanguinem circulariter moueri, imitarique ſydera, quæ cælum irrigare ſua luce videntur; eo enim per-

...ciſſim... curſu ambit ſanguis membrorum ſpatia; conſenta-
...nque vi... detur: namque aliter per venarum tubulos ſegni ductu
...non moueretur ſanguis in orbitam, cogeretur, & fatiſceret,
...e corpus ipſum imitaretur, quod rotundum iuxtà Vetruuium
...and... paſſis bracchijs figura hominis rotundatur; apparetque
...ti... mè; nam cum alicui percuſſa vena eſt, totum corpus
...; quod nota eſt circuitionis ſanguinis per totum ſe corpo-
...tum diffundentis; notatumque apud quoſdam repetio,
...dprobent certitudine artis ſectoriæ: duo enim eſſe hoſtiola
...ordijs aiunt obſeruari à paulò obſeruatioribus, à quibus ſan-
...rca cor effundatur, inſiliatque: quando autem venæ atleti-
...gent robore, aut ſupino cubitu, rotari nequeunt, repletæ
...veluti ab Eteſijs Nilus) in cor obfundant; at quia (vt Lactan-
...libro de Opificio Dei inquit) multa eſſe conſtat in corpore,
...m vim, & rationem perquirere nemo niſi, qui fecit, poteſt;
...a Græcis quædam inteſtina nigra appellantur, quod captum
...nt humanæ ſolertiæ, non niſi de hoc dici poſſumus dubiè: cum
...n cadauer non niſi diſciſſum, horridumque obſeruetur, cùm
...es hominis diruta eſt, omniaque fedè confuſa nequimus quid ni-
...coniectura aſſerere: conſtat tamen hoc clariſſimum naturam
...nico tantùm contentam modulo ſuę magnæ artis cælum repre-
...entare in homine, licet imperfectiùs; imperfectiùs hominem in
...Bruto; brutum in vegetabili herba, in qua etiam ſexus, caput qui
...folliculus eſt, pes qui radix, medium etiam reperitur; vnde Philo-
ſophus

Cum quibus, & quali ſint ordine quæque locata
Namque eadem Cælum, mare, terras, flumina, ſolem
Significant; eadem fruges, arbuſta, animantes
Si non omnia ſint; at multò maxima pars eſt
Conſimilis: verùm poſitura diſcrepitant hac.

Vinculo enim naturæ interſe nexa ex eodem typo licet diuer[illegible] ſpe-
cie cuſa eſſe videntur.

Animatum an ſit Cælum.

CÆLVM eſſe animatum, nec antiquiores, nec vllus Neotericorum ferè ex Philoſophis dubitauit: nam cæleſtes ſphæras habere animas, non Platonici modò: ſed omnes Peripatetici confitentur; docet id ipſum Ariſtot. 2. Cæl. 7. & 8. natural. q. 2. de anim. 11. Metaph. & alibi;: Theophraſtus quoque ipſius diſcipulus lib. de cælo: ſed Auicenna, & Algazeles ſumoperè confirmant; idem D. Auguſt. in Enchiridio aduerſus gentes, D. Thom. & Scotus tradiderunt: qui ad Chriſtianam Doctrinam nihil intereſſe ſignificare videtur ſi cæleſtia corpora animas habere, vel non habere credantur. Animam verò ex ijs præcipuè Cælo eſſe, moti ſunt Philoſophi, quod cum anima vita conſtet, motu, atque intellectu: in Cælo hæc tria reperiri videantur animā ipſius ſignificantia; calorem quippe tamquam vitæ ſimbolam accipimus; lumen intellectus vicem habet, motuſque eſt perinde ac in anima noſtra vitalis motus. Qua verò anima aſſiſtente, mouentique, an informante animetur, id dubium, ac varium ad huc ſub lite eſt; porrò animata eſſe Cæleſtia corpora, vt animal terreſtre eſt, non modò Ægyptiorum quam plurimi, (vt aſſerit Plato) tenuere: verum Aſtronomici in eamdem ſententiam iuere; Ptolemæuſque præſertim, Albumazar, & Zaeles: quod & Haly. confirmat illos deridens, qui viuere Cæleſtia dubitent: & hoc Ptolemæum crediſſe aſſerit. Theophraſtum denique dicere cæleſtibus non eſſe confirment; quia Orphei ipſius vetus illa Theologia nihil aliud quàm animatas ſphærarum moles duabus animis viuificabili, & intellectiua complectatur; quas tamen opiniones ſurda præteriſſe aure Hebræorum pijſſimos Patres legimus, qui recta, ſanctiſſimaque doctrina, elementa omnia, quæque elementis conſtarent, non ſolùm Deos non eſſe dicerent; verùm expertia animæ iudicarent: Nicocolaus Theologus hinc in Genes. primo, Corpora, inquit Cæleſtia inanimata ſunt, & ſine ſenſu; nam ſi anima informans in Cælo traderetur aliqua ſequerentur in ipſis philoſophiæ placitis abſurdiſſima: anima enim corporis organici cum actus ſit, cælumque non organicum corpus exiſtat: verùm totum ſibi ſimile, & homogeneum ſit, nec diuerſas partes retinens, cælo haud competere appa-

ret

informans; quæ ſi cælo, vt noſtra, inmixta, & conuoluta
eſſet, ad motum cæli moueretur per accidens, vti in ani-
it, cui contingit ad motum humani corporis moueri. Ea-
ma cum tota in toto, totaque in quolibet parte iuxta Phi-
exiſtat, haud cælo inepto corpori congruet, ſi mouens
eripateticis in extima circumferentiæ parte locatur.
um forma debeat vniri materię exiſtenti in potentia re-
ormam; mediantibus tamen diſpoſitionibus, cum cælum
as perfectum prædicetur, nec eius materia ſit alterabilis;
ntiam ipſi vt formam vniri non poſſe conueniet: anima-
ur cùm cælum dicimus, atque ita terreſtre animal haberē
pronunciamus, tunc ſumetur ęquiuocè anima: nam quę
n cælo eſſe anima, ſeparata intelligitur ſubſtantia.;
ſit alicuius actus corporis, nec actum habeat in corpore
niſi localis motus, quem infundit; proindè à quibuſdam
nam haud propriè dari dicitur, quando ſubſtantia ſepa-
onem anima nullam habeat: neque enim ita obiuncta
ſt, vt actio eius non libera impediatur: cum etiam Plato
eg. nó ita animam in ſphæris cæleſtibus corpori faciat, vt
corporum membris immixta indiſſolubili ſocietate copula-
rùm ſic eas orbibus ſummis fatetur affixas, vt diuinis frui
contemplationibus, cæleſtia intelligere, dum præſtitutas
bium moles, ſonoræque vertiginis munus obeunt: quapro-
tum Dionyſius Areopagita Angelos eas mentes appellat, quæ
o iuſſu orbiculares ſpæras mouent in curſum: non videtur à
one niſi verborum differentia diſcrepare, qui eaſdem animas
cupat. At qui anima contra (vt eorum etiam placitis pauli-
inhæreamus) informante animatum Cælum faciunt inde mo-
tur; quòd cum motu naturali moueatur Cælum, a principijs
inſecis hunc ei motum competere, hoc eſt ab informante ani-
auſpicantur; cum etiam ipſis videri non ſine incongruentia
ſit ex Cæli curſu, motu oriri vitalem vim in inferioribus, cum
eſſes, animalia exinde creſcere, ac decreſcere videantur
mque ipſum (ob id effectibus ſuis ignobilius) vitalem ani-
formantem vt inferiora corpora non habere. Cælo quoque
nimã ex figura congruere probant: cum enim omni[illegible], quæ
rræ aceruo ſunt figura terminata aliqua, circumſcrip[illegible]aque
abilem ac ſenſibilem includant formam, cur cælum [illegible]b iſtius
[illegible] mæ

ra omnium figurarum præſtantiſſimã.
mæ bono repellitur; cum figu r ? Adde quod cum Cælum ambitu
hoc eſt ſparica circumſcribantur lati viſcera in vnum corpus includat,
ſuo illo extimo omnia in ſe vel m cum inferioribus rebus naturam
miruſque iſte nexus ſuperiorum arum rerum ſit materia, parteſque
concinnet, vnaque tàm diuerſ tes; animalia, arbores, plantæ animis
hæ multæ vitali forma conſterit in opinione durius, quàm putare Cæ-
informentur: quid poteſt eſſe rerumque complementum omnium
lum corpus iſtorum viſcerum, nte non viuere? Certè ſi animantium
homogeneos ànima informa ndit (vt Ariſtoteli placuit, ſolem, &
corporibus vitam cælum infu afferenti) iuxta Boetium 3. de con-
hominem hominem generare conſtabit, ſi ab ipſo animis cætera
ſol. cælum anima informante dicunt) abſurdius eſſe poteſt, quam ho-
informentur: quid enim (cæterumque rerum animatarum
minum incrementa, plantarum, affirmare; cum idem penè eſſe vi-
ab animato Cælo vim accipere regnet, bruta in homines Magi-
deatur, ac ſi plebeius in Patritios (cum ſanè Cælum non à lapidibus
ſtratus exerceant: immo lapides cæleſtibus mentibus prout cælum
hoc modo differat) cum etiam à poſſint, Auguſtinum præterea
volui lapides, & illuminari æque Geneſim, ſibi ambiguum an ſtellæ, &
non minus adducunt ſuper ad ſocietatem beatorum ſpirituum
cæleſtia corpora ſint ſpectantia Betleemitam Doctorem qui, ibi
pronunciantem. Super Eccleſiaſt. Pſaltem Regem Pſalm. citant
cælum eſt (inquit) animatum. Nec minus ex Ariſtot. illo li-
135. qui fecit Cælos in intellectu. dicit intelligere, quod viuere
quere 12. meth. tex. 36. vbi cælum actio viuentis. Sanè Platonem
ſignificat: intelligere enim eſt cumque per ampliſſimam ſphæram
Mundum animatum fuiſſe, proſpicere affirmaſſe conſtat; nec
veluti per oculum omnia intus cæleſtia corpora eſſe voluit;
id Origeni diſplicuiſſe, qui animata accipere; at quæ ſunt (inquit
eoquod mandata à Deo dicta ſint ſcilicet ſingula ſuo ordine,
Origenes) mandata? hæc nempè vt alternando peragant; quæ
ſtatutoq; miniſterio, noctem, diemque prædicabitur. Apud Hiremiam
actio cum ſit, non niſi à viuente memorari; ſicut ab Apuleio
ſanè Reginam item Cæli Lunam macula neq; immunia eſſe ſydera
metaf. lib. 10. quinimò à peccati inquit) quæ ins conſpectu
ab aſſerente ſub poſſe intelligi; ſtellæ (placita quamuis Atlantæo tibi-
eius mundæ non ſunt. At iſtorum leuibuſque imaginoſa ſtu-
cine inniti videantur; corruunt tamen,

dijs

nt: non enim Cęlum vt in animantia influat animatū
ſt: nam cum ipſius influere non aliud ſit, quam inferio-
m qualitates gubernare, non enim in animum poteſt,
: tamquam inſtrumentum ad id per agendum ſi ſine ani
odo aſſiſtente non careat, cauſa motus; Ignis quandoque
ntaris, vnda, aer id efficere poſſunt, quæ ſingula corporis
enores, atq; humorum compagines hoc cauſantur: Eu-
m, qui ſolem auream glebam dixit; Anaximander, qui
apidem fecit, non ignorauerunt ex ipſius calore tem-
ari rebus, atque agi in hęc inferiora; nec tamen anima-
anima informante tradiderunt, cum lapideum, atque
dicerent. Nec figurę nobilitas animam neceſſariò admit-
n ſit Cęlum eo modo ſicut domus, artificis opus, Dei modu-
ſtructura inſignis, vt ea includerentur animalia; non vt au-
um animatum, viuumque eſſet. Cælum præterea ambitu
ludens plurima animata inanimatum eſſe poteſt: non enim
bet, quod ex materia conſtat anima ſubſtinetur; neque enim
s, quibus domus erigitur viuunt; neque Cælum teſtaceum
itamen animata includens, ſicut quibusdam animalibus:
excreſceret, haberetque cum anima intellectiua ſimul vege-
em, quod deluſit Orpheum, atque alimoniam requireret,
opinionem Ptolemęi, Tullij, Aegyptiorum perperam traxit,
ue contra Platonicos eſt, cæterosquæ Philoſophos. Peccaret
ique, aut meritoriam exerceret voluntatem Cælum, ita ipſum,
od non ſine riſu excipitur, gloriam Cæli, aut infernorū Carceres
pectaret. Cælum itaque contra Boetium influit influxu Dei, &
ngelorum inſtrumento inſtar in humores, vt ignis & nix ex qui-
s calor, & frigiditas emanant ſecundariè, quę ipſos alterant: ſed
oc facit principaliter ſupra omnia elementa vti agens ſpirituali-
r per mentes; nec Cęlum inanimatum in animata præpoſte-
è agit, ita vt ſubijciatur nobilius ignobiliori: quia Cęlo non
iſi pars noſtra inſima, hoc eſt corpus ſubijcitur, quę Cælo igno-
bilior eſt: animus verò qui multo Aſtris pręſtantior, & cęlo eſt, il-
lius poteſtate non tangitur. Cęterum neq; Auguſtini Sanctiſſimi
ambigua eſt ſentētia, cùm cęleſtia corpora ſtellasq; nuncupando
ſpiritus leues intelligit, qui orbes cęleſtes, ſideraque vi ſua verſan-
do agitent, propellantque; neque ipſe dubitat: verùm de hoc à
Philoſophis diuerſimode dici, primo Geneſ. demonſtrat; Eadem

anima agitante nempe, ac mouente Cęlum Hieronymus; Eadem Pſaltes Hebręus animari fatentur; mandatumque ſtellis ita factum à Deo contra Origenem optimè dicimus, veluti, & prolatum illud ab eodem eſt in primo Geneſ. *fiat lux*; cum tamen nulli hoc Deus mandaſſet, ſed ſibi ipſi, & Sapientię ſuę, quę cum ipſo erat tunc, nempe Filio, loquebatur; modus quandoquidem iſte locutorius inter homines habetur ad ſenſus humani diſcurſus non, vt aiunt, ad literę ſignificata capiendus. Reginam prętereà Hieremia vocat Lunam ob ſyderis pulchritudinem: non enim credidit Propheta dominatum agere hunc Planetam inter minores inanimatas facu-las. Iob verò mundas in cõſpectu Dei non eſſe ſtellas pronunciauit, vt puritatem diuinę naturę extolleret; cui nihil creatum comparari poteſt, quod non immundum, indignumq; videatur reſpectu Deitatis, non rei; ſicut nec peccat iuſtus, & tamẽ in rigore iuſtitię Dei non purus eſt, iuxta illud Pſalmi. *Non intres in iudicio cum Seruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens*; Et item illud Eccles. 7. *non eſt iuſtus homo in terra, qui faciat bonum & non peccet*; quod (ſecus ac impij accipiunt) intelligitur ratione ſuarum virium: iuſtus enim ſine gratia Dei non cauere à peccato poteſt, id dicente Sancto Spiritu, ne nimium noſtris viribus tribuamus: Sed nos hinc inde prelibatis ad lectoris inſtructionem argumentis, id faſſi quod Romana Eccleſia iure deliberat hanc diſquiſitionem deferentes vlteriùs procedamus.

Dari influxus ſuperiorum corporum in hæc inferiora. Cap. III.

DEſcendere è ſuperioribus in inferiora corpora animalem quamdam vim, qua non modò ipſa ſpirantia, verùm fruges, arbores, flumina alantur, moueanturq; tàm è noſtra, quã è veteri ſchola Philoſophi prętantiſſimi iudicarunt, qui Cęlum ipsũ omnes vniuerſales, particulareſq; tã alterationis, quã generationis, & interitus iacere in inferiora poteſtates, pro vt fit varia ſyderum, ſphęrarumq; poſitio, atque aptitudo, experientia, quę oculatiſſima etiam ignarorum Magiſtra eſt, edocti tradidere; hinc Ariſtotel lib. 8. Auſcult. phyſ. Primùm Cęlum vitam eſſe omnibus ſignificat; quando quidem euidentiſſima eſt, & communis operatio vitę intimus motus, adeò quòd ceſſante illo cuncta ſiſti oporteat; non la-

pidem

m moueri, non ignem ſurſum aſcendere; veluti in mi-
rundo, ſi cordis motus terminetur, omnis membrorum
neceſſe eſt; vt diſertiſſimus Picus Mirandulanus pro-
iſtot. idem pluries attigit, congruumque faſſus eſt hanc
egionem ſuperioribus lationibus conſiſtere, vt eius in-
us pendeat, & gubernetur; Rurſusq; ſtellarum motum
rimariam eſſe originem generationis, & corruptionis
eriorum; ſic Aſtronomorum Ptolemæus facilè Prin-
ntiſſimum, ait, eſt diffundi vim quamdam ab arberea
niuerſa terra circumpoſita, quæque ſub Luna ſint omnia
ereis motibus agitari, & quicquid in terra, aere, & aquis
imantium, & germinum. Verno enim ęquinoctio cum
pinquiore Solis ſydere temperatur, flores, ſegetes gene-
pubeſcens, & in virgulta iuueneſcēs; mox Cancri ſolſti-
ipſas tamquam ad ſenium perductas arefactas eijcit; Au-
æquinoctio mox poma, quę frugibus duriora concoctu
interitum etiam perfectionis producit; donec aduentante
Solſtitio tota anni vita compleatur; quæ cuncta Solis per
m illum circulum, quem à vitali illius influxu Zodiacum
s, nunc recedentis, nunc propinquantis phaſi fieri cogno-
nec ea contentus aſſertione Ariſt. lib. de elem. propriet. de-
at id clariùs, cùm *Vbi Planetæ contingerit Piſcium ſignum*
vt aquis omnia diluantur inquit ſecus ſi in Geminis fiat coitus
vniuerſi tunc futuram conflagrationem. Sed non modò
ſophi in ſegetes, plantas, animaliaque humores influere
a confitentur, verùm & agricolationis auctores Columella, &
adius teſtantur; Plinius, & Virgilius profitentur; quin & die-
mutationes ex ſyderum quoque prodire concurſibus Manilius
onomicon 3. expreſſit; & Petronius Arbiter nos admonuit
dixit. *Altera Lunæ curſum, ſtellarumque Septem imagines,*
etas, & qui dies boni, quique incommodi eſſent deſtinguente bul-
otabantur; quod ad ſimilitudinem prognoſticorum (quę vulgo
camus Lunaria) tunc apud Veteres in vſu fuiſſe ſuſpicamur. Sed
Romani Philoſophi hic etiam faciunt verba, qui immutari ſub
leſtia ſingula non tàm ex ſuperiorum qualitatibus: ſed etiam alijs
cultis, & ſpecificis aſſerit; Quos cęleſtiū corporū influxus nō agere probat
inferiora immediate: ſed mediante nos ambiente aere nos am-
eneca; immutato namque in primis qualitatibus aere biente

biente frigiditate ſcilicet, caliditate, humiditate, & ſiccitate ſub cæleſtia varijs affectionibus ſubijciuntur; hinc rubigine meſſes vruntur, poma corrupto aeris ſpiritu flaccescunt, epidemię quamuis ſalubribus regionibus illicò oriuntur; noua genera etiam numquam antea auditorum morborum erumpunt, vt in Syphillide ſua Galeni authoritate probat Fracaſtorius cum de Morbo Gallico carminibus diſputat; ſic veteri morbi plurimi prius ſęuientes miteſcunt vt experimur de elephantiaſi: quæ omnia cum hic in imis accidant occultis ſyderum influxibus tribuenda ſunt: vndè eſt etiam ſępiſſimè mures è terra progigni in naui absque vllo ſpeciei ſemine; ſerpentes ex mulierum capillis generari; hominem elephantino, aſinum canino capite oriri? niſi occulta cooperatione cæleſtium, ſtellarum præcipuarum, quæ in Arietis ſigno collocantur ab Aſtrologiæ peritis? intantùm vt Auicenna ingenio exactiſsimus ab experta ſcientia ſingularis Vir in lib. quem de Diluuijs ſcripſit, dicere non dubitarit; poſt catacliſmata, ac terrarum inundationes nullo humano ſemine, tantùm tabidis hominum cadaueribus hominem ſolere, & poſſe generari, concurrente cæleſtium corporum pro ſemine affluentia; cuius rei cum Auerroes 8. Phyſic. meminiſſet, & retuliſſet ſuper hac re opinionem, eam probè refellens, poſſe fatetur ſydera animalium generationi non perinde diſſimilium, vt talpæ, veſpertiliones, mures ſunt ſufficere: ad perfectorum verò animalium productionem, vt Leonum, Elphantorum, hominum deficere; ea quo tamen nobis liquet per Auerroem etiam humores hic in inferioribus à ſuperioribus regi per ſydera; atque ita ſecundas cauſas inferiores vt aer, & humores ſunt ſub ordinatas ſuperioribus motus; mouere dicemus, prout ipſę ab influxibus ſuperioribus agitantur. Horum influxuum alij potentes, vt potè à potentibus, & vniformibus cauſis producuntur; quidam alij veluti ab occultioribus cauſis producti non potentes dici poſſunt; Potentes eos dicimus, ac vniformes per quos Nauticæ, atque agricolationis præcepta ordinantur, cum per ortum, & occaſum ſyderum certiſsima operibus naſcatur variatio, quorum momenta Nautæ, & Agricolæ obſeruant, veluti Arcturi, Vergiliarum, Hyadum, Lyræ, & id genus aliorum: per quos itidem tempora ad generationem quadrupedum apta, nidificationem, ac transfretationem auium demonſtrãtur. Minus potentes autem, quippe qui à ſecretioribus cauſis emanant, non niſi doctioribus patent, & è quibus oriri vt plurimum epidemiæ, fames,

bella,

…tus, inundationes, & alia obſeruantur; quæ niſi certo
…xu fierent non vtique præſtitutis temporibus, & im-
…rerent; ex eclypſibus nempè, ex Cometis, ex ſuperiorum
…s, & Martis coniunctionibus, ac cæleſtium corporum
…izijs accidunt, quæ cuncta occultiſsimæ, artis arcana
…omment. ad Ptolemæi librum, quem vulgo Quadripar.
…t ſatis diximus. Inter occultiora etiam, quæ è ſyderi.
…eriuare credibile eſt, non ne Magnetis Herculei lapi-
…idetur, quæ nulla habita ſympathia ad terrena, cum-
…non minus ſit, ſyderali affectione trahitur, atque ad Po-
…um quodam genio amatorio vertitur? non nè electri la-
…atio, quæ quiſquilias, palearumq; helluo fragmina col-
…que vndè non fœtum octimeſtrem viuere, ſeptimeſtrem nu-
…itabimus niſi ſyderum arcana ratione, quam Agellius (li-
…ethliacis parùm fauens) in ſuis noctibus diſquirit; nec cauſa
…r quod membra non adhuc in vtero ſint; cum ſeptimo men-
…quam plurimos ſciamus ſupernutriri: Quis rimari poterit
…ſyderum peritia cur Luna creſcente replcantur oſtrea, & con-
…ſint exucta, & tenuia lumine diminuta, cum contra obſerua-
…(Plutarcho teſte) cœpe deficiente luna creſcere, creſcente di-
…? quis pluuias nunc ſanguine maculoſas, nunc lapidibus per
…s interpretabitur? piſcium, & ranarum procellas? cum apud
…nqum ſcriptum ſit piſcibus pluiſſe nonumquam; & in Peonia,
…ardania tantam vim ranarum pluiſse (referente Euſtathio)
…tet, vt domus opplerentur, nedum viæ? Non ne Canicula æſtu-
…Canes in rabiem aguntur, vina in dolijs feruent, maria vexan-
…& admiranda alia contingunt? Sole Leonis ſignum ſcandente
…ones febre vexantur, & torquentur; ac ſole ſcandente Canem Ni-
…arcano more ad momenta huius ſyderis increſcit, Aegypto per-
…ditur, vt in ſuis natural. quęſt. placitis Seneca demonſtrat, Pli-
…us & Lucanus referunt? Pro diuerſo etiam Cæli ad terram clima-
…populi ad uarios mores inclinantur; membra, temperaturæq;
…xta Vetruuium, & experientiam informantur. Sæui Scythæ quod
…amnatis frigore terris inhabitent; ſunt placidiores Syriæ, Cypri,
…taliæ populi, quod temperato cælo degant; item & Phœnices,
…atque Arabes ad delitias potius quàm ad bella propenſi.

Animos frangit clementia Cæli.

Lucanus cecinit. Hinc colorum etiam diuerſæ ſpecies, Septemtrionalium locorum incolæ, quique ad Boreum Polum vergunt ob frigoris naturam, cuius eſt membra, & poros laxare, lactei ſunt, & flauicomi. Aethiopes ob aduſtionem humorum tenebricoſi, & criſpi: qua propter D. Thomas hominem quoad corpus Cælo ſubiectum prædicauit, quoad intellectum Angelis, Deo quoad voluntatem; atque indè ratione Cæli bene natum dici hominem, bene cuſtoditum ratione Angeli, ratione Dei bene rectum: atque his ſtantibus pulchritudinem è ſyderum ſocietate concinnam dari in homine cum D. Thoma dicemus, intellectum, ac rectitudinem nequaquam.

Solem influere, & primariò in inferiora. Cap. IIII.

PRimus inter Aſtra cætera Sol Rex inferiora diſponit omnium maximus; qui cor Mundi à multis nuncupatur: nam ſicut caloris, & vitæ fons, & propago eſt cor in viuentibus; ipſe ſol noſtra cuncta pro caloris poteſtate mouet, adeò vt terra videri vterusqueat, in quem confluāt mox ex ipſo promanatæ generationes. Hic fons luminis, cæli oculus, Mundi mens omnia ſua lampade luſtrans in præſtantiſſima illa Planetarum chorea medius inſiſtit, & ductor; quem glebam auream Euripides ideo apud Lucianum in citata fabula Phætontis vocat, quod fortaſsè ipſius aureo lumine irrigatæ glebæ fructuum, & ſegetum ſpiritu fæcundentur. Hoc mediante Aſtra lucent reliqua, cum aliam non retineant claritatem quàm illam, quæ ab ipſo omnibus fænerata impartitur; hic ſuo ambitu in Zodiaco diſponit tempora, ſcandensque per quatuor puncta Cardinalia, in ſolſtitialibus Aeſtatem, & Hiemem; Ver, & Autumnum in æquinoctialibus generat; Hic parallelis ſuis ſuprà terram productis inæqualitates parit, dierum, noctiumque diuerſitates: ex quo ſempiterni caloris fonte animalia ſuccum hauriunt, vndè ſubſtentantur, & ſtirpes; ex quo vitali principio cuncta in vitam à natura excitantur, & generationem; cuncta ſentiunt, & mouentur: accedente adhoc propiùs ad noſtrum verticem, quod Zenith appellant, exilarantur omnia, transfretant ad nos Aues, & peregrinantur concinentes; proritantur ad generationem animalia

res germinant, pubeſcunt herbæ, adoleſcunt, matu-
ges, flores in poma concoquuntur. Quo itidem rece-
nè natura immoritur, diſcedunt Aues in apriciores
terum bruta claudunt, decidunt arboribus comæ, fle-
rbæ, nec fruges, nec flores terra educat: imò ipſa ni-
rta langueſcit. In die etiam hic, quæ in anno operari
n exoriente die quando placito ſydere flores ſuſcitat,
e herbas afflat, Veris videtur tempus repræſentare:
em medio Cęli libratus ſiticuloſis radijs terram ſcindit,
m videtur quommodò deſignare, inclinante ad veſpe-
m ad negotia per agenda horas manſuetiores afferre
tumnalem temperiem refert? donec ſuperuenientibus
nyemem oſtendere videtur: nec terræ tantummodò ſu-
m ſuo igne colluſtrando nutrimenta animalibus varia, ra-
rpium fouendo, ex humiditate conflando indè attrahit: ve-
am è locis humidis vapores ſuſpendit, eoſque nunc in nubes
ſat, nunc in pluuias diſſoluit, albat in niues, rotundat in
nes, diſperdit in fulmina, lacerat in tonitrua, colorat in iri-
coruſcationes euaporat; vel etiam ſpecifica virtute, & oc-
n viſcera terræ deſcendens, vbi neque lux, neque motus cæ-
oris pertingit metalla diſponit; quorum quamuis ea ſex re-
Planetis à meteoricis tribuantur, verè omnium effector, &
ator Sol ipſe eſt; qui lumen etiam cæteris in ipſa metalla in
la cõmunicat. Certè illius radij fęta gremio tellus animales cõ-
t, & feruidos ſpiritus, per quos calidæ manant è termulis, bal-
naturalia inuiſibili calore ferueſcunt; montes pro fluuijs ſca-
igines fauillarum prouoluunt: maris vnda ſalis ſaporem accipit;
ninum ſulphuris colorem: aurea quidam amnes arenula, fer-
a, & cruda aſpergi aliqui viſuntur. Hic exoriens, occidenſque
out cum fixis alijs configuratur varias etiam ciet aeris proportio-
es, & temperies. In Oriente cum Arcturo ſurgens ventos incitat,
empeſtates minatur; cum Orionis pariter ſtellis, oculoque Tauri
Pallilitio tonitrua, fulmina, pluuias gignit. Occidens cum Pleia-
dibus nubes cogit; cum Regulo imbres tonitruis mixtos producit;
cum Cane ſiccum tempus deliberat; verùm tonitruis, & fulmini-
bus meticuloſum.

Lunam inferiora agere.

Lvna terris vicinior ab extremo Cælo remotior omnium citiſſima rapitur, quæ fraternis radijs illuminata, fratris indè æmula flammis, quod ille annua luce permeat, meſtrua reuolutione colluſtrat; quæ à B. Ambroſio in Hexamer. mater roris, decor noctis, miniſtra humoris, maris dominatrix, menſura temporis, motrix aeris, ęmula Solis dicitur; Et quia pars Mundi ima terra eſt; ætheris autem pars ima Luna deſcedit vt Plutarchus in opuſculis notat ipſam Lunam terram, verùm cęleſtem, & noſtra multò leuiorem quidam Antiquorum vocauere; quod & Cleomenes approbare viſus eſt. Fuit iidem diſcriminatrix appellata naturæ: nam cum quæ ſupra ipſam ſunt, æterna à Platonicis, & nectarei poculi, hoc eſt diuini, nulliſque alterationibus obnoxia dicantur; quæque autem infra ſunt caduca, atque lethęi laticis, quippè quæ mortalitati ſubijciuntur, appellantur: ipſa media & diſcriminatrix naturæ, vt diximus nuncupatur. Humidam ideo eſſe Ptolemęus appellauit (quamuis Peripatetici eam rationem rideant) quòd mari proxima humiditate vndarum humectetur; aquis ei indè dominatum conferunt, quod & album colorem habeat: aquarum enim natura eſt, vt concretione inalbeſcāt; hinc Virgilius decęptam Lunam à Pane muneribus cādidioris lanæ finxiſſe creditur. Idem Ambroſius in Hieremia. 4. cum Philoſophorum placitis, exundationem, reciprocationemque pelagi (quam ipſe Græcè ampotin vocat) lunari exortu euidenti mutatione fieri indicat, cū in Occidentali mari in quo maximè videri reciprocationem dicit, vnda ſolito vehementius accedat, & recedat tamquam Lunæ quibuſdam aſpirationibus, atque aflatibus retrorſum trahatur; & iterum ijſdem appulſa, ac retracta in priſtinam ſtationem refundatur: Septem à quibuſdam pati eam permutationes creditur, quas phaſes indigetant; quo nomine etiam in lib. de Menſibus Theodorus vtitur; nec non Ariſtoteles primo Meteor. 3 vbi de Cometis agit; prima in ea phaſim ſtatuunt cum à Sole liberatur, & emergit, exurgitque in cornua, cauaque eſt, quæ figura menoides apud Firmicum 4. Matheſeos appellatur; Dicothomos indè hoc eſt ſemicæſa, mox amphicyrtos, ac ſi dixeris gibboſam vtrinq; extremò panſeline ſiue plena fit; rurſus amphricyrtos, ac denuo dichoto-

anc Proclus philoſophus haudquaquam pœnitendæ
m hominis ætatem fouere ſignificat: tunc enim ex
egetabili mouemur potentia, & vtraque porrò hu-
ellit; quæ in Luna conſeruatur: hinc etiam cerebrum
viſcera fouere ſua poteſtate eſt credita; cum humi-
n ſit, atque omnium partium frigidiſſimum, vt Ari-
omno & vigilia demonſtrat. Regit etiam (vt dixi-
& in hepate præcipuam vim habet, quod ipſe etiam
ab Haly Arabum ſolertiſſimo dicatur; conueniatque
gnorum tractatu, vbi ait ex cordis nimia ſiccitate to-
ere poſſe corpus, niſi hepatis tẽperetur humecta natu-
a humidum verum in hepate, accidentale vtpote à fri-
ductum in cerebro Medici aſſignant; in quorum vtrum-
atum exercere Lunam Aſtrologorum ſchola conuenit;
er cum ipſa humidi radicalis domina ſit, quod infantibus
eſt neceſſariũ ſi vbi ſe mortalium corporibus diuina par-
eſt animus communicatur, lumine fatigata ſit, atque ex-
increſcentibus tunc præcipuè medullis nocet plurimum, ce-
; exſiccum relinquit; ideoque imbecille ad rationabile of-
ũm Luna luce nulla exiſtens (quandò ſilere, & verti à la-
citur) virtute quoque pertenui eſſe cenſetur, immò in eo
tiſmo nihil omnino ſuę virtutis diffundere Galenus ipſe pro-
Habere Lunam à Solis lumine fœnus, penè paſſim in ſcripto-
reperitur; quamuis nihilominus ſciamus lib. 9. ſuæ Archite-
referre Vitruuium, & in lib. de orbium Cæleſtium contem-
one Cleomedem Beroſi opinionem recenſere, Corpus Lunæ
ilam candicantem vna parte, cęruleam altera, quæ aeris
imili colore minimè videatur; in coitu verò cum Sole, Solis
rantia, ac calore, quadamque natura luminis ad lumen vol-
di corripi, conuertique; quo quidem tempore auerſam noſtri
n nominent; quòd non videatur, lateatque. Eam verò à Sole
ſtrari penè omnes fatentur; vnde & nothum eius lumen vocat
tullus. Extat ex ſententia Philoſophorum tertia miſceri, nempè
lis lumen cum luce Lunæ, nec carere eam omnino effectu lucen-
: quam opinionem multis ferè rationibus Cleomedes ſubſtinet,
unam ex repercuſſione tantùm lucem propagare, ac reflectere ad
nferiora non credens. Ipſius autem in terris plurimum lumen poſ-
e precipuè ex eius deliquio patet, quod ominoſum, ac rebus hu-
ma-

C

manis infeſtum ſit: in eo enim augeri morbos, ægros ad momenta deficere obſeruamus; plantaſque, ſi pangantur, non coaleſcere; Semina iaci incaſſum, & ſimilia; In coitu ipſius cum Sole etiam inter alia formicas ab opere ceſſare, feriarique obſeruatum eſt apud Plinium; Albumazar quidem inter Aſtrologos præcipui nominis mira de poteſtate Lunæ audet dicere; atque ideo Proclum affirmare puto Heſiodum Lunæ coniunctionem cum Ioue laudare meritò quod is ſchematiſmus ſemper in veneratione apud veteres ſit habitus. Lunæ etiam qui meteora tractant argentum, veluti Soli aurum, aſſignant, quod ei ſydus in candore perſimile ſit, putentque ſymphaticam inter vtrumque intercedere qualitatem. Ipſa autem cum pro luminis copia corpora affatim humectare credatur, ex his deprehendi poterit rerum incremento eſſe Lunæ momenta, ac plantationibus accõmodata; cum quandò lumine minuitur ſemen exſiccum fiat, radixque non tam facile in virgultationem excreſcat; ſic Maro rerum ruſticarum peritiſſimus auctor vites Luna ſatis adulta pangi iubet; at Manilius Aſtronom. 4. décimaſeptima Luna ruſticationes optimè exerceri commemorat. Multa prætere a ſunt Lunæ vtilliima in hæc inferiora miniſteria, cæcas tenebris horrentibus noctes illuminat; vias, & itinera præuia demonſtrat; opera etiam nocturna lumine adiuuat, vt ait Lactantius: ipſi inſuper ſacrificatum à Ducibus crediderim, quod in rebus bellicis maximè faueat, nunc ſe ad inſidias occludendo, nunc ad incedendum, mutandaque caſtra oſtendendo, & Virgilius.

Nocte leues melius ſtipulæ, nocte arida prata
Tondentur, noctis lentus non deficit humor.

Sed & nauigijs quò minus errare valeant ſua claritate exhibet regimen, viamque redeundi in portum oſtendit; tandemque cum propinquior cæteris Aſtris ſit inferioribus elementaribus, in ipſa ideo maiorem vim putatur habere. De eius conuerſione carminibus tetigit Lucretius lib. 5.

Verſarique poteſt globus, vtſi forte pilai
Dimidia ex parte candenti lumine tinctus,
Verſandoque globus variantes edere formas
Deniquè eam partem, quæcumque eſt ignibus aucta

Ad

iem vertit nobis, oculoſq; parentes
nutatim retrò contorquet, & arefert,
am partem glomeraminis, atque Pilai.

Quinque itidem Planetis in inferiora plurimùm influere. Cap. VII.

arium maximè numerum in tota natura præualere non thnicis modò; verùm ex Eccleſiaſticis quamplurimi idere, eumdemque in humani corporis ſtructura præpol- onſtrauit reconditiſſimę doctrinæ Vir Macrobius, vt inde nus humanum corpus non ſolùm ad Planetarum armoniam ompactum, atque ab illis (præcipuè in ijs, quæ harmoniā gi: verùm etiam particulas eius ſingulas ſeptenario nume- etis reſpondere. Ait enim ille in naturalium Priori libro clarā; numero ſcilicet ſeptenario tam intima, quàm extima ni corporis includi; Septem (inquit) ſunt intra hominem, Græcis nigra membra vocantur, lingua, cor, pulmo, iecur, renes duo; Septem alia cum venis, & meatibus, quæ ſingu- iacent ad cibum, & ſpirituum reciprocationem deſtinata; r, ſtomachus, aluus, veſica, & inteſtina principalia tria, diſ- m, meſenterium, hira; Septem ſunt quoque gradus in corpo- qui dimenſionem altitudinis ab imo in ſuperficiem complent; dulla, os, neruus, vena, arteria, caro, cutis; In aperto item t ſeptem corporis partes, caput, pectus, manus, pedeſque, atq; dendum; item quę diuiduntur, non niſi ſeptem compagibus iun- a ſunt; vt in manibus eſt humerus, brachium, cubitus, vola, & igitorum nodi terni: & quia ſenſus eorum miniſteria natura in apite veluti in arce conſtituit, ſeptem foraminibus ſenſuum cele- rātur officia, oris, deinde oculorum, narium, & aurium binis; quare numerus hic toti fabricæ humani corporis inſertus diſpenſa- tor vitæ eſt, & dominus. Sed ſanè Planetarum illam harmoniam ſpectare videtur, quòd velut in magno illo Mundo Planetæ mem- bra ſunt maxima, & præcipua, per quæ totius naturæ peragitur miniſterium: ita in hoc paruo (qui homo eſt) membrorum ſepte- naria dimenſione reſpondent, vt inſtructius corpus ſit, & comple- titus, quòd cum corpore cæleſti membrorum numero conueniat: quapropter iſta proportione mirùm alludente dominari in mem- bra

bra hominum poteſtates Planetarum ſingulas meritò aiunt Aſtrologi, de quibus inferius diſſeremus. Planetæ autem ſortiti ſunt qualitatum fortaſſe ea nomina, quæ ipſis tribuũtur ex effectibus, quos ex ijs in inferiora manare cognoſcimus; frigidiorem atque ſicciorẽ Saturnum facimus, quòd videlicet à terra remotiſſimus, vt primo Apotelefmat. explicat Ptolemęus, ex terrę vaporibus minime fiat humectior; ſi etiam Manilio primo Aſtronom. & Marco Tullio de Deorum natura credimus lib. 2. qui ſydera humidioribus cum Ægyptijs ali confirmarunt.

Ignem flatus alit, vicinis ſubditus Aſtris

Poeta Aſtronomus; ac Tullius *ſunt* (inquit) *ſtellæ naturæ igneæ, quo circa aquarum vaporibus aluntur*; eadem confirmant Plinius 2. Hiſtor. natural. Seneca 6. natur. quæſt. & Plutarchus ex Stoicorum ſententia: eas quamuis rationes Auicenna libris de Cælo, & Mundo confutat; cui etiam Plotinus libro de Cælo fauet; Hinc Saturni eiuſdem colorem ad fuſcedinem nigricantem bili atra congruum faciunt, Orpheus fuſcæ barbæ, qui color melancholiæ eſt: quapropter frigefacere, & exiccare pronunciant. Iouem, & Venerem croceo, & albo radiantes colore tum calidam, tum humectam putant habere qualitatem, quæ vtraque natiuo calori communis eſt, atque humido radicali conuenit, ex quibus vitam maximè conſtare cognoſcitur: ideo Patrem Iouem, Venerem almam mythologi conſueuerunt appellare, quod ille ad generationem hæc ad alimoniam plurimũ faciat; nec minus indè putatum eſt, Ioui pluuias aſſignari, ipſique Iunonem, hoc eſt aerem, coniugem tribui; aram certè pluuiam apud Hymettum in Attica fuiſſe affirmat Pauſanias; ſanèque,

Nec pluuio ſupplicat herba Ioui.

hemiſtychium Tibullianum eſt à Seneca etiam recitatum; Venus autem ideo humida, atque calida perhibetur, quod generationis ſit miniſtra, naturęue, & ſic Aproditis quod ſemẽ hoc eſt adminiculũ ſit generaationis albidũ, ſpumeũq; eãq; Doctiores ideo cũ barba depictã (vt meminit Macrobius) à Veteribus fuiſſe putarunt; quoniam maſcula, fæmineaque regat inſtrumenta ad ſobolem propagan

lonea : ideoque eius ſuperiora cingulo tenùs maſculam
effigiem, fæminæ verò inferiora. Martem autem exic-
alefacere immoderatè arbitrantur, prout etiam rubor
cat,atq;ob id maleficus ob nimiã caliditatem,veluti ob ni-
giditatem Saturnus aduerſus cenſetur; cum itaque exu-
s radijs ſurſum reflectentibus quidam faciunt, quamuis
at cum Venus eadem, & Mercurius, immò maiori pro-
e cum Sole ambulantes,non vt Mars ipſi torridi ſint; Sic-
ie, & calor cum irritamẽto choleræ flauę ſint,huic Aſtro,
bella, inimicitias tribuunt vim inclinandi. Equorum
mitorem, vnde ei Hippio ara dicta apud Græcos ver-
d inibi violentior eius vis appareat affinxere. Mercurium
ambiguæ naturæ deſcribunt, veſpertilionem ſyderum,
em, inconſtanſque eius ſydus vocant, ac omnimodo hu-
, quale id,cui adhæſerit : cum benignis benignum, impro-
cum improſperis : hinc ex eo, atque Venere Hermaphro-
ngunt genitum, ob Planetæ videlicet naturam, quaſi me-
n Venere in generatione : quodque facillime miſceatur : ad-
aturæ cum cæteris mixtionẽ reſpicientes etiam Fabulogra-
m Tricephalum appellauerunt, Triſmegiſtumque dixere:
odò quia Phyſicum, Ethicum, & Logicum videretur in ſe
: ſed quod toti naturæ transfunderetur, eſſetque nempè ma-
terreſtris, cæleſtiſque; ob quam etiam rationem Nuntius
m apud Inferos, Superos, atque homines credebatur. Hunc
d ſoli adnexus ſemper ſit) arefaciendi ſibi poteſtatem adſci-
, humoris autem copiam à Lunę vicinia mutuare Apoteleſm.
o Ptolemæus docet. Lunam denique aiunt calidam & humi-
exiſtere, quod & ipſa luminis copia, aeris adſciſcat vapores
n maximos, excipiatque non minus à Sole caloris vim; eam-
nunc magis, nunc minus fouere pro diuerſa ad ſolem phaſi, ex
a humor ille emanat, quem radicalem in generatione vocitant:
de prodijſſe fabellam de Endimionis amore putamus; cu[illegible] quo
uinquaginta Lunæ natos eſſe liberos Philoſophica allegor[illegible]rum
atio pro ipſius fœcunditate demonſtrat. Solem etiam cal[illegible]um,
atque humidum, vitalem nempè fontem, vitaliſque potentiæ [illegible] arbi-
trum credunt : eamdem autem humiditatis qualitatem Sol [illegible]m ex
vaporibus maris imbibere aiunt Aſtrologi Ptolomæum ſtra[illegible]egum
ſequuti, atque ex Porphyrio liquet, cum ſtellæ, atque omnis [illegible] Æther
[illegible] hu-

humorem ſurſum attrahant, inde refundant, vt in placitis non modò Stoicorum in libello de Iſide Plutarchus oſtendit, ſed notauit Lucretius lib. de rerum natura ſecundo, cùm inquit.

Cedit item retro, de terra quod fuit ante
In terras, & quod miſſum eſt ex ætheris oris
Id ſurſum cæli rellatum templa receptant.

Quod etiam Macrob. in vigilijs ſuis ad Somn. Scipio. doctiſſimis attigit. Planetæ igitur prout in locis principalibus figuræ Nati confluunt, dominanturque corpori ſuas qualitates inſinuant, immiſcentque; nec modò corpori, verùm animo ipſi, qui licet ſyderum ab omni labe immunis ex ſe ipſo ſit: tamen ad conglutinationem ſubſequentium eum humorum infæcatur quodammodò, ac maculeſcit; quæ tamen vitia non ita infixa altiùs ſunt, vt recidi à ſapiente, prudenteque Viro extinguique non poſſint: cernimus enim diuerſas corporum (quas qualitates vocant, & complexiones) craſes, fermentationeſque efformare, quæ niſi à ſyderum varia ſtatione, confluxuque orirentur, neutiquam diuerſæ, verùm ſemper ſibi ſimiles indiſtinctæque conſtarent. Saturnus enim gracili corpore, pallidum, turpiculum, melancholicumque Natum informat; Contra Iuppiter non ſtaturoſum; ſed aptitudine corporis formoſum, album cum coloris quadam hilaritate componit. Mars autem rubris oculis, ſiccum, inceſſu violento hominem facit. Venus colorem album cum rubedine mixtum Nato exhibet, venuſtos oculos, decoram faciem formoſum collum, maxillas affatim repingues. Mercurius tenue corpus, macram imaginem, ac exercitatum literis vultum, pallorem, ad viredinem tamen deflectentem, ſupercilia inter ſe nexa, paſſus in greſſu minutos. Sol colore flauo albicantibus oculis, fronte itidem alba, & formoſa, aureo capillamento, in vltima vita reddit recaleſcentem. Corpulentum Luna, album, rotunda facie, pulchra corporis compoſitione. Membrorum autem mutilationes, vitiaque corporis pro qualitate Planetæ à maleficis ſtellis afflicti pronii obſeruantur; nec non qualitate ſignificationis, & dominij ipſius Planetæ: Mercurius quippè (cui lingua tribuitur) ſi à Saturno improſperè exceptus ſit, trauliſſimum, aut batrachiſſimum, aliaque oris vitia ob Saturni frigiditatem, quæ fauces nimiùm humectat, imponit. Venus, quę

gę-

virtuti præeſt, ſi Marti, aut Saturno incommodè mi-
ſuæ facultatis impedit, & ſterilitatem adducit; cum
ifica vel à nimia Martis caliditate aboleatur, quæ ſe-
ndat, vel à frigido Saturni temperamento (quod noxiũ
ratiuo eſt) opprimatur. Sol, & Luna Planetarum ma-
t oculos, ac proindè ſi à Saturno, Marteque afflicten-
um impedimenta, & vitia indicant prout, obſeruatur;
alijs Planetis accidere conſtat. Itidem ipſi Planetæ
mperamentum conferendo ad quamdam certi generis
enſionem conferre creduntur, quæ à temperamentis ge-
b ſiccitatem Saturnus, & frigiditatem perſeuerantiam,
atem imaginationem tribuit; ob temperiem maximam
onitatem, pietatem, ſimplicitatem. Mars ob qualitates
mperatas, iram, crudelitatem, audaciam, fortitudinem
. Ob humiditatem Venus, luxus, amores, mollitiem, mo-
es, prædulceſque. Mercurius ex motuum inconſtantia,
tatem, viceſque animi dat, prudentiam, aſtutiam. Luna
iam terræ celeris motus volubilitatem mentis reddit. Sol
nium Planetarum eſt dominus, magnæque Cæli domus
mus appellatur, dominatus, ambitionem, ſuperbiam, au-
n, ideſt ſui ipſius amorem, infundit. Iidem etiam, quia
temperamentum diſtribuunt mores diuerſos præbent. Cho-
nim (in quos Mars dominatur) contentioſi apprimè ſunt,
æ cupitores, impetuoſi, mutabiles, periculis ſe obijcientes
lente ſcilicet ſiccitate, & caliditate. Sanguinei (quia in
idum, & humidum Iouis, & Veneris regnat) hilares fiunt,
s, moderati, pacifici, non mendaces, non gerræ. Melan-
ci, qui ex Saturno frigido, ſiccoq; qualitates corporis attrahũt:
undæ ſunt cogitationis, à commercijs alieni, ſuperbi, inuidi.
egmatici frigidi, humidique ex Luna puſillanimes euadunt,
di, ſegnes, ſtupidi, hebetes. Ex ſtellis etiam fixis qualitates
m in corpore, quàm in phantaſia iuxta Planetas (cuius [illegible] ſunt
aturæ) eueniunt; calidæ calefaciunt, & ſic reliquæ, pro c[illegible]
uibus vigent temperamentis, diuerſimodè operantur; & ſic [illegible] ris
amus inclinare ad mores graues, & magnanimos Regulum, [illegible] ſer-
de Iouis, & Martis natura ſit; Spicam Virginis ad ſuauitatem [illegible] uod
rum, quippe quæ de natura Veneris, & Mercurij eſt: Cor Sc[illegible] no.
ficarios, crudeleſque excitare; Inſinuare Pallilitium animum [illegible] rpiſ
li[illegible] mi-

litarem, quia cum Marte, & parùm Ioue conuenit: & ſic non minus reliqua fixa ſydera influxibus inclinare, ſic quoque ventorum mutationes ex fixis, & Planetis vnà variè coeuntibus generari; immutari aerem denique, idque Occaſus, & exortus fixarum cauſa, ex qua omnis ferè temporum oritur immutatio, vt in tractatu diximus loculentiſſimo.

Aſtra influere in corpus humanum maximè tempore generationis. Cap. VII.

SEd age, qualitates actiuas, paſſioneſque communes ex elementis ex Aſtris inſinuari tam in vniuerſum hominum genus, quàm in indiuiduum ſingulum pergamus oſtendere. Ptolemæus magnæ ſuæ Compoſitionis 3. Aſiaticos prodit eſſe caſtos, continenteſque, quin & veſtibus præcipuè moderatos, quod facit (inquit) Saturni, & Iouis optima complicantia; Firmicuſque Aſiaticos (inquit) plurimos videmus, ac penè omnes ſobrietatis præferre inſignia; ponitque Firmicus eaſdem, quas Alexandrinus Aſtrologus cauſas; ex Platonicis quippe licet arcanis eruere è varijs Cæli locis, ſtellarumque aſpectibus craſes, ſeù contemperationes generari: non enim (cum eadem ſit terra omnis) differentiam ita propenſionum hominum gigneret, niſi ſyderum diuerſa natura id fieret: ſic enim perſpicimus ex Hiſtorijs conſuetudinem populis inditam variam: Citharedicam Mithyleneos exercuiſſe, Tibiarum modulis delectatos fuiſſe Thebanos; ſtatuaria Athenienſes, Crotoniatas pictura excelluiſſe: Alexandrinos Medicinam Artem, Grãmaticam, Geometriam, Philoſophiamque eſſe commentos; Arcadas culturam agrorum initiaſſe, vndè putamus apud ipſos Lunã fuiſſe ortam fingi; quippè quæ culturæ plurimum valeat; ac proinde Megarenſis Apuleius populorum mores deſignans; eruditos appellat Aegyptios, Iudęos ſuperſtitioſos, Nabathęos mercatores, atq; hinc Arabarcham pro mercaturæ loco deditum deſcripſit Põpeium, ſiue Antonium ad Atticum amiciter Cicero; fluxos veſtium Arſacidas; frugum pauperes Scythas; odorum diuites Arabas: quæ etiam omnia in indiuiduo, vt diximus, locum habent; cum ex ſtructura corporis varia humorum compagine, glutinique ſanguinis congeſtione ij reſultent demum mores, qui humoribus veluti parentibus ſuis filij congrui ſunt; hinc ex vultu, & colore Socratis,

ario-

ud Xenophontem Philoſophi intimam coniectatus eſt
æ etſi etiam in deterius ex ſe ipſa vergebat; Attici il-
nen prudentia, vt ipſe redarguit, atque conſilio emen-
morum namque viribus cum corporum conſtitutiones
vel melancholicæ, bilioſæ, vel flegmaticæ producan-
rum etiam diuerſitate mores diuerſos in homine criri
ibus Galenus, quod etiam oculatim videri contingit:
x calido, ſiccoque temperamento quempiam conſtrui ad-
hinc etiam experimur iracundia feruidum, audacem,
m, & qui (vt Flaccus ait) nihil non arroget armis; & ſic
iccaque humorum ſocietate conſtare. ſi alium videmus,
ium hircoſa de gente philoſophorum, de incurvi ceruicum
ſeiunctum ab omnibus, melancholicum verſari ſecum tan-
crimur; & ſic reliquos, qui concurſum varium
t ea eſſe natura, quæ ex illorum humorum concurſu varium
aque Thomas 3. contr. gent. cap. 85. ac acutiſſimum acu-
ad ingenioſum Scot. 2. ſent. diſt. 14. Stellas per naturam ope-
nobis fatentur, noſtrumque animum inclinare, non quod
eprimant: ſed vt ex ea lucta impellentium hinc inde ſyde-
e erectior euadens, dignior æternis bonis exiſtat, palmam-
tetur heroicum arborem, quæ vbi ventorum pondere ad
vertice ſupinatur reſilit ſtatim excelſior; aut ægri exemplo,
luătibus febre venis irritamenta ſitis ſi eludit ſanitati litat,
ſque ſpe profuturæ tolerantiæ temperat: in quam etiam ſen-
n Damaſcenus ipſe lib. 2. cap. 7. pedibus proficiſcitur; alij-
ii Planetas prout configuratione interſe varia, varia etiam
acula efficiunt hominum, diuerſas etiam craſes, complexio-
e, populorumque ritus; & aptitudines generare fatentur:
quinas iterum Doctor ibidem; *Verum eſt* (inquit) *quod* Pto-
us propoſ. 38. *Centiloquij dixit: quod Mercurius fortis* [illegible] do-
Saturni fuerit, bonitatem intelligentiæ medullitus in rebus [illegible] ſi-
cabit; Aſtra poſſe eſſe cauſam noſtræ prauæ, aut bonæ vo[illegible]lun-
is, cum ſi ſenſus fuerit benè ordinatus voluntatem ad ben[illegible] eli-
ndum moueri conſtet; ſi malè ordinatus ad malè operan[illegible]am.
em Doctor prim. primæ quæſt. 115. probat cum inquit, pl[illegible] rum-
e Aſtrologi verum dicunt in iudicandis hominum moribus: [illegible] pau-
i enim ſunt, qui ſenſibus reſiſtant: à qua doctiſſimi diſcipuli [illegible] opi-
ione Magiſter eius Magnus Albertus in ſpeculo non abfuit; [illegible] vbi

 ani-

animum noſtrum deflecti ad ea, quæ ad humanam voluntatem pertinent; non quod Aſtris ſubijciatur: ſed quatenus corpus ſyderibus (cui ipſe adhęret) ſubmittitur, docet; ita etiam Scotus 2. ſent. Stellas actiones habere, & dominantes in elementis, mixtis, animatis, & inanimatis corporibus; quod etiam omnes Patres, ne ſingulos in calamum vocem, fatentur; cum non ideo imponi animæ noſtræ iugum ſyderum vllum concludant, extorqueriq; voluntatis è Dei manibus, penes quem vnum ſunt, habenas, vti Panormitano placuit, qui ſtellas profert inclinare ad vitia, & virtutes, nec eſſe id credere inreligioſum, impiumque teſtatur; ac ſic de infirmitatibus, valetudine, & morte poſſe aliquem decretoria conflare iudicia; idque bonis Aſtrologis tribui: quod non aliter dictum puto, quam, vt quęſdam egregiè imperitos ab aditu tam clarę ſcientiæ, vt profanos arceret, qui vix artis pedi libato limine putant ſe in Mopſi perueniſſe famam, cumque Ptolomæo poſſe concurrere, quod ſigna videlicet, quod domos duodecim Cæli nouerint; cum ſane ſi Phętonti, aut Icaro geneſim rogati erigerent vix Planetam illis exitialem reperirent. Poſſe itaque iudiciariam hanc facultatem ſuper valetudine concedi, concedit ipſe; itemque Caietan. in ſum. non repugnat; alibique D. Thom. quam præcitatis locis inſinuat: nnec, Hipponenſis minus Doctor: *Videmus enim* (inquit) *tempora variari, Lunæ augmentis, & decrementis quædam rerum genera, augeri, minuique; voluntas autem animi ſyderum poſitionibus non ſubijcitur: ſed inclinatur*; & de generat. 2. D. Thom. itidem ſignificat cæleſtium domorum duodecim declarat, demumque; *qui* (inquit) *ſciret virtutes, Cælorum, & Stellarum in eis poſitarum dum res aliqua naſcitur poſſet quantum eſt de influentia cæleſti iudicare de tota vita illus rei generatæ*; licet hoc neceſſitatem *non imponat, & poſſit impediri per accidens*: quæ verba D. Thom. cum latius quam decretoria iudicia in ægrotationibus, ac in ortu hominum ſignificent, in quælibet quauis anima animata, immo in apſicha ipſa hoc eſt in domos, templa, villas, arces, cùm fundamenta ſtato ſidere iaciuntur, protrahi probabiliter poſſunt: atque his adductis ſic in corpus aſtra agere liquet; quod cum humorum quadripartita ſerie, magnoque illo quatuor elementorum viratu componatur, facillimè in ſe ſuperiorum corporum dominatum patitur, ſuſcipitque; quod hoc omne in tempore conceptionis fieri putant, cùm videlicet mixtæ ſemini qualitates elementorum, ſide-

raſi

ſti ſpiritu fomentatæ effigiantur in infantem; cau-
emporis addunt, quod mirabili armonia, ſyncronice
ndeat cum tempore Natiuitatis conceptionis momen-
que: nam vitia corporis, vt cæcitas, claudicatio,
aliaque informia accidentia cognoſcuntur ex thema-
uitatis, quæ non eſt generationis principium, cum cæ-
rincipio generationis fieri ſatis clarum ſit; prouenit au-
maximam temporis conceptionis, & Natiuitatis inter-
icantiam, conuenientiamque: quod ex eo etiam patet,
Lunæ in conceptione eſt Aſcendens Natiuitatis, & lo-
in Natiuitate eſt Aſcendens conceptionis, & Horoſco-
n omni generatione, conceptioneque Planetarum etiam
m dominatum; & vim diſtribuunt, & vnicuique menſium
etus geſtatur ex errantibus vnum imponunt, quod ex figu-
eptionis erecta elucceſcit. Primo itaque menſi conceptionis
m præeſſe faciunt, qui ſi fortis, in ſuis dignitatibus (vt
eſt; ſemen ab vtero receptum optimè, fauſtèque diſponi,
nique in fœtum ſignificat, leuiſſimam vteri geſtationem,
, non prægnanti dolores, non ægritudines; nauſeamque
entium humorum, cęteraque quæ onuſtis fœtu accidunt
t; In Iouis, aut Veneris dignitatibus Saturnus tunc tempo-
que ad partum hilaritatem, gaudia, & optimam præbet va-
nem: ſi verò in Martis finibus, vel alijs dignitatibus fuerit
ionem mulieri incommodam, turgeſcentiam, [illegible], flu-
enſtruos, nauſeam, ægritudines minatur; in Mercurij digni-
s fœturam in vtero inquietatam, deſultantem per viſcera, ea-
commouentem, inſtabilemque commonſtrat; Secundo Iuppi-
nperat menſi, qui ſemini dat incrementum; iacitque funda-
ta ſenſus; atque in ſuis dignitatibus potens embryoni diſpoſi-
em ad leges humanas diuinaſque rectè intelligendas impri-
; quas in lucem deindè effuſus Infans ſapienter, & com[illegible]mode
tinet: In Martis idem deſideria ſuccendit rixandi [illegible]que
artialium curarum irritat. In Veneris ad Venerea ex[illegible], io-
os, lunis, illecebras commodat: ſed verò rethoricam eloqu[illegible]tiā,
ermonis cultum, pſaltriam, cytharedicamque [illegible]. In
Mercurij viribus mellea eloquentia Natum honeſtat, [illegible]rum
nitidam ſuppellectilem, amænitatem ſermonis largitur; idem [illegible] in di-
gnitatibus Saturni exceptus ad mores benè compoſitos, abſ[illegible]utoſi
[illegible] qu[illegible]

que inclinat, prudentiam, ſtabilitatem, conſilia optima inſinuat. Tertio menſi dominatur Mars calorem foetui adaugens, & ad motum præparans; is in dignitatibus ſuis audaciam iracundiam, ſe efferendi ad dominium, cupiditatem deprimendi cęteros ſolertiam infert; In Saturni reddit ad bellum grauem, ac hoſtem permanentem. In Iouis validum, fortem, non temerè prælian tem, ac qui non niſi auſpicato, grauique cauſa, bellis, & rixis ſe immiſceat. In Veneris Zelotypum libidinoſum, cui libidinis cauſa morbi vt plurimum contingant. In Mercurij verò ſagacem, & qui ob calliditatem reliquis formidoloſus ſit. Quarto menſe Sol dominus potentiæ vitalis corpuſculum in vtero complet, fortiſque in dignitatibus proprijs membrorum omnium perfectionem, virtuteſque animales ſignificat, eaſque quibus ſuper alijs dominatur; In dignitate Saturni magnis viribus decernit Natum, ſed timidum, ſolitarium, iniuriaſque pati ſolitum; indeque vulgo parùm in exiſtimatione habitum. In Iouis, authoritatis ſummæ natum, conſilij optimi, ſub cuius auſpicio tota omnia pacis ſerenitate conſpiciantur. In Martis magnanimum audacem, vim cæteris inferentem, qui diuitijs authoritatem ſibi comparet, honorum candidatum, in ambitu euigilantem; In Veneris pulchrum fortem: verùm ad recipiendas ſcientias penè ineptum, cui rudi luto (vt dixit ille) finxerit præcordia Titan. In Mercurij verò è contrà ſapientem, diſertum, animo facilem ad congrua percipienda, ingenij ſolertia, artiumque gaudentem, qui literarum plurimùm, librorumque amore capiatur. Quinti ſuſcipit dominium Venus, quę in ſuis viribus conſtituta futurum Natum innuit pulchrum, lętum, adſpectu facili, & comi; In Saturni dignitatibus corpus tenue, ac macreſcens facit, caput criſpum, præanguſtis temporibus, crebris valetudinibus obnoxiū, & itineribus inquietum. In Iouis, procerum, craſſiorem, pulchrum, caſtum, hilarem, ſapientem. In Martis flauo capillitio, oculis varijs, iram non cohibentem. In Mercurij, macra imagine, maxillis prælongis, rotundis oculis, mendacem, rabulam, libidinoſum, aſtaurum. Sexto menſe Mercurio ipſum regente membra diuiduntur in vtero, ſeparanturque ob Mercurij ipſam naturam, quæ motu pręcipuè erronea eſt; hic in dignitate propria eloquentiam confert, ſcientiaſque à ſecretis, amanuenſes, notarios facit, ad ſuadendum cæteris, commouendoſque oratione animos promptiſſimum Natum exhibet. In Saturni, lingua balbutiente

cap-

odatumque; acuti tamen intellectus, & docilem. In
entem, multifariam in ſcientijs ratiocinantem, cycli-
vocant) doctrinæ peritum, omniumque horarum homi-
Martis, prauos inculcat mores, propenſumque ad furta,
cit, gypſatis manibus, & ſpartana, ægyptiaquæ facili-
em; quin mercatorem, ex quo putant ei Mercurij no-
nanis inditum. In Veneris manſuetum, eloquentem,
tem, ſciſcitantemque, ciuilem, & humanum; quod vt
nt Veteres, Mercurium iuxta Venerem collocare in nu-
ant, vt ait Plutarchus, vt indicarent Ciuitates apprimè
x ratione, aptoque ſermone indigere. Septimo menſe Lu-
n perficit, hinc Lucinam (quæ eadem cum Luna eſt) præ-
arturientibus Antiqui credebant; quod Luna nempè fœ-
oluat, vt hìc docemus. In dignitatibus beneficorum Luna,
Natum, proſperum, ac morbis paucis deſignat obnoxium;
in maleficorum valetudinarium, & imbecillem. Octauo
ui ſequitur, quia rurſus ad Saturnum reuertitur dominatio
eros fieri partus coniectant, donec tempore in nonam ite-
urrente ſtationem ad Iouem redeat numerus, qui beneficio
is fætum confirmat. Veteres tamen Poetæ cum Heroa na-
faciunt plerùmque decimo eum menſe Natum deſcribunt,
a ſcilicet ad Martē poteſtate fœtus, qui ſtrategus eſt, & pu-
nāuis & in popularibus Terētius Adelph. act. 3. Scen. 5. id re-
t. Quam Planetarum, menſiumque in generatione partus
emento rationem in plantas, viliorisque animæ ſubſtantias
ologi curioſè non ineleganter apud Veteres deduxere, qua-
d fætum humanum ſimilitudine, & non ſine, vt puto, quapiā
um diſtributione latente, atque inſita; author enim Auguſt. de
. Dei quamuis Deorum præfecturas in plantis, & ſegetibus,
mque partibus inſectetur: vim naturæ tamen in illis ſub [illegible] Deo-
cortice includi haud negabit: nam in ſpicilegio Varronis [illegible] Pro-
pinam (quæ eadem cum Lucina, & Luna eſt) dicebant [illegible] neo.
gi frumentis præpoſitam germinantibus; geniculis verò, n[illegible] diſq;
lmorum Deum Nodinum; inuolucris autem illis, & puta [illegible] ini.
us folliculorum Deam Volutinam; cùm folliculi pateſcunt [illegible] quò
xeat ſpica Deam Patelenam; cùm ſegetes nouis ariſtis ex[illegible] an.
ur Deam Hoſtilinam; quia hoſtire, & hoſtimentum Antiqu[illegible] s ex-
equationem indicat. Floram quoque adijcit; Lacinam qu[illegible] e, &
nia.

maturam; non matutam (vt ab alijs legitur) quia florentibus lacteſcentibuſque, & matureſcentibus præceſſent frumentis; quæ omnia cum faciant ad ſuperiora, ideo duximus hoc loco adducenda. Cæterùm ſunt qui non perperam ab Homero mentis illo Lynceo fictum autumant in Achillis Clypeo Aſtra, Vulcanum, cęlatura variegata, cælumque exculpſiſſe, quandò id ſcriptum putant vt Poeta oſtenderet Clypeum humani corporis eſſe ſyderum poteſtatem, è qua riuulos ſuarum virium ducant elementa: ſiuè vt cognitis nempè per eam periculis ſubterfugiamus diſcrimina: cum præterea ſidera ipſa fortem, validum, egregiumque reddant hominem, qui ipſorum felici influxu muniatur, inquit Homerus è Pallio ad Togam conuerſus.

Huic clypeo terram inſculpſit, pelagumque, polumque,
Perpetuum Solem, Lunæ ſimulachra nitentis
Omniaq; aſtra ſimul, tempeſtiferumque Oriona,
Et quam plauſtra vocant Vrſam, quæ vertitur axe
Semper, & enſiferum circumſcripſit Oriona
Et ſola Oceani cælo non mergitur vndis.

Corporis enim vegetatiui naturam in eo clypeo deſignat Homerus; cum triplici circulo illuſtrem facit, vt ad vegetantis animæ munus triplex ſpectet: Diuus enim Thom. ad 2. Ariſtot. de anima librum & ex Philoſophi eiuſdem ſententia Themiſtius, inter vegetatricis animæ munera ordinem haberi quidem ternum authores ſunt: nam munus primum nutricatio ſanè eſt, qua ſeruatur corpus; alterum quod perfectius valet, augmētatio dicitur; tertiumque perfectiſſimum, ac finale quod generationem continent, qua aliquid iam quaſi in ſe ipſo perfectum exiſtens alteri præſtat vt ſit: at quia quinque tantummodo ſenſus corporis ſunt, quinque plicas in Achillis ſcuto, ſeu mauis laminas faber circumdedit, non ſeptem, qui numerus in gyris clypeorum conſui ſolitus eſt; vt in Aiacis illo Hectoriſque Vates poſuit: Ariſtoteles enim de part. animal. lib. 2. ſenſus quinque ſolūmodò à corde principium docet ſumere, ipſoſque eſſe tangendi, guſtandi, olfaciendi, audiendi, videndique. Argenteum verò lorum, quo ſuſtinetur clypeus bona ſunt humana, ſine quibus corpora ali ſuſtentarique non poſſunt; potuit & alia mens eſſe, cùm hæc fingeret, Homeri, vt pote intelligeret curandam eſſe

ho-

eſtium, diuinarumque rerum contemplationē, vt inde
lumine irrigetur hoc ergaſtulum, in quo veluti in piſtrino
leſtis anima; ſuppedaneum quàndò Theologiæ eſt cæ-
templatio, atque Atheiſtarum præcipua confuſio: qua
n ſuo de Conſolat. lib. 4. egregie cecinit Boetius.

is celſi iura tonantis
ra ſolers cernere mente
pice ſummi culmina Cæli.

Itidem Syderum alijs in rebus poteſtas.
Cap. VIII.

d, ad Medicos etiam, Aſtrologoſque ſpectat, habetque in-
ter ipſos commune negotium de ijs paruum dicere, quæ mixta
à Philoſophis appellata, ſydus ſibi ſingula particulare diſcre-
que adſciſcunt; nec tamen vt longiores ſimus: ſed vt ſydera-
in hęc noſtra terrena quam maximè implicitam adnotemus:
nim Thom. Auctor eſt in 3. contra gent. volumine, herbas, la-
ſquè mirabiles quaſdam cęleſtes vltra elementarem virtutem
ſciſci vires, ſicut hominibus idem contingit in eximia excellen-
bonitatis, virtutiſque poni; quo ſuper Platonicorum ingenioſa
rſque ſubtilitas ita ferè ratiocinatur: corporis ſcilicet noſtri
tem quamlibet ſiuè extimam, ſeù mavis intimam vt agat, mo-
aturque ad aliquid operandū ab anima vim ſuſcipere, nec quid
e in corpore à munere aliquid operandi vacuum; eadem ratione
Mundo, membra omnia ab ipſa Mundi anima impleri, proin-
eque (inquit) lapillorum, herbarum, metallorum numquam
ectata ſatis vtilitas, poteſtaſque apparet; quod ab anima illa
Mundana maximè vim ſuſcipiant, ſingularemque conſequa[illegible]tur
potentiam; non verò potius ex ſyderum confluxu, quo vege[illegible]nt
iſta, ac ſubſtinentur dicemus vim trahere, occultoque, ac ſem[illegible]li
quodam robore præualere, eoque inter cætera quædam mixta [illegible] ex-
cellere quod nobilioris ſyderis naturę ſint cōgrua, ac deſęcati[illegible]ra:
Soli quæcumque heliotropia ſunt, hoc eſt ad Solem vertuntur, [illegible] ac-
cenſent, item aurum, auripigmentum, chryſolitum, carbuncul[illegible]um,
myrrham; Ioui Argentum, Hyacinthum; ſic etiam cęteris Plan[illegible]etis
herbas, lapideſque pro ſuę naturæ qualitatibus indidere: qua[illegible]ro-
pter

pter cum mundana anima (inquiunt Platonici) noſtram medijs elementis, mixtiſque in corpore ſubſtineat, ea corpori alicui mixti Medici applicanda præcipiunt, quæ naturę corporis non repugnent: hac enim adſeuerant Mundum, hominemque conſtare concordia; obſeruatum itaque eſt Peoniam collo appenſam Comitiales adiuuare plurimum; Polypodium atram purgare bilem, timorem Corallo pelli; quod hæc omnia beneficis Planeti deſtinata ſint; ocymum obdurare fatetur Plinius arcana natura contra verbera ſeruientium ſcapulas; ita vt ſe percuti non ſentiant, cum luunt de corio negligentias famulitij; idque ſyderis certè ratione, quod ſuccum illius herbæ inſigniat, quando elementaris non ſufficit ratio; tetigit id etiam Perſius obſcuriſſimè, cum dixit.

—— pannucea Bancis
Quæque benè diſcincto cantauerit Ocyma vernæ.

atque ideo adductum à Poeta eſt; vt morem oſtenderet Veterum opinionis, qui crederent à viticibus eſſe quempiam, ac à dolore verberum immunem, qui ocymum vino dilutum ſorbitaſſet; quem locum cuncti adhuc interpretes dùm enunciant, mirè ineptiunt aliter repetenda. Syderis alicuius quoque rationi, & illud accenſendum eſt, quod de Paphię Veneris ſymulachro Tacitus in hiſtorijs retulit, quod ſub dio imbre cùm depluit non madeſcat; cum Lapis fortaſſe ille præinſigni arcano à pluuia muniatur, repellaturque vnda; quomodò, & alios in aquæ medio ſcimus ardeſcere; idem tetigit ſed corruptus Iuuenalis.

—— epotaque flumina Medo
Prandente, & madidis cantat, quæ Soſtratus alis.

vbi haud madidis aris ſi legas Taciti hiſtoriã agnoſces, locũque aperies nulla adhuc explicatione Scoliaſtum emollitum; cùm idem ipſe Soſtratus Poetæ, atque illi Hiſtorici ſit; vterque enim verboſitatis nota arguitur. Putandum itaque eſt cum lapilli ſyderales virtutes recipiunt, annulos non à characteribus, ſed à lapidum excellentia induere miranda. Sanè ſeptẽ annulos ſeptem ſtellarum nominibus inſculptos, ac Apollonio Tianeo à Iarcha Indorum Regulo donatos Damis recitat, Iarchęque auum illorum ope annum

cen-

mum, trigeſimumque exceſſiſſe; quo etiam munere Apollo-
centeſimum attigiſſe: atque talē Gygis illum Lydorum Re-
ſſe dicitur, quem ſi homo ad palmam conuerteret à nullo vi-
ur, ipſe autem omnia videbat; vt apud Glauconem Platonis
cinantem cum Socrate habetur; licet hoc fabella potiùs hà-
oſſit: denotetque Gygem interfecto Rege, abrepto ipſi anulo
egno potitum, Reginæque ſtuprum illatum; ſicut de Caligu-
nondum mortuo Tiberio anulum extraxerit commentum
ſtoricis eſt; qui anulū ſignatoriū intelligunt: Philoſtratus ta-
cui quantum credendum ſit neſcio) eſſe in India Dracones
, quorum capitibus inſint lapilli ſpecie, aſpectuque florido,
ndo miris poteſtatibus; atque ipſis anulum teſtatur Gygis re-
n, idque conſtantem apud Orientis populos eſſe opinionem.
ith certè Philoſophus maioris, quàm nominis ſcientiæ ad effe-
miros ſyderalem ſcientiam adhiberi poſſe putat, captaque ſtel-
rtuite accipi iubet lapidem, herbamque ſtellæ ſubiectam, mox
nulum conſlari ſiue aureum, ſiue argenteum velis, cui lapillum
is; idque verò auſpicatè fieri præcipit ſtellam Luna ſubeunte,
ſpectante aſpectu Trino, vel Sextili: ſtella verò Cæli medium
currente, aut in aſcenſu conſtituta. Eſt & prætereà mirum illud
d etiam literis mandatum eſt, Leonem huius tituli Pontificem
cimum geſtitaſſe anulum, cui eſſet indita gemma phæi coloris;
qua macula candicanti corniculo Lunā imitaretur, & curſu quo-
e, quandoquidem ſiue Planeta inſinuaretur in globum, ſiue de-
eſceret implebatur macula, vacuabaturque; lunationem, pha-
nque ſequuta ſyderis: ex quo colligimus ſelenitropia, ideſt verſan-
ſe ad Lunam reperiri inter mixta, ſicut helitropias gemmulas:
idi enim ipſe apud hominem, penes quem lapillus erat gemma
uiuſmodi, in qua luculenta nubecula Solem ſequeretur: nam mo-
ò ſurgere ex Orizonte lapidis modò interire; modò culminare,
ubigique cernebatur; ea ratione qua gnomō roſtro per lineas ho-
ras indicat; meminique me conſulere dominum, vt in Horologij
linearis imaginem lapidem efformaret; vtereturque macula pro
indice Solis. Simile Iulium Pontificē illius nominis Tertium ha-
buiſſe miraculum, Septimūque Clementē ſcio; Quorūdā verò lapidum ideo occultam puto naturam, nec à naturalibus
cipi poſſe, quia ipſam non à Planetis præcipuè; verum à fixis ſyderibus mutantur, vt in Magnete palam eſt, qui lapis Vrſæ ſyd-
propius ideo eſt, quia conſtellationi illi ſubnititur.

Ex figura Cæli hora Natiuitatis erecta accidentia corporibus humanis contingentia auſpicari peritos. Cap. IX.

IMpreſſæ in vtero fætui corporeæ qualitates elementorum actiuæ, paſſiuæque, ac diſpoſitiones variæ ope demum Naturæ Maximæ, & vniuerſalis in ortus momētō fiunt nobis euidentiores; atque ex Zodiaci ſignorum caſu in Horoſcopo, ſeu linea orientali, diuerſaque tam Planetarum, quàm fixarum ſtellarum certis cæli manſionibus collocatione, eorumque varijs aſpectibus, aut coniunctionibus communicati influxus in humanum corpus, qui rarò, vel nuſquam, niſi poſt mortem delentur, nobis innoteſcunt; ſingulaque, quæ tàm circa corporis, quàm animi qualitates, quæ à corporis temperatura dependent, proſpera ſiuè aduerſa accidunt, pro beneficarum, maleficarumque ſtellarum dominio; & propterea in locis figuræ cæleſtis potioribus: hinc debilis cōſtitutio valetudinibus obnoxia, imbecillisque eſt infantibus, Saturno, & Marte congeriem humorum quatuor æquilibrem diuellentibus; ſanaque & valida fit quoties debita humorum concinnitate potentiæ vitalis, naturalis, & animalis à Ioue, & Venere fouentur. Cæterùm ſicut in egreſſu Nati ex utero hæ variæ diſpoſitiones colliguntur, ſic eodem temporis natalitij momento ex vertigine, & rotatu Primi Mobilis pro varia diſtantia angulorum figuræ cæleſtis à Planetis, & Planetarum interſe (motu ſcilicet eius Primi Mobilis) impreſſa remanet diſpoſitio productionis effectus proſperi, ſiue aduerſi in eadē figura ſignificati, certum temporis ſpatium pro quolibet diſtantiæ gradu tribuendo Aſtrologorum experientia comprobatum; & annum, nempè ſolarem. Aſtra igitur, quæ hominum corporibus vitales actiones inſinuant, dominatum in ipſorum vita obtinent, eamque ad finem vſque (influxu præualente) deducunt, diſſoluuntque; cum par, congruumque rationi ſit, vt quemadmodum vitales curſus ſuo radiorum rore fæcundant, eoſdem aſpectuum incommodo abrumpant: ſunt enim ortus, interituſque cauſa; quod geminæ portæ deſcriptione Cancri, & Capricorni adnotarunt Platonici; & in naturalibus non prætermiſit Macrobius: fitque interitus ſublunarium: Saturni, ac Martis ex contrarijs qualitatibus calori ſubſtantifico (vt minus latinè loquar) diritate, qui ſi ex albo Planetarum delerentur (ait Hermes) æuiterni eſſent homines: hinc veteres

num ſuos filios etiam voraſſe fabulantur, euaſiſſeque Ioue
helluoni porrecto lapide, legiturque obligari illi ſolitum
laneo pedes: ita enim compeſci eius naturam ſuſpicabātur
pè tardiſſimo pede properaret ad fata; hunc Planetam pre
Ioue vinctum faciebant, apud Plutarchum in Septentrionā
ſulis, vt oſtenderent hac fabella Saturno à Ioue vim adimi,
rique ferociam malefici à benefico ſydere. Supplicabant
ecto capite contra cæterarum ſupplicationum vſum; quod
ctum puto, vt oſtenderent morboſum Planetam; cum capi
itas apud Antiquiſſimos pro inſalubri habitu reciperetur, ge
que capitis retectio præcipua morbos; cum velatio eoſdem ar
vnde putant Hippocratis imaginem cum Pileo ideò exculcam
iri; vt illo vmbraculo edoceret capitis eſſe contegendam par
næ focalijs galericuliſq; benè fota morbos arcet; ſecùs aperta,
b dio aereæ prauitati expoſita. Eidem præterea mactabantur
ram pueri, vt apud Tyrios, Cartaginiēſeſque vnius feminis po
os actū eſt: quippe quod cæde, & interitu gaudeat Saturnus.
rs autem (& ipſe prauæ conſtellationis miniſter) humanæ vitæ
noxius perhibetur: hinc illi October menſis à Veteribus aſſignari
editur: cum eo menſe annus incipiat ægreſcere, & recedente in
opicum Capricorni Sole, plantæ effetæ, virgulationeſque langue
ant: menſibus enim ſingulis ſuum præfecerunt numen Antiqui.
nuarij Pontificium habere Iunonem; Februarij Neptunum; Mar
Mineruam; Aprilis Venerem; Maij Apollinem; Iunij Mercu
um; Iulij Iouem; Auguſti Cererem; Septembris Vulcanum;
ctobris Martem; Nouembris Dianam; Decembris Veſtam. Sed
d lineas, graduſque redeamus. Non contingunt ægritudines, nec
anantur niſi ope ſuperiorum cauſarum; ſicut nec mori quempiam
abſque ſupera adueniente cauſa probant Aſtrologi: vnicuique enim
(dum mori iuſſum eſt) locus in cælo aliquis Vitæ deſtinatus ad alte
rum maleficorum impingit; quod etiam in cæteris in humana na
tura conſpicuum eſt fieri: inſitum enim eſt ſtellis à Deo, vt [illegible] ſi
gna ad ſignificandum, addicamentumque exhibeant ſecun[illegible]arum
cauſarum in ijs, quæ futura omnino ſunt, vt Origines ex[illegible]cat,
Cælum enim (inquit) inſtar expanſi libelli eſt, notis ſyderum omnia[illegible] *futura*
in ſe ſcripta continentis: vnde Iuuenalis.

———— Diſtat enim, qua
Sydera te excipiant modò primos incipientem
Edere vagitus, & adhuc à matre rubentem.

Quintus Curtius lib. 5. *Errant, quibus forte temerè humana negotia volui, agique perſuaſum eſt: Ego quidem* (inquit) *crediderim certa conſtitutione, nexuque cauſarum ſuperiorum partim latentium, partim cui-dentium ſuum quemque ordinem ab immutata lege percurrere; Deo ta-men hæc pro arbitrio ſuo conſentiente, & permittente;* nec aliud videtur Tacit. velle lib. 3. Annal. cùm de latente fortuna Claudij narrat; nec ibi cùm de Marco Lepido lib. 4. agit. Perſius adſtipulatus Satir. 5.

Parca tenax veri, ſeù nata fidelibus hora
Diuidit in geminos concordia fata duorum,
Saturnumque grauem noſtro Ioue frangimus vna.

Sed quia hìc tantùm rem leui digito tangimus; nec puteus iudicia-lis doctrinæ cedendus nobis eſt; cum alibi in noſtris ad Ptolemæi Quadripart. Commentarijs hæc vberimè tractentur; non Poeta-rum calculo, ſed in arte peritorum, ſic in præſentiarum ſufficiant. Pro vita Nati ex ſchematiſmo ſyderalium concurſuum cognoſcen-da, momento exitus fæturæ ab vtero cæleſtis figura erigitur; cæ-lumque in plano delineatur; qua deinde ex Ptolemæi doctrina, cæ-terorumque diuinantium, Vitæ prorogator (vt aiunt) qui ſit, repe-riri oportet, qui Hylech dictus Arabum more, Græcè Apheta nun-cupatur; vt potè qui tamquam è carcere ad curſum vitalem alicui ſtabiliendum exeat; cum ſint in Cæleſti orbe loca quædam Græco nuncupata vocabulo Aphetica, carcerum imagine quadam, quas vocant Apheterias; dicique autem ita ideo affirmant, quoniam inde vitalem auſpicemur curſum; ſicut annorum diſtributiones è ſeptem ad ſeptem Aphetas vocauere; quod ex eo Aphetico tempo-re quodam veluti afflatu pro curſum in Vita elargiri putant, perin-de ac è linea certantes emittuntur quadrigæ. Sunt verò Aphetæ ex Ptolemei obſeruationibus Sol, Luna, Horoſcopus, Pars fortunæ, & prodominantes prædictis locis erraticæ ſtellæ; ex conſtitutione itaque Aphetę, eius robore, aut debilitate, aſpectibus, coitu cum Saturno, ac Marte, cum beneficis Ioue, & Venere vita breuis, lon-

ga

bilis, infirmaque percipitur. Hinc Apheta dum rota-
bilis occurrit maleficus, vita abſcinditur, niſi præſtò ſit
aliquis. Ordo eligendi hunc Aphetam, ſeù vitæ pro-
ic eſt. Si natiuitas ſit diurna Sol erit Apheta, niſi ta-
na, aut duodecima domo fuerit repertus, verum in 1c..
rima non diſtans ab Orientali linea plus gradibus vi-
e in Aequinoctiali, quæ loca dicuntur Apheticæ, ſeù
. Si in octaua, vel duodecima Sol fuerit, inueſtigandū
una fuerit in Apheticis locis; nam tunc ipſa Apheta eſt.
rit ſub terra, vel in octaua, aut duodecima Apheta erit
e, qui plures dignitates obtinet in locis Solis, Aſcenden-
, & oppoſitionis, vel coniunctionis præcedentis Natiui-
i ſi non erit idoneus, accipiendum eſt Aſcendens, & linea
s pro Apheta, & vitæ ſignificatore. In nocturna genitu-
poſita in locis Apheticis eſt Apheta. Si verò ſub terra,
aua, aut duodecima fuerit; ſumendus eſt Sol, ſi matutinè
, nec longius gradibus vigintiquinque ab ortiua linea di-
qui ſi nec erit commodus, Planetam dominantem loco Lu-
is fortunæ, & oppoſitionis præcedentis, vel coniunctionis
s: ſed ſi nec hic aptus fuerit, vtemur pro Apheta Parte for-
atiuitatem præceſſerit oppoſitio; & Aſcendens ſi coniun-
tandem poſita Parte fortunæ ſub terra vel in octaua, aut
na ipſum Aſcendens, & Horoſcopum Regionis pro Aphe-
tuemus. Ceterùm ſemper vbique locorum luminaria ſua-
m dominium agitant, cum ſol vitalis, Luna naturalis po-
lomini exiſtant; ſicut Aſcendens, quod plurimi ſolum con-
Aphetam, & ſolum dirigunt pro Vita.
urſus mali, Abſciſſoreſq; vitæ, Aneretæ vocantur, à Græca
nam Anereo latinè tollo exinde eſt; anereticus ergò, euerſor,
or, interfectorque ſonat: vnde morbum anereticum pro exi-
umit Ariſtoteles; ſuntque apud artis peritos occurſus ſyder[illegible]
oſſunt ægritudines, mortes, aliaque aduersè contingentia [illegible]
umanæ inferre; atque hæc numerantur. Corpora, oppoſi[illegible]
quadratæque radiationes Saturni, & Martis; eorumdem A[illegible]
a, Imperantia, & obedientia, trinus aſpectus ipſorum in ſig[illegible]
uium Aſcenſionum, ita vocant, ſicut ſextiles longarum, qui [illegible]
lent quadratis. Poſita Luna Apheta ſolis corpus eſt Anere[illegible]
od idem dicendum de oppoſitione, cum oppoſitorum eadem [illegible] ſit

ra-

ratio; quæ item de Solis quadrato prædicant, præſertim imbuto Sole natura malefica; Radius quadratus Aphetæ interimit, & cùm Apheta directione peruenit ad ſuum quadratum: hinc Nicepſo, & Petoſyris, de quo meminit Iuuenalis;

——— capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, niſi quam dederit Petoſyris.

Miſticè edocuerunt nullum poſſe tranſgredi trimorion, ideſt portionem, & congeriem trium ſignorum. Mercurius eſt Anereta maleficæ qualitatis particeps, cùm anceps ſuæ qualitatis qualitatem mutuat à Planeta malefico, cui iungitur, aut configuratur. Poſito Apheta Aſcendente Lunæ corpus nocet ob contrariam naturam; ſic eius aſpectus oppoſitus, & tetragonus. Connumerant inter Aneretas Nodos Lunares, Caput, & Caudã Draconis, ſtellas violentas Antares, Pallilitium, Herculem, Bellatricem, Lancem Auſtralem Caput Algol, ſeù Meduſæ, nec minus ob exuſtionem maximam, Regulum. Sic quartam domum, ideſt eius cuſpidem, quam foueam appoſitè appellant, Planetas in octaua conſtitutos, eiuſdem domus Dominos, Terminos Planetarum maleficorum: de quibus laxiori calamo alibi indultum eſt, & vberiùs. Quando igitur directione, & motu Primi Mobilis Anereta occurrit Aphetę, vel ægritudinem, vel mortem affert, niſi benefica tutela obueniat. Tutelæ autem adhoc vt hi occurſus temperentur, nec interficiant, hę ſunt. Prima, ſi directio fiat in finibus beneficorum Iouis, aut Veneris. Secunda, ſi in locum directionis incidant aſpectus Iouis eiuſdem, aut Veneris oppoſiti, quadrati, vel coniunctio; ita tamen vt radij Iouis, vel corpus non diſtet à loco directionis plus gradibus duodecim, ſicut Veneris octo; quamuis in Comment. fusè probemus ex Ptolemæo hos aſpectus non ex Natiuitatis figura ſumendos; verùm ingreſſus, ſeu reuolutionis anni; quod experientia ſatis conſtare affirmamus. Tertia conditio, quod poſita Luna Apheta, vel Planeta domino illorum locorum ſi Anereta contrariam latitudinem cum Apheta obtinuerit, inhabilis erit ad interimendum. Addunt præterea Planetas Aneretas ſub radijs Solis non interimere, cum explicet Ptolemæus ſub radijs neque ad iuuandum, neque ad perdendum idoneos: quo caſu tunc Sol Anereticam vim aſſumendo interimet.

In-

...na, externæque humani corporis partes, quibus Signis Cœleſtibus, & Planetis ſubijciantur, & de ægritudinibus, quæ ſingulis Signis, & Planetis tribuantur.
Cap. X.

Singulas humani corporis partes à Cæli partibus regi, moderarique fatentur Aſtrologi: Cælum namque, & in eo Via obliqua, Zodiacũ Græci, noſtri vocãt ſigniferum, per quàm Sol ...uo curſu circinat, in duodecim ſegmenta diſpeſcitur, quæ cę...a ſigna præfixis in ijs nominibus animalium vocitantur, vel ob ...rietates cum animalibus illis conuenientes, vel ob confluxum ...i ſtellarum, quæ Aſteriſco ſimilitudinem eorumdem animaliũ ...ſentent; ſuntque his verſiculis numerata.

Nempè Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Et Lanx, Scorpio, Arcitenens, Caper, Amphora, Piſces:

...orum prius eſt Aries, vti Aſtronomicõn primos Manilius ait;

Aurato Princeps Aries in vellere fulgens.

...uo etiam penè modo in priore ſuæ Vraniæ Pontanus: Hoc in...ima parte limbi Zodiaci ideo ponunt Doctiores, quòd Mundum ...quitante Sole in Ariete creatum putant: propterea Virgilius Veris ...empore creatum Mundum ſcribit.

Non alios prima naſcentis origine Mundi
Illuxiſſe dies, aliumue habuiſſe tenorem
Crediderim; Ver illud erat.

Quod & Ioſue cum ſectatoribus ex Hæbræorum ſcholà tenuit; quà...uis mirè diſcrepent Rabbinorum caterue: Conſenſerunt Ambroſius & Strabus Patres. Eliezer maluit cum ſuis Septembri Mundi initiũ tribuere: quia tunc matureſcentibus fructibus, cum incluſis ſemi...nibus, abſolutum fuiſſe videtur Dei opus; quia in Deuteron. 32. Le...gitur; Dei opera perfecta ſunt. Hunc capiti in homine dominari, & eius partibus putant: Taurus deinde collum, gutturque tuetur; Gemini ſpatulis, brachijs, atque manibus præsũt. Cancro pectus, mammillæ, ſplen, pulmo, venter, ſuperior cõmẽdantur. Leoni ſto...

ſtomachus, item Cor, pectus, ſpina dorſalis, Diaphragma. Virgo ventri inferiori, ac inteſtinis præficitur. Libra renibus, vertebris, clunibus, poſteriorisbuſq pudẽdis. Pudendis, & veſſicæ Scorpius. coxis, & fœminibus Sagittarius. Capricornus genibus. Aquarius tibijs. Piſces pedibus: itaut ſigna iſta per Zodiaci fimbriam diſpoſita hominem rota diſtentum depingant. ſed pergamus ad ſtadium, in quo currimus.

Duodecim domiciliorum Cæli in planitie delineatio, quatuor eiuſdẽ Cæli partes repræſentat: prima enim domus Orientẽ demõſtrat. Septima Occidẽtẽ; Meridiem decima, quarta Septentrionem deſignat: ita enim Aſtrologi cælum in plano ponunt: nec alio ſenſu, licet diuerſimodè humaniores; Marcus enim Varro. 6. Linguæ Latinæ fragmento; *quo circa* (inquit) *Cælum, quo tuemur dictum templum*; eius templi partes quatuor dicuntur, ſiniſtra ab Oriẽte, dextra ab Occaſu, antica ad Meridiem, poſtica ad Septentrionem. Aliter tamen Cleomedes, cuius opinionem ſuperſedeo referre, diuiſit. Ita igitur conſtitutis Cæli domibus, ipſarum duodecim cuilibet dominatum ſuper corporis partes imponunt; ita ut Prima Caput; collum ſecunda, & guſtur; Humeros tertia manuſque, & brachia regat; quartę pectoris, pulmonis, ſplenis, ſeptimę tranſuerſi dominatus cadat: quintæ ſtomachi, epatis, cordis, laterum, dorſi. In ſextæ vi inferior venter veniat cum inteſtinis ad clunes vſque. In ſeptimæ ab vmbilico ad clunes cum ilijs, femoribuſque omne membrum. Octauæ tribuuntur veſſica, pecten, genitalia, dorſi ſpina. Nonæ caua epatis, coxarum portio cum clunibus, genuaque. Decimæ crura; Vndecimæ vſque ad talos. Pedes duodecimæ; Atque ita ſigna cæleſtia cum dominentur corporis partibus ægritudines in illis etiam, ſi improſperè à Planetis excipiantur, inducunt: Aries enim (cui caput diſtribuitur) capitis omnes morbos deſignat & ſic etiam de domibus in cæleſti figura prout in ijs aduerſum, ſeu mite Planetæ hoſpitium habuerint, dicimus. Ariete igitur infeliciter habito, maculæ in facie Nato decernuntur, alopecia, dentium dolores, prauæque aliæ capitis ægritudines. ſi autem Taurus incommodo Planetarum ferietur, ſtrumas, glandulas, botia, tonſillas, anginam, adducit. Si vexantur Gemini, oſtendũt earum partium ægritudines, quibus pręſunt, brachiorum, ſpatularum, manuum. Si Cancer incommodè excipiatur, lenticulę cutaneę, ſplenis, aut pulmonis vitio varices Nati corpore erumpent.

Si

...nale habebitur; præcordiorum dolores, ſtomachi crudi-
...rtendit, & affectus. Si Virgo; inteſtinorum, & ventris
...nes. Si autem Libra infeliciter afficietur, renum mala,
...um, excrementorum retentionem, alioſque exuperantis
...ei inconcoctos humores. Si Scorpio, hemorhoidas, teneſmū
..., cancros, vrinæ vitia exhibet. Sagittario infeliciter viſo
...icū dolores; eodem modo malè affecto Capricorno aurium
...nguęque, debilia genua; & ſi affligentur hęc duo ſigna
...am lacteam oculorum parient affectus. Afflicto Aquario;
...m nigram, & tibiarum morbos. Podagram Piſcibus im-
...tè poſitis, atque huiuſmodi ægritudines.
...em modo fermè de afflictis Cæli domibus, vt diximus iudi-
...m eſt; ſi namque malefici exempli gratia, Saturnus, aut
...extam domum corpore occupent, ventris tormina, affectuſ-
...tque inteſtinorum cruciatus ingerent, quod idem de ſingu-
...nibus coniectandum.
...Age; agamus de Planetis. Saturnus, qui dominatur audi-
...extro, veſſicæ, ſpleni, melancholiæ, pituitæ, crudæ excre-
...itiæ, dentibus, cartilaginibus, & ligamentiſque. Natura frig-
...s, & ſiccus illorum morborum cauſa eſt, qui ex frigidorum
...orum redundantia, & intemperieque denaſcuntur, ex fluxio-
...us, ex crudis humoribus deſidentibus in membrorum cauitati-
...s; qui ex melancholico ſucco, ſalſo, & ſimilibus proficiſcuntur;
...artanæ febres, chronicæ, podagra, chiragra, iſchias, paraly-
..., ſurditas, linguæ impedimenta, lepra, ſcabies, & aliaque ui-
...a cutis ex melancholicis ſuccis exorta, ſtrumæ, Cancer, ſcyrrhus,
...aligna vlcera, icteritia nigra, hydrops, chacexia, tabes, flu-
...iones pituitoſę, aſthma, obſtructiones partium naturalium, epatis
...ienis, vteri; hęmorhoides, herniæ, calculus, & aliaque veſſicæ
...vitia, & tandem omnes effectus ex frigiditate, & humorum crudi-
...tate prouenientes, vel melancholia.

Dominatur Iuppiter tactui, ſanguini, pulmoni, epati, carni;
morbi verò ipſi hi adſcribuntur. Pleuritis, peripneumonia, apople-
xia ex ſanguinis plenitudine ducens originem, conuulſiones, mor-
billi, variolæ, & tumores ex exuperantia ſanguinis oborti, epatis
inflamationes, dolores capitis ex nimio ſanguine, febres ephime-
ræ, continentes, ſeu ſynochæ abſque putredine, & morbi omnes
ex ſanguine proficiſcentes.

Digitized by Google

Mars auditui ſiniſtro præeſt, renibus, bili, felli, inteſtinis, ac ſedi; & morborum cauſa eſt, qui ex bile, vel torrefacto ſanguine ortum ducunt; vt febres ardentes, continuæ, tertianæ, ſanguinis hæmorrhagię quæcumque, phrenesis, mania, pthiſis, cholera, icteritia flaua, diſenteria, eriſipelas, exanthemata, tumores, & vlcera adurentia, hemicrania, dolores capitis ex bile, affectus renum, fiſtulæ, & reliqui.

Sol dextrum oculum poſſidet, cor, arterias, & in eis contentũ ſanguinem: morbos verò, ſyncopem, cardialgiam, choleram rubram; opthalmiã, & reliquosque ad oculos calidos defluxus, cordis palpitationem, ſtomachi affectus, & capitis ex humore calido.

Dominatur Venus guſtui, olfatui, ſemini, vaſis ſeminarijs, vtriuſque ſexus pudendis, & ventriculo; & ex eius affectione paſſiones matricis, ſuffocationes oriuntur, gonorrhęa, priapiſmus, coitus impotentia, ſtomachi imbecillitas ex frigida, & humida cauſa proficiſcens, lienteria, ſcabies, lues Gallica, vlcera ſerpentia, fiſtulæ; morbi genitalium, abſceſſus ędematoſi molles, inſania ex amore: & morbi plurimi, qui ortum ex ſuperflua ducunt humiditate, vel corruptione.

Mercurius neruis, menti, rationi, digitis, & ſpiritui dominatur; morbos verò ſub ſe habet omnes in cerebri affectus, maniam, delirium, epilepſiam, linguæ impedimenta, tuſſim ſiccam, irritantem pthyſis cauſam, ſputi abundantiam, vomitum, defluxus à capite, morbos melancholicos, oppilationes fellis, animi affectus, cogitationes horribiles.

Luna dominatur cerebro, ſiniſtro oculo, & pituitæ naturali: Morbi verò Lunę adſcribuntur affectus omnes ſoporiferi, glaucoma, catoche, catalepſis, grauedines, diſtillationes, paralyſis, epilepſia, affectus oculorum, lienteria, hydrops, apoſtemata omnia phlegmatica, morbi ex oppilationibus ex humiditate, & frigiditate oborti, lumbrici, horror in eijciendis menſtruis, & huiuſmodi.

Pro-

...gnoſtica de ægritudinum euentu rationabiliùs, euidentiùſque fieri ex Aſtrologica ratione, quàm Arte Medica.

Cap. XI.

Conſtituto ex ſupradictis ægritudines ſingulas humanis corporibus ex cæleſtium rerũ cauſis, ac influxibus inoriri; nulli dubiũ eſt: ſi cauſę pateant, poſſe ſubſequentes ex eis effectus ...eſci: nam vbi apertum fuerit cauſę num potentes ſint morbo... vel remiſſę; auxilio beneficorum aſpectuum irrigentur, an ...orumdem deſtitutę ſubſidio; coniectari de facili poterit ſimul ...lutẽ ne, an ad mortẽ tendatur; aliomodo longa, an breuis ſit ...a, pręter cognitionem qualitatis eiuſdem ipſa ęgritudo, ſiuẽ ...ibus, ſeù leuibus innixa ſymptomatibus. Medici quidem quo... ...n ipſorum munus eſt naturam ſequi, cuius ſe miniſtros, & di... ...los prębent iuxta Galenum, ab initio morbi ex artis faculta... ...gnoto naturę ſymptomate de qualitate futuri euentus, ſi ad ...rtem, vel ad ſanitatem terminetur, non ſolùm non coniectari ...n audent: verùm nec de ipſius ęgritudinis eſſentia; cum enim ex ...ipoſitione humorum emanent morbi (quorum cum cęca, & la... ...ns ſit in membris conſtitutio) micãdum ipſis in tenebris eſſet; ſi ...uderent de futuris prędicere: verùm ipſis opus eſt, vt pluribus, & ...ontinuatis paroxiſmis de ęgritudinis eſſentia fiant certiores: expe... ...ſtentque oportet indicatiuũ diem quartum, vt coniectatione affe... qui valeant, quę natura molitura eſt die tandem ſeptimo, & ita vndecimum, & decimum ſeptimum obſeruare, vt præuideant, quę diebus decimoquarto, ac vigeſimo, qui critici itidem appellãtur, ſunt euentura, & pluries cum fallaci prognoſtico; morbi enim qui... dam ſunt, qui ſtatis diebus remittuntur, aut variant: multi itidẽ noui, qui certo dierum interuallo enecant; ex quo criſes, iudicium... que emanat anteactę, aut futuræ ęgritudinis; quod probè oſtendit Lucretius lib. vlt. plures, criſes plurium dierum in epidemia, quę fuit in terra Attica, ita enumerans.

— Inhorrebat rictus, frons tenta manebat.
Nec nimio rigida proſtrati morte iacebant,
Octauoque ferè candenti lumine Solis,
Aut etiam nona reddebant lampade vitam;

Quorum ſi quis, vt eſt, vitarat funera lęti,
Viſceribus tetris, & nota proluuie alui,
Poſteriùs tamen hunc tabes, lętumque manebat:
Aut etiam multus capitis cum ſæpè dolore
Corruptus ſanguis pletis de naribus ibat.

Quæ tamen Medicorum ita debili coniectura nixa ſunt: vt ſit hoc ægrotũ potiùs ad Serapidem mittere, id eſt ad ſomnia, quàm curare, non exigua quorundam ignominia; qui vt plurimum à natura fluente, ac verſante ſemper vices ſuas decępti, ſentiunt tandem cùm iam ęger in peculio mortis eſt, ſe ab ea in indagãda veritate eſſe deluſos; quod ſi Aſtronomię fuerint egregiè periti; ſiue Lunæ motus benè ſaltem nouerint (ſicut in Medicis requirit Galenus) ſecùs fiet. Quapropter rem Medicam eſſe vaticinio parem, atque vtrique Patrem Apollinem, ideo dictum ab Hippocrate crediderim, vt oſtenderet, præcipuam morbi notionem eſſe neceſſariam; quam non niſi ad Aſtrologiæ aram, & ſyderum oraculum confugientes conſequentur: cum enim non æqualiter Luna in Zodiaco moueatur, ſed modò citatiori vehiculo, prout in epicycli parte ſuperiori, aut inferiori raptatur; & cum dies critici, vt pro exemplo aliqua diſcutiam, ex motu Lunæ, vt dicemus, ſuſcipiant ordinem, (nam dicit Apuleius in rebus naturæ non ſordidus Auctor cætera inter ſydera Lunam pręcipua maieſtate pollere) ſi Luna velociori motu cietur, citiùs ad aſpectum ſuum Quadratum à loco perueniet, in quo fuerat principio morbi; ſi rapiatur ſegniùs, in eamdem configurationem impinget tardiùs: atque hinc ad has Quadraturas radiorum cadet aliquando ſexta, aliquando octaua, nec ſeptima, quam tunc generaliter Medici contra Aſtri ordinem ſtatuunt criticam; multi itaque Machaones glorioſi naturæ motum ſexta, vel octaua conſpicientes, publicant ſtatim eſſe ſymptomaticum citâ natura à qualitate, vel multitudine humoris, cum ægroti pernicie: cum ſit ea dies verè critica; & æger ea euacuatione leuatus ſanus fiat, Medicoque, ut aiunt, medium oſtendat vnguẽ. Ignoſcant igitur optimo Principi Adriano Cæſari, ſi inſuſurrauerit moriens, *Turba Medicorum interfecit Regem*; aut illi, qui vt diceret interogatus, quis peior morbus ſibi videretur: peiorem malo Medico (inquit) non habet Pandoræ vaſculum. Obſeruaui ego ſæpiſſime ægrotos, qui peſſi ma valetudine decubuerãt, cum crucia-

rentur.

ie ſeptima remiſſiorem habuiſſe morbum: poſtea ſubſe-
s diebus omnem mortis metum abijeciſſe: tandemque ſæ-
as accidentibus, & ſymptomatibus, vigeſimo, aut vigeſi-
mo exceſſiſſe; actumque id tantùm ſuperioribus cauſis, quas
emonſtrationibus ſtellarum prænouiſſem antea, ac in ſeptimo
inùs quàm alio ægritudinis circuitu dubitaſſem, cęteris ad-
tibus; obita deinde improſperè cura, & ſublato ægro fama
uuta eſt non exigua. E cæleſtibus itaque rationibus medē-
commodè capietur: nam cum Homero etiam teſte, morbos
orum iram immortalem in terrā euolatos conſtet; quid aliud
catur, niſi è Cælo defluere, nempè è ſyderibus ægritudines;
ia niſi ipſorum ope reſtitui ſanitatem? Hinc Iuppiter Trochi-
pud Galenum eſt, aduocata Planetæ bonitate in medicamen-
llud: benèque actum apud Veteres eſt, licet Iuuenalis aduer-
, in vtendis medicamentis ad Planetarum horas.

—— Si prurit frictus ocelli
Angulus, inſpecta Geneſi collíria poſcit;
Ergo licet iaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, niſi quam dederit Petoſyris.

x arte enim Medica rudis eſt coniectatio, & imperfecta: quis
nim niſi ſit Lynceus, qui trans robora, quercuſque perſpiciebat, in-
eſtina, quæque viſcera; in quibus morbi ſæpè latet vis quæ partes
deò nigræ appellantur à Græcis, quod in tenebris quodam modò,
ac in abdido ſint; quibuſque non pulchritudinem eſſe datam, quia
latent: ſed vtilitatem incredibilem eſſe attributam inquit de opifi-
cio Dei Lactantius, introſpiciat? Hinc experimentum artis Medi-
cæ eſſe fallax Cous in ſuis ſententijs ſenex expoſuit: hinc fidem apud
Romanos ſerò inuenit Medicina, poſſeque errare facillimè ipſos
ſuſpicatum eſt: quapropter perfectum Medicum reperiri rentur im-
poſſibile; ex quo Galenus colligit veram medendi ſcientiam Æſcu-
lapio tantùm, videlicet Solis Dijs ipſis conceſſam; nec ideò Apho-
riſmi ij Hippocratis ſunt veri perpetuò. Non ita verò in Aſtrolo-
gia fit; ex cuius principijs in ægritudinis primo limine non modò
qualitas morbi aperitur: ſed eius totus progreſſus, ſi futura lethalis
fuerit, necne; breuis, an longa prænoſcitur ægritudo; eoque præ-
cipuè, ſi ægroti Geneſis nota fuerit, in qua ex deuolutione Aphetes vi-

vitæque prorogatoris ad maleficos, genus morbi, exitumque totalem cognoſcimus, idq; magna innititur probabilitate; cum vnicuique, qui velit experientię ſubire aleam poſſit apparere facillime; noſtri autem temporis Aſclepiades hæc reſpuunt, cum gratioſi non ſint, nec gratis quicquam operentur tantùm auaritia ducti; aut puto exterriti artis receſſu, cuius viam, aut non vident, aut viſam timent calcare, vt Satyricus dixit: ſeù quia cruda adhuc ſtudia in morbos propellendo, epidemiæ gerunt vicariam, ipſiq; Libitinam ditant; quid mirùm, ſi medendi ſcientiam, facultatemque nobiliſſimam, ex qua Dij euaſere, præter Apollinem; Chiron, Machaon, Podalyrius, Hippocrates, extiteruntque Reges etiam Sabor, & Gorges Medorum, Sabiel Arabum, Mitridates Ponti, Ægyptiorũ que Hermes, Damaſceni Regis nepos Meſues, Cordubęque, ſi placet Princeps Auicenna, ſiuè apud Perſas Regulus, ita deſpicabilem opinantur, vt eam nunc ſex menſium faciant diſciplinam: hinc ad circulares cadit epigraphas, parabulanorumque, vti codex de Epiſcopis, & Clericis exclamat. Horum pharmacopolæ Horatio malè olent; inquitque Hieronymus; *Illi verboſitas, attrita frons, cui nundinæ, fora placent, plateæ, ac Medicorum tabernæ*: compendiariam quippè tantę ſcientię agentes paucorum, vt diximus, menſium ſtudioſi Hippocrati dicam proponunt, Hippocratis ipſius vinculo conſtingendi; bonos tranſeo, quorum nec noſtrum ſæculum ſterile admodum eſt: ſed eos lancino, qui cum artis Criticorum dierum vix cutem inſpexerint; nec ideo eam intelligant, vt par eſt, illam ſtatim reſpuunt, ipſamque vti fatuam dimittunt, at quod peius eſt nolunt iuxta Horatium,

Quod iuuenes dedicere, ſenes perdenda fateri.

Cautior itaque, certiorque Aſtrologiæ via eſt in præcauendis, & pręcognoſcendis morbis.

Qualitatem, & tempus ægritudinis ex ſuperioribus cauſis auſpicari. Cap. XII.

ACcidentium tempora in ijs, quę in humana vita accidunt; trifariam á noſtræ diſciplinę peritis ex ſuperiorum cauſarum ratione prȩnoſcuntur: Directionibus videlicet, Profectionibus, atque Ingreſſibus. Directiones id vocant, cùm Acquinoctialis circuli inter ſignificatores, & promiſſores medium arcum con-

rimus: repertis enim diſtantiæ inter hæc duo loca gradibus
Futuri euentus tempus innoteſcit; quod hoc modo fit, tribuen-
licet pro quolibet gradu Solarem annum, pro quinque minu-
gulis menſem, pro quouis minuto ſex dies. Profectiones verò,
alem, regularemque inceſſum in Zodiaco iuxta ordinem ſigno-
ſignificatorum, quæ non minus annuæ, menſtruæ, diurnæque
erantur ab Aſtronomis, tum fiunt, cùm in annua profectione,
icet pro anno ſignum vnum Zodiaci tribuimus; qua regula an-
quolibet duodecimo ſignificatores totum permeant circulum, &
de alterum ſimilem curſum peragrandum incipiunt. In men-
a ſignum vnum cuilibet menſi: in diurna binis diebus ſingulis
us horis, & minutis horæ quinquaginta duobus ſignum etiam,
gulisque diebus grad. 13. min. 53. quæ omnia in Ephemeridi-
, vberiùſque in tabulis. Primi Mobilis demonſtrauimus. In-
ſus, & tranſitus, quos vulgò reuolutiones nuncupant, eos dici-
cùm recurrit nouiter tempus, quo Planeta ſuper alterius locú,
uo ortus Nati hora eſt, iterum reuoluitur; & quo tempore Sol ad
m fermè punctum regreditur, in quo fuerat Natiuitatis tempo-
. Rectior via, meliorque reperiundi accidentium tempora
Directionibus capitur, minor ex tranſitibus, infirmior autem
profectionibus.

Poſito cæleſti themate iuxta ortiuam Nati horam, ac per acci-
entia rectificato, ſiue aliomodo, ita vt præterita Nati ſiue benę,
ſiue mala, tranſacta quę adfuerint ad amuſſim iuxta ſuperiores
cauſas accidant, directiones nempè, ſiue alias temporum diuiſiones,
progrediemur tempore grauantis ęgritudinis Prorogatorem vitę
inquirere, qua vi, ad quem locum Anereticum ex ſupra nominatis
cum prędictis occurſaculis, directione, profectione, aut tranſitu
proceſſerit: hoc enim notato ęgritudinis cauſam facillimè noſce-
mus; quod ſi ęgritudo cauſam à tranſitu duxerit, vel profectione,
ſpecies morbi erit vt plurimum de natura malefici, ſeu cuique, ad quē
Apheta, ſeu Prorogator profectione, vel tranſitu fuerit deuolutus;
quę omnino valetudines haud læthales ſunt, niſi ſiniſtra plurima
alia in peius concurrant. In directionibus indago ſecùs exquiri-
tur: qualitas enim ęgritudinis, ſiue mortis, non à Planeta ſuſcipi-
tur, in quem Apheta directione impegit; quòd tunc idem eſſet au-
ctor ęgritudinis, & qualitatis ipſius; nec Iuppiter, aut Venus, reli-
quique, pręter Saturnum, & Martem, valetudines de eorum na-
tu-

tura adducerent, cuius contrarium experimur; cum prauarum ægritudinum cauſæ ſint malefici, nec beneficorum ſit obeſſe: ea propter hac in re hoc modo conieƈtandum. Maleficus, ſiue alius incidens locus decernit ægritudinem cùm Aphetæ, & vitę Proro-gatori motu Primi Mobilis occurret: qualitas autem ægritudinis, non ab eodem malefico ſolùm, ſed aliunde petenda eſt, videlicet à Planeta, vel fixa Stella, vel Planetæ radio ſuccedenti, vel ante-cedenti loco direƈtionis primario; vel ſi non adfuerit à Domino fi-nium loci direƈtionis, non omnino ſpreto Anereta ipſo, quæ luci-dius, ac per exempla declarabimus in figuris Decubitus: ideo ſi peruenerit direƈtione Apheta ad Saturnũ, & radius Martis direƈtio-ni ſuccedat, tribuet Saturnus ægritudinem; Mars vero qualitatem, & erit de natura Martis infirmitas, atque ideo calida. Cum igitur ſuperiorum cauſę (quæ pluribus docuimus) in hac influant inferio-ra, ac præcipuè in humanum corpus; nec ſolummodò in ortu, & ingreſſu in hos mundi carceres, qualitates illi elementorum infun-dendo: verùm quouſque reſoluatur in elementa, & vitæ vſque ex-tremum terminum; modò humorum ſymmetriã obſeruando, ac ſanum corpus; nunc humoribus alteratis ægritudines inducendo, ex quibus naturales, animales, ac vitales functiones exequi per-fectè nequeant, prout vitæ Prorogatores, maleficis, aut beneficis ſtellis obuiauerint; conſentaneùm eſt vt tempore inuadentis ægri-tudinis aliquis Vitę prorogator afficiatur ab aliquo malefico, niſi morbus ſucceſſerit ex generali conſtitutione; quo cognito, ac Pio-thanato, ſeu Planeta morbi qualitatem ſignificante, haud erit diſ-ficile ægritudinis eſſentiam iuxta Planetarum decreta noſſe, quæ ſuperiùs explicauimus compendioſè. Si namque luminare aliquod Sol, vel Luna, qui vitali, ac naturali potentijs dominatur, vel Aſcendens, ſeù Orientalis Linea, quę ſemper vitę prçeſt, fuerint direƈtione afflicta à Saturno, & Saturnus fuerit ęgritudinis qualita-tis ſignificator: de Saturni natura morbus demonſtrabitur; que-madmodum de alijs Planetis ſingulis eodem fermè modo eſt conie-ƈtandum.

Si ęgritudo ortum duxerit ab infauſta Profeƈtione; magnitudi-nem, ac qualitatem ipſius demonſtrabit maleficus, ad quem Vitę prorogator fuerit profeƈtione deuolutus; quia verò in ingreſſibus plura incidunt obſeruanda, ſequenti capite de his diſſeremus.

De valetudine optima, vel aduerſa ex anni Reuolutione. Cap. XIII.

PRo corporis optima, vel aduerſa valetudine in Reuolutione
conſideranda ſunt Luminaria, & præſertim Luna, atque
Aſcendentia tam Natiuitatis, quàm figuræ reuolutionis, ſi-
orum dominatores; quorum ſtatus ſi fuerit laudabilis de opti-
aletudine coniectandum eſt, dummodò non adſit directio po-
alicuius Aphetæ ad maleficos, & infauſta; ſi verò ſtatus fuerit
oſperus mala timenda ſunt circa valetudinem, & in corpo-
nſtitutione; hocque generale eſt præceptum.
hola Arabum addit conſiderandos eſſe dominum anni in Re-
tione, ac Diuiſorem. Dominus anni dominus illius ſigni eſt
o cadit profectio Aſcendentis illo anno. Diuiſor vero domi-
erminorum loci, in quo cadit Directio eiuſdem Aſcendentis
o eodem; vt ſi pertingat directio Aſcendentis gradum 10. Arie-
cum illi ſint fines Veneris, Venus erit idcircò diuiſor; qui dū
r, & anni dominus non ſecùs ac luminaria, & Aſcendentia ſūt
nſiderandi.

Pro tanta ergo re primò videndum in anno reuolutionis, quæ
rectiones, profectiones, & tranſitus contingant Planetarum ſu-
er loca Natiuitatis, an mali ipſi, an propitij, & ſecundum quali-
atem directionum, profectionum, & dictorum tranſituum profe-
endum: ſemper autem comparando figuram reuolutionis cum illa
Natiuitatis.

In figura reuolutionis, ſi luminaria, Aſcendens reuolutionis, &
Natiuitatis, & eorum dominatores, ſicut dominus anni, & diuiſor
fuerint cum beneficis, vel beneficorum radijs liberi à maleficis; vel
in loco radicali beneficorum in Natiuitate; vel benefici fuerint in
locis luminarium, vel Aſcendentis in Natiuitate; quia optimam
pollicentur corporis valetudinem. Si vero fuerint malè affecti à ma-
leficis; vel eorum radijs, aut in locis maleficorum Natiuitatis; vel
malefici fuerint in locis eorum luminarium ſcilicet, vel Aſcenden-
tis, ægritudinem, vel aliud infauſtum accidens in vita portendunt;
circa quę aliquos Aphoriſmos obſeruatos ab Antiquioribus in me-
dium libet afferre.

1 Dominus Aſcendentis reuolutionis, & Natiuitatis à beneficis
bene affecti, ſicut dominus anni, ac Diuiſor abſq; [illegible] maleficorum

Digitized by Google

rum aliqua notabili, nec exiſtente infauſta directione, proſpera in vita illa anno demonſtrant, & optimamque corporis valetudinem.

Aſcendens reuolutionis, locus Lunæ in Natiuitate, vel reſpiciẽs Aſcendens Natiuitatis ſextili, aut trino radio integram decernit valetudinem bonam, niſi adſit directio infauſta, quod ſemper intelligendum eſt.

Profectio Aſcendentis ad Lunam, ſi Luna in ea reuolutione fuerit libera à maleficis eadem demonſtrat.

Quod decernit etiam profectio Aſcendentis ad Iouem, Venerem, vel Draconis Caput. Dominus Aſcẽdentis reuolutionis fortunatus, vt in ſuis dignitatibus, non combuſtus, nec aliomodo à maleficis afflictus ſalubrem annum pollicetur.

Dominus Aſcendentis Natiuitatis bene affectus, & in reuolutione à beneficis irradiatus, abſque maleficis optimam tribuet valetudinem.

Dominus anni, & diuiſor bene conſtituti, nec infeſtati à Marte, aut Saturno, ſic nec combuſti ſalubrem annum obnunciant.

Planætæ benefici in Aſcendente reuolutionis bona in vita pollicentur.

Venus, vel Iuppiter cum Luna in reuolutione, vel radio ſextili, vel trino Lunã aſpicientes, vel in Antiſcio Lunæ ſanitatẽ decernũt.

Caput Draconis, aut Iuppiter in quinta Natum eximunt à periculis.

Aſcendens reuolutionis locus Iouis, aut Veneris in Natiuitate bonas in corporis conſtitutione adducit.

Luna ad locum Veneris, aut Iouis in Natiuitate eadem demonſtrat.

Sol in Aſcendente reuolutionis ſi à maleficis non infeſtetur fouet vitam.

Benefici in reuolutione facto ſcrutinio, potentiores maleficis an ſint; ſi fuerint bonum ſtatum vitę illo anno pollicentur.

E contra demonſtrant aduerſam corporis valetudinem Luna Aſcendens, & Aſcendentis dominus in reuolutione infortunati puta, cadentes, peregrini, occidentales, combuſti, afflicti à maleficis, vel aliomodo debiles.

Luna in Natiuitate infortunata, ſi in reuolutione applicuerit eidem loco præcipuè in domibus prima, ſexta, octaua, vel duodecima aduerſam illo anno decernit valitudinem.

Mer-

curius, & Luna non ſe reſpicientes, & afflicti, à Marte, vel
o corpore, radijs, vel intuente eadem demonſtrant.
na in reuolutione in loco Martis, aut Saturni in Natiuitate,
pue in prima, ſexta, aut decima mala corpori minitatur.
una à maleficis afflicta cum Cauda Draconis humorum defi-
corruptionem: Cum Capite Draconis corũdem abundantiã;
Marte, Ioue, aut Venere, ipſorum inflammationem.
na infortunata à Planeta exiſtente in ſexta ægritudinem tri-
lli membro, ſigno illius domus ſubiecto.
ars, aut Saturnus in Aſcendente reuolutionis ægritudines ad-
nt, vel mala de eorum natura.
ars commaculans locum Veneris in Natiuitate morbos tribuit
enerea cauſa, vel repletione.
lercurius cum Marte, & Cauda Draconis melancholiam tri-
, & ex hoc humore ægritudinem; & multoties ventris proflu-
n.

rs, vel Saturnus domini anni ſemper aliquid mali decernunt in
pore, ac ſaltem animi affectiones.
Cauda Draconis in Aſcendente ſemper nocet.
Dominus Aſcendentis reuolutionis in ſexta, ſeptima, octaua, vel
uodecima, nocet corpori, præſertim ſi à maleficis afficiatur.
Aſcendens reuolutionis locus Martis, aut Saturni in Natiuitate diſpoſi-
el etiam locus Solis numquam optimam tribuunt corporis
ionem.

Aſcendens reuolutionis ſignum ſextæ, vel duodecimæ radicis ſeu
Natiuitatis eadem minatur.
Profectio Aſcendentis ad Martem, Saturnum, vel Caudam
Draconis improſperam decernit valetudinem.
Mars dominus anni cum Saturno; vel Saturnus anni dominus
cum Marte noxij ſunt ſemper in vita.
Dominus anni, & Aſcendentis reuolutionis infortunati, eadem
demonſtrant.
Profectiones Aſcendentis ad maleficos mala decernunt pro na-
tura maleficis, ſic ad radios oppoſitos, quadratos, Antiſcia, imperan-
tia, vel obedientia, licet debiliùs, quàm ad corpora.
Profectiones Aſcendentis ad ſextam, ſeptimam, octauam, aut
duodecimam, etiam ſunt corpori noxiæ.
Dominus Aſcẽdẽtis reuolutionis combuſtus mala adducit, ſic do-

Digitized by Google

dominus Aſcendentis Natiuitatis, vel alio modo afflictus.

Dominus anni reſpiciens Aſcendens reuolutionis de quadrato, vel oppoſito etiam noxius exiſtit.

Dominus Aſcendentis in reuolutione cum Cauda Draconis malà minatur; & aliquandò materias venenatas.

Dominus anni maleficus in Natiuitate in ſeptima, & qui in reuolutione affligat Lunam, & vnus maleficorum ſit in Aſcendente ægritudines graues portendit.

Dominius anni in reuolutione, & Natiuitate in ſexta tribuit ægritudinem anno illo.

Saturnus dominus anni ſub terra cum Marte, vel Mars ad locũ Saturni, ſi benefici non adiuuent, pericula adducit.

Saturnus dominus anni ad oppoſitum Solis Natiuitatis mala infert pro qualitate domus, in qua fuerit Saturnus, & ſigno.

Eclipſis, vel Cometes in loco Aſcendentis Natiuitatis, vel reuolutionis pericula in Vita demonſtrat; ſic ſuper loca Solis, & Lunæ, ſi fuerint vitæ Prorogatores.

Plura de his alibi diſſeruimus. Sciendum cæterum aliquandò oriri ægritudines ex particulari tranſitu, & nec ex figura reuolutionis, verùm alio tempore contingente, quàm reuerſionis Solis ad punctum, in quo erat tempore Natiuitatis; quod tempus erit decubitus; de quo aliqua dicamus, cum poſteriori libro luculentiùs hæc materia tractari contingat.

In decubitu, ac ægritudinis initio ferè ſemper luminare aliquod, vel Aſcendens, ſeù Aſcendentis dominus in figura cæleſti tunc temporis erecta, aliquomodo infeſtatur à maleficis, ac præcipue Luna. Antiquiores idcirco pro eſſentiæ, ac qualitatis morbi ægritudine plura poſteris obſeruationibus reliquere; inter quæ aliqua adducemus in medium.

Si Sol fuerit hora decubitus in loco Natiuitatis Saturni, vel in loco Saturni oppoſito, aut quadrato, vel Antiſcio, Imperante, vel obediente Saturni; aut in figura decubitus aliomodo corpore, radijs, aut intuente à Saturno afflictus; ægritudinem Nato ingeret ex humorum frigidorum redundantia, melancholicam, & de natura Saturni ex his, quas capite proprio fuſiſſimè enumerauimus. Si Sol affligatur à Marte, morbus erit ex humore bilioſo, terrefacto ſanguine, & de Martis natura. Si Iuppiter fuerit malè affectus, & dominus Aſcendentis, vel dominium obtinens in anno, & à male-

ſtictus, aut in ſexta cõſtitutus, ægritudo continget ex ſangui-
aticoroſi humoris ſuperfluitate, atque inflammatione, affe-
epatis, alijſque de ſui natura. Si affligatur Venus morbus
t ex Venerea cauſa, repletione, & contiguis. Si Mercurius
tabitur, ex cerebri affectibus, epilepſia, tuſſi, & Mercurio ad-
ti aderunt morbi. Afflictâ Lunâ de ſui natura morbi oriuntur
rarij, grauedines, & huiuſmodi.

Saturnus cum Sole in ♈ ♌ ♐ ſignis calidis, & ſiccis morbos
ducit ad hecticas febres. In aqueis ♋ ♏ ♓ ex frigida, & hu-
a materia ducentes ortum, fluxiones, dolores articulares, ac
uſmodi. Interreis vt ♉ ♍ ♑ melancholicos, quartanam, alioſ-
morbos chronicos. In fixis ♉ ♌ ♒ febres longas, ſubintran-
quartanaſque ſimiliter; ſicut præter febres lepram, morbos
culares, chyragram, podagram, iſchiadem. Saturnus in ſi-
mobilibus ♈ ♋ ♎ ♑ humorum fluxiones adducit, quibus par-
aturales debilitantur: In ſignis communibus ♊ ♍ ♐ ♓ ægri-
nes producit compoſitas, & morborum tranſmutationem, coſ-
longiores. Si fuerit Saturnus cum Nodis lunaribus Capite, aut
uda Draconis, vel cum Venere combuſta, vel cum ſtellis vio-
tis, vel in ♌ ♏ febres pernitioſas demonſtrat, & peſtilentes.

Mars repertus in ſignis igneis affligens luminaria, Aſcendens,
el dominos Aſcendentis, peſtiferas febres, ardentes, ac huiuſmo-
i minatur; cui ſi admiſceatur Saturnus melancholicas, & atrabi-
ares. Si Mars fuerit in ſexta, vel duodecima febres æſtuoſas, ar-
deſcentes, pernitioſaſque procreat, præcipuè in dictis ſignis igneis
♈ ♌ ♐. In Signis mobilibus acutas parit febres, breuique termi-
nandas, licet vt plurimùm in malum. In ſignis communibus fe-
bres acutas, duplices, repentinas, & cum recidiuis plurimis. Ge-
neraliter autem Saturnus longas: Mars breues procreat; Marſque
cum Sole ſanguineas, ſeu ſynochas etiam cum putredine.

Iuppiter in ſignis igneis febres producit ſanguineas abſque pu-
tredine; Venus in igneis ephemeras; cum Marte autem putridas
ex pituita. Mercurius in igneis febres decernit compoſitas; ſicut
Luna pituitoſas, putridas.

Luna in Martis oppoſito in dictis ſignis igneis, venenoſas febres
portendit, peſtiferas, malique moris, ac breui terminandas.
Cum Marte in ſignis aereis vt ♊ ♎ ♒, præcipuè in ♊ dat pericula
etiam ex ferro, ac ſimilibus Martialibus. In Ariete Luna in octa-
ua

ua calidam capitis tribuit ægritudinem.

Planetæ in ſignis aqueis putridas febres demonſtrant, ſi fuerint præcipuè combuſti; interreis enim putredinem non adducunt.

Planetæ in ſignis breuium Aſcenſionum ♑ ♒ ♓ ♈ ♉ ♊ breues morbos denunciant; in longarum ♋ ♌ ♍ ♎ ♏ ♐ longos, atque chronicos. Prauæ febres, vt plurimùm contingunt afflicto Sole, ſcandente ſignum ♌.

Non parum, experientia fauente, conducit ad morbi eſſentiam dignoſcendam ſexte domus conſideratio, ac eiuſdem deſpoſitoris: ſi namque in dicta domo fuerit ſignum igneum, ægritudo portenditur calida, ac cholerica; ſi terreum, morbus erit melancholicus. Si æreum ſanguineus; Si aqueum pituitoſus; ſic coniectari licebit de ægritudine pro natura Planetæ in ſexta conſtituti, vel ibi dominantis.

Ex ſigne ſimiliter, in quo fuerit dominus Aſcendentis, pars affecta in morbo etiam colligitur, pro illius ſigni dominio in corporis partibus: ſi namque fuerit in Ariete futurum morbum in capite: ſi in Geminis in brachijs, ac partibus Geminis ſubiectis; quemadmodum de reliquis ſignis idem iudicium proferendum, pro dominio in humano corpore.

De Criſi, ex qua dies critici nuncupantur.
Cap. XIIIJ.

Antequàm de Criticis diebus aggrediamur, quid dicere, accurateque erit ſyntaxeos pretium, quid Criſis ſit, quid eius dictio demonſtrare; vt ab ethimo inceptantes clariùs per ſignificata precedamus. Criſis ergo apud Græcos iudicium eſt, qua nomenclatura Grammaticorum exactio (Euſtachio tradente) quæ poemata ad examen vocat, penditque, etiam vocitatur. Medicorum verò ſcholæ Galeno Principe ſimul hac voce Criticum, fiduciarios videlicet, aut decretorios dicere mauis, eos deſignantes. Græci ſanè, Patreſque ac ſanctiſſimi eum diem conuulſi Mundi vltimum deſcribunt diém Criticum, quaſi diem iudicij nuncupent ponentes; eum ad ſimilitudinem Medicorum ita appellant. Criſim denique Medici, quorum placitis ſtamus, diſtinguunt alterationem eſſe humani corporis ęgrotantis demonſtratam extemplò ad

…tem, vel mortem, repentinamque conſumptionem ægritu-
in qua decumbenti labores, & anguſtiæ maximæ proponun-
…as Lucretius ita diuerſimodè cecinit lib. 6. rerum natural.

Multaque præterea mortis tùm ſigna dabantur.
Perturbata animi mens in mœrore, metuque:
Triſte ſupercilium, furioſus vultus, & acer,
Sollicitæ porrò, plenæque ſonoribus aures:
Creber ſpiritus, ac igens, raròque coactus,
Sudoriſque madens per collum ſplendidus humor,
Tenuia ſputa, minuta, croci contacta colore,
Salſaque per fauces, rauca vix edita tuſſi.

Terentius de ſalutaribus reticuit in And act. 3. Scen. 2.

Adhuc Archillis, quæ adſolent, quæque oportet
Signa ad ſalutem eſſe, omnia huic eſſe video:
Hinc primùm fac iſthæc vt lauet, poſt deindè
Quod iuſſi, ei date bibere.

…ſ itaque à propria rei ethymologia eſſe criſim iudicium affirma-
…nus ægritudinis ſalute, vel morte terminandæ: in quo iudicio na-
…a Actor eſt, virtus ægroti reus, humores, & ægritudo ipſa cauſa;
…dex influxus ſuperiorum corporum, ex quibus iudicium Criſis pu-
…icatur. Generalem Criſeos cauſam ſtatuunt pugnam inter natu-
…am, morbumque, ipſoſque intercollutionem; inſilit quippè ad
…xpugnandum morbum natura, atque ad excernendam materiam,
…qua morbus alitur, depellendamque, ſtimulo præcipuè ſuperiorum
cauſarum commota; quæ ſi validior morbo, hoſtiſque robore fir-
mior erit, ſigna prefert Medico ſtatim adeptæ victoriæ læta, pro-
ſperaque; ſecùs ſi hoſtis obruitur potentiâ; imbecillium ſuarum vi-
rium ominoſas profert indicinas. Particulares autem cauſas po-
nunt ægroti virtutem, ac robur validum, dominanſque, vel iuxta
totum, vel partem nutrienti morbos materiæ, naturæque ipſi ad
expellendum mortificam qualitatem ſociali bello ſuccurens: pri-
matum tamen aptius credendum eſt eſſe corporum cæleſtium radia-
tiones; atque hinc Criſeos cauſæ efficientes natura ſunt, virtuſque
ægroti cæleſtibus influxibus regulata; materialis, peccãs materia,
facienſque morbum; finalis verò ſanitas ipſa, ac mors, tamen per
accidens, cum ipſa Criſis, vt Criſis ad ſalutem magis, quàm ad in-
teri-

Digitized by Google

teritum à natura exiſtente, vt à Medico videlicet ſuo auxiliario ſuppetias ad internicionem morbi aduocet. Natura enim numquam commouere materiam, ſeparareque nocuum ab innocuo audet, niſi ea materia præparata fuerit, coctaque, & in quam ipſa habeat ſecurè dominium; nec obſtat, quod in peſtilentialibus morbis eam depellere, & ſeparare etiam in principijs conetur; quando cruda adhuc materia eſt, nec ab ipſa natura verſatilis, non ſine corporis pernicie: quia tunc motus naturæ fit ſtimulo, & diritate materiæ, & cauſa ſuperiori praua, quam natura nequit ſuperare, aut vincere: hinc non prorumpit Criſis in principio morbi, nec augmento generali apparet; cuius rei cauſam licet Medici afferant, quòd nempè materia morbifica non ſit diſpoſita ad expulſionem; ex cauſa nos ſuperiori per euidentiora deducemus; quæ eſt, quòd ſtellę radiationes, quibus materiæ commotionem molirentur, non compleuerint: eo enim tempore tunc maximè habent corpora ſuperiora vires ex perfectione configurationũ, excitantque tunc maximè accidentia per humores ſymptomata percellendo; veluti etiam humores aeris, pelagique componendo, ſiuè augendo, menſe Martio Halcyonios dies, quibus in Atlantico mari ſumma notatur tranquillitas, mariaque aperiuntur, teſte Vegetio, cauſas adducunt; cadentibus verò Hyadibus lachrymoſis ſyderibus ſurgunt vndique procellæ; vndæque (prout Columella, præcipuèque ait Pallidius) furore viſuntur: aliaque demùm fiunt ſtatis diebus, quæ ſi iuxta Cornelium Celſum tantùm ad ordinem numerorum referemus ſub Mandragora conſopiti eſſe videbimus, cum rationem in proximo ſtellarum habeamus; nec obſtat quod Hippocrates de Lunæ ratione numquam dixerit, Auicennaque cùm in huius rei mentionem incidit ſe in biuio eſſe, ambigioſa, & ambiguitatis plena omnia fateatur; cum hi potiùs non benè exercitati in rebus cæleſtibus prætermiſerint, dubitauerintque, quam de re à peritis tam in plano poſita per nos diſceptari poſſit. Sed non ne obſurdius affirmare eſt, aliquid fieri numerorum vi, ac poteſtate (vt Pico placuit) ſine ratione, quàm ſiderum? cum ſanè numeri iſti in natura, aut caſum, qui numericè tamen non ſit, ſibi volunt, aut ſuperſtitionum Dominum ſignificant? Hi ſanè nihil aliud pro robore opinionis valent adducere, quam numerariam vim maximam apud Platonicos, Pethagoreosque in aceruo naturæ potentiſſimã; cum tamen nihil non aureo conſtare experiamur, ac videamus, quod

...hemethis in Alchorano captioſa ab vno ad centum vſque ... ſatis oſtendit. Lucretius ſaltem, qui phantaſiam in phi-...s egregiè exercet, cauſam rerum in interuallo numero ...ntium tradidit eam eſſe, quòd videlicet in excurſu primi Mundi, cùm è carcere metæ magni æui-natura currere ince-...et; has ſibi primùm flexuras cœperit, voluaturque iterum ve-...ota currus in præſignata olim veſtigiorũ orbita, vel quẽadmo-...eſtes plicationes eaſdẽ, atque eodẽ numero vſque ad finem re-...t, quas in primo vſu conceperint, ait Ille.

Namque vbi ſic fuerint cauſarum exordia prima;
Atque vbi res mundi cecidere ab origine prima;
Conſequa natura eſt iam rerum ex ordine certo.

...omplicemus hic vela; eadem in Comment. ſuper Quadripar-tol. iuſto æquore explicata. Satis plana experientia ſunt, prætulimus: Nox enim ante Criſim grauis eſt ægro ex Hip-...rate; quod in generali morbi declinatione non contingit, quo ...pore remittuntur accidentia; nec Criſis neceſſaria eſt. In Criſi ...tem primò commouet expultrix virtus contumacem materiam, ...amque nociuam diſponit ad excedendum ab eo, quod iuuat, vt ad aliquam corporis partem relegetur; expellit deinde, quod eſt ſe-paratum; ex qua nouitate ſubita, ac furioſa, ad ſalutem, vel mor-tem erumpit alteratio, pro ut cum vi naturæ fuerit facta expulſio, & motus, vel cum naturæ labore, & erumna; ipſaque debilis tan-tæ alterationi ſufficere non potuerit, inde non contingere Criſim, vbi materia non fuit experimur; veluti in ephemeris febribus, hecticiſq; cõtra in morbis acutis, & materialibus, cuius qualitas ex habitu peccantis materiæ fit, nec non per loca conuenientia: id enim excernit natura, quod abundat noxium, domique inteſtinum humorum odium diſſentire, prout poteſt, non patitur: quapropter ſummus artis Medicæ auctor Hippocrates obid non definit eam co-gnominibus honeſtare Iuſtam appellando; vti Ariſtoteles eſſe eam Oeconomum bonum, ac Patremfamilias egregium; illa in habi-taculo corporis, domique non admittendo, quæ tam claræ œcono-miæ, vt corpus eſt, compagem diſſoluere poſſint: ſi ſanguis enim peccauerit, mouet criſim per ſanguinis eruptiones vacuans natu-ra per ſyderum auxiliares radios, ſubſidiumque quod prauum eſt; tam-

Digitized by Google

tamquam velit Ancilla Dei defricare vaſculum & ergaſtulum emũdare, in quod coniectum aliquid humorum ſit prauitate: nam iuxta Auguſtin naturæ vis in corpore eſt, appetẽdi, retinendi, expellendi, ac deſtribuendi potentia: ſanguinis igitur Criſis fit per nares, menſtrua, hæmorrhagiam, abſceſſus ſanguineos, hæmorrhoidas, & ſimilia. Si colera contumaciter abundauerit, per vomitum, ſeceſſumque oſtenditur, per vrinam, ſudoremque, icteritiam, eriſypelam; atque alios abſceſſus biliosos, & biliosæ prauitatis. Si melancholia vrgeat, in varicibus Criſis ſe publicat, hæmorrhoidibus, ſeceſſu, melancholicis abſceſſibus, anthracibus, aliiſque malignis vlceribus. Si pituita ſuper cæteros ſe humores mala ſe attollet, ſputũ erit eius Criſis, vomitus, pedum tumor, paralyſis ſpaſmus, apoſtemata phlegmatica. Licet Criſis tamen per euacuationem laudabilior ſit facta illà per morbi traſmutationem [illegible] in paralyſim deflectente; in prima enim materia eiicitur, neque alicuius pincipalis morbi timetur oblæſio; fitque inditium validæ naturæ, quippè quæ dominatum in materiam agat, expellatque; nec non materiæ iam emollitæ, atque ad cedendum abſque ægri periculo iam diſpoſitæ: quod ſecùs in tranſmigratione in abſceſſus, aliosq; morbos, in qua morbi apparet non omninò vim eſſe debilitatam; ſed reſiſtentem adhuc non cedere, ac veluti in angulum refugere.

Res exigere videtur hoc locò, vt Criſes, quas *Auguria* Plinius, *notas* vocat Celſus non fortuitò, iactuque illo numerorum è natura implicito aceruo prouenire; ſed è rectis cauſis, ordinatiſque, nempè ſyderũ viſitationibus, vt loquitur Firmicus ad probemus; idque facilè me reor conſecuturum, ſi tantùm cum his pedem, greſſumque conferri continget, qui Galeni præcepto imbuti ſyderum motus, ſaltemque in illis lunares didicerint: non omninò aliquam cauſam, certamque fortititijs his morborum nouationibus (vti diximus) conſentanius eſt, & Philoſopho dignius aſſignare, quàm latere earum originem dicere cum Sereno.

[illegible]quam exiſtit ſubiti noua cauſa tumoris
[illegible] latet.

Hi enim, qui nouerint Aſtra ſuis progreſſibus, occurſaculiſque plurimùm tot[illegible] magnæ naturæ alterare ſymptomata, in hoc etiam

mi-

[illegible] humorum verſante tenores, eoſque modo debilitare;
[illegible]gere poſſe affirmabit; cum ſanguinem hominis etiam
[illegible]ine Lunæ augeri, ac minui Plin. Lib. 2. fateatur: humo-
[illegible]e mundanos, è quibus veluti lycnus noſtrum corpus ſuetur
[illegible]m naturali irroratur, viuitque; ſydera ipſe, ſyderumque
[illegible]licationes modò minuunt, modò adaugent; de quo præter
[illegible]etium Plinius *penſari*, inquit, *naturæ vices ſufficere, alijs ſyde-*
[illegible]lementa cogentibus, alijs verò fundentibus: quod cum ita ſit,
[illegible]que non niſi ſtatuto curſu, Lunaquæ ipſa moueatur; videmus
[illegible]nè modò ad *Lunę* motum apertiſſimam fieri Criſeos notam;
[illegible] ex *latentiori* aſtrorum ſynodo latentiùs inoriri augurium,
[illegible] humores *corporis* ad ipſorum motum alterantur. Differunt
[illegible]es *hæc ipſa: ſed* non ne Medicinam ipſam vti vanitatis ple-
[illegible] modò ab *Vrbibus*, modò à perſuaſione eiecerunt? eam ſanè
[illegible]lagia eſſe *coortam*, per eamdem accepiſſe incrementum,
[illegible]umque corda *inuaſiſſe* Plinius ſignificat: magiam verò nos
[illegible] veterem fuiſſe *dicemus*, licet non omnem, niſi ſyderum fa-
[illegible]tem clariſſimam. *Liquet* id ipſum ex ſacrarum literarum
[illegible]noria, vbi Magi Planetæ illius orientalis, nouæque apparen-
[illegible]e in Natalitio Domini legimus ſequutos radios. Crediderim mox
[illegible]eptam ab alijs Medicinam abſque ſyderum obſeruationibus coli,
[illegible]prout ipſa, quam difficilimam idem Plinius, cæterique fatentur, aut
[illegible] ignaros fefellerit, aut laſſauerit, aut imperitorum mentes deduxe-
[illegible]rit; quod in cæteris facultatibus par eſt: ſophiſticam enim philoſo-
phia adhuc habet fallacem comitem, veluti vmbram ſui corporis;
medicinam ambubaiarum collegia, empiricorum diſcrimina; fal-
ſatores Iuris prudentia, & leguleios, vnde ars iſta aretalogos etiam
habuit, habetque, vndè illud.

Plebeium in Circo poſitum eſt, & in Aggere fatum.

qua de re noſter etiam Princeps Ptolemęus Quadrup. 2. conque-
ritur. Hinc à Plinio obiectum illud eſt; rarò vllius ſententiam cum
alio congruere; quod certè accidere poteſt non præceptorum, ſen-
tentiarumq; artis uarietate, quæ vbique vera ſuper eſt: ſed (quod vo-
cant) calculorum impari uſu, quod non exitiale peccatum artis eſt,
cum excipere Cæli curſum numeris non ſit idem quod per Criſim
iudicium à Medico, per atteſtata, probataque Cauſidico; cum
vertigo illa rapidiſſima cæleſtium machinarum [illegible] ciò ſe nobis pro-
ripiat, nec niſi a peritiſſimis ſe in momento capi [illegible] tiantur; qua pro- [illegible] per

pter oberrent multi; hinc ſectas, quas vocat Plinius Caldęam, Aegyptiam, Gręcam non interſe pugnantes fuiſſe admodùm de facultatis robore certum eſt; ſed numerorum maximè varietate differentes; & ex eo probamus, quòd quartam Aſtrologiæ ſectam Romanam facit à Iulio Cæſare inſtitutam, cum ibi nihil aliud ſentiat author quàm anni correctionem, quam Iulius iuxta Suetonium incæpit, iuxta Solinum perfecit Auguſtus; quapropter Lucanus Cęſarem loquentem ita facit.

Nec meus Eudoxi vincetur menſibus annus.

Quod non in ignominiam facultatis trahi debet, cum noſtris etiam temporibus Gregoriana correctio annis admota ſit, laude artis maxima; nec minus Copernicea hinc, hinc Tichonica obſeruetur in metiendis ſyderibus numeratio, quæ tamen in unum artis ſcopum diriguntur; nèc ſectæ, quæ ſciſſuram in arte conſtituant, appellari poſſunt. Arabes certè multùm, ac quandoque ſibi pluſquam arti conceſſum ſit, permittere non abnuo: ſed non indè facultatis probatur vanitas, cum vt diximus, in cęteris etiam artibus morbus hic reperiatur. Potuit etiam in hoc earum eſſe differentia, Plinij mente, quòd Mundi ſyſtema Cleomedes aliter, Hipparcus aliter, aliter alius inſtrueret, veluti nunc Tichonica Mundi Typus noua eſt; ſic & à Nobis altera excogitata: cùm tamen ipſorum nemo influxus agi in inferiora corpora negauerit. Romani cum Aſtrologiæ, quā vocamus iudiciariam non admodum fauerent, ipſam diuellebant cùm tamen de re, quam ipſi nec à limine vidiſſent veluti de Antipodibus, Oceanoque obloquebantur. Sanè Babylonicos numeros intelligit Horatius pro Aſtrologia criſima ponere ad humanam vitam. nempè; eiusque terminos dignoſcendos ſpectante, quod negat Lucret. cùm ita eam Caldęæ opponit.

Vt Babylonicam Caldęam doctrina refutans,
Aſtrologorum artem conuincere tendit.

& propriè Caldęi tamen Aſtrologi, & Iudiciarij; Iuuenal.

Caldęis ſed maior erit fiducia, quicquid.
Dixerit Aſtrologus, credet de fronte relatum.
Ammonis.

quæ omnia dènotant Romanos neque calluiſſe diſtinctionem ſectarum inſpicere, non modò de artis fallacia probè diſſeruiſſe: ſed in

…oniam neceſſariò incidi, ſatis ſit rem hucuſque attigiſſe;
…et tantùm numerica, quæ lateat ratio, cauſa ſymptoma-
…n quodlibet corpus diuerſa habeat corpuſcula elementorũ,
…ina vocat Lucretius, nec vnius corporis diſpoſitio, quam
…iam vocant, cum alterius craſi, vel complexione conueniat;
e numeri iſti ex conſonantia diuerſæ naturę deberent variè
…ique ſingulatim accidere, cum videamus contrà Criſes præſti-
…diebus vnicuique, ac vbique eaſdem generari, variarique cer-
…ris iuxta illud Q. Sereni in typo febris tertianæ?

Eſt quæ continuis non ceſſat adire diebus:
…ed tantùm certas morbus diſcriminat horas.

…ſus *maxime* inquit lib. 2. *annis pueritia pueri, circa quadrageſi-*
…*em, deindè ſeptimo menſe, mox ſeptimo anno, poſtea circiter puber-*
…*periclitantur*; quæ à ſyderibus proficiſci par eſt; cum vnicuique
…accidat, vocanturque hi, vt dicimus, graduales, ſeù climate-
…ac ſanè cum humorum vis, ac mixtura in humano corpore flu-
…lis ſit, aliquando contumax, variabiliſque non ſtata hora, cer-
…que minutis poſſent humores à natura diſponi ſinè ſyderum cona-
…a, adpulſuque, & tamen ſequitur alibi idem Serenus;

Eſt etiam *alternis febris rediuiua diebus*
Tempora *diſcernens quaſi iuſtæ pondere libra.*

Ex quibus omnibus apparet breuiter neſciſſe Veteres ſyderum artē,
ideò non admiſiſſe; numericam potentiam ſine ſyderum vi, non
poſſe dari cælique influxu vario, Lunæque reciproco Criſes morbo-
rum motus produci.

De Sphara Circulis, aſpectibus, ſeu radiationibus in Zodiaco. Cap. XV.

ET quoniam de criſibus actum eſt, hoc eſt de notis, augurijsq;
quæ non in peius tantùm: ſed etiam in melius à natura per
vim ſyderum oſtentantur: antequam de diebus propoſita ope-
ra differam, opere prætium tractare de aſpectibus, ſeu radiationi-
bus iudicijs; quibus recedentes, ſiue progredientes ſyderum meatu cri-

ctiſim iuxta dies excitant; atque vt id auſpicatè, nempè à matutinis primiſque dierum exordijs prænoſcamus; inſtituo breuiter primũ Cælum ipſum deſignare, ex cuius oſcillatione, iactuque machinæ hi demum aſpectus oſtenduntur.

Cælum itaque circulis vinciri non ſolùm Aſtrologorum familia; verùm Philoſophorum veterum conſilium ideò adſeuerauit, quòd cũ bonitatem in centro, pulchritudinem in circulis collocandum putarent; Cæli pulchritudine contineri Deum, veluti centrum in circulis aſſeuerarunt, quod Plotino maximè placuit. Aſtrologi demũ vt probarent phænomena, apparentiaſque, decem in Primo Mobili circulos appinxerunt; ſex maiores, qui per ſphæræ centrum directi eam in æquales duas partes diſpeſcerent, quique Æquinoctialis ſunt, Zodiacus, Coluri duo Solſtitiorum, & Æquinoctiorum, Meridianus, & Horizon; quatuor minores, qui Sphæram in ſegmenta inequalia diuiderent, Cancri Tropicum, Capricorniquc, circuloſque duos Polares Arcticum, & Antarcticum. Aequinoctialis, ſeu Aequator quidem æquali receſſu à Polis Mundi remotus munus habet motum primum metiri, Primumque mobile ſpatio vigintiquatuor horarum circumuoluere, ſic tellurem in duas icidẽ partes Borealem, Auſtralemque diſcindere; quique Zodiacum circulum duabus partibus interſecat, vnde æquinoctia conſtituuntur; atque vnde ipſe nomenclaturam ſuam accipit; ſub eo primo Canon. Auicenna temperatiorem, commodioremque habitationem, quam ſit vſquam terrarum eſſe ſcribit: quod Eratoſthenem quoque, & Polybium tenuiſſe Straboni credimus; quæ inibi iter agentes confirmãt, quamuis à pleriſque illa regio habita inhoſpitalis fuerit. Zodiacus, cuius Poli à Polis Mundi noſtro æuo gradibus 23. min. 32. diſtant, & quanta eſt cuius maxima declinatio ab Aequinoctiali circulo, Planetarum ſubſe currentia excipit curricula; in ſe duodenas ſignorum cælat imagines, quas conſiliarios Dei Aegyptij appellarunt, per quas Solis meatus eſt partium quidem trecentarum ſexaginta; ſed vt obſeruatio eius vmbrarum redeat ad notas, quinos annis dies adijci, ſuperque quartam partem diei. Græci ſingulam huius limbi partem epocham vocant, quam iterum in triginta diſtribuunt meras; mox quæ mera, ideſt gradus in ſexaginta diuidatur portiones, quas vulgo minuta indigetant; deinde, & minutum in ſexaginta deuteralepta ideſt, minuſcula ſecunda, quamuis epocha ab Arato mera ob ſciſſuras duodecim partium nuncupatur. Horizon

ſua

...ologia noſtris oculis Cælum ab eo, quod inferius, patens
...no definit, ex quo Ortus, & occaſus Coſmicos, Achroni-
...eliacos habemus. Meridianus per Mundi polos tranſiens
...locorum verticem, quibus longitudines numerantur, diſtã-
... Occidente, & Oriente Ciuitatum demonſtrat. Coluri
...itiorum, æquinoctiorumque duo per Mundi Polos diriguntur,
...uorque puncta Cardinalia, Arietem, Libram, Cancrum, Ca-
...orum tranſmeantes; è quibus Sol pertranſiens æquinoctia con-
...t, & ſolſtitia; in Libra, & Ariete Aequinoctia; in Cancro,
...icornoque ſolſtitia. Inter minores verò Tropici habentur;
...ceſſus maximi ſunt circuli Aequinoctialis ab obliquo Zodiaci;
...ri verſus partem Borealem; verſus Auſtralem Capricorni. Po-
...randem Arcticus, & Antarcticus ducti per Polos mundi, & Po-
...diaci, lati conſtituuntur, quantus eſt maximus Zodiaci receſ-
... Aequinoctiali: ex quibus circulis minoribus cęlum, & tellu-
...rtes ad perpendiculum cæli partibus ſubiacentes in quinque
...s diſtinguuntur, torridam ſcilicet inter Tropicos, & Aequino-
...em: duas temperatas inter Tropicos, & Polares; duaſque frigi-
... inter polares, & Polos. Torrida quidem, quæ flammulis diſ-
...nimata maximè ardoris vinculo Mundum alligat; quam quidam
...ſſe Cherubim flammeum gladium ſomniarunt in bicipiti Parnaſſo
Rabbini; Paradiſumque videri ſub Aequinoctiali circulo ſitum; abſ-
quo decuſſari cęlum ac terram nouimus, proindeque flammei gladij
Zonam reddi torridam, quæ propter Solis conuerſiones verſatilis
nuncupatur; de quibus omnibus à Virgilio, ac Ouidio ſatis aptè de-
monſtratum eſt. Cæterum circulus quilibet diſſecatur ab Aſtrono-
mis in partes, ſeu gradus (vt diximus) 360. ſicut Zodiacus in pro-
poſito, ſubquo Planetæ orbiculariter lumen, & radios percellendo
eiaculandoque quatuor Aſtrologis potiores creant aſpectus, Sexti-
lem nempè, Quadraturam, Trigonum; & Oppoſitionem; ac ea
ratione, quia circulus in tot partes poteſt diuidi armonicè; cum reli-
quæ diuiſiones apud Mathematicos illegitimæ plerumque habeã-
tur. Sextilis, ſexangularis, ſeu hexagonus dimenſionem pro circu-
li ſextante habet, ac duo ſigna Zodiaci intercipit, & partes circuli
ſexaginta. Quadratum, ſeu tetragonum ab eo ſigno, in quo in-
choamus, quòd quartum fuerit ſignum, dicimus, quartam portio-
nem intelligentes, & gradus nonaginta. Trigonum ſeu trinum ter-
tiam circuli partem continet, quatuor ſigna, & partes centum vi-
ginti.

ginti. Oppoſitio tandem, ſeu Diameter eſt diſtantia per circuli medietatē, ſigna ſex, & gradus centūoctoginta cōtinēs: atq; his radijs quadruplicibus Planetæ lumen inuicem, qualitates, & influentias ſibi proprias communicant. Cumque verò horum aliqui radij in partes contrariarū qualitatum proijciantur, quidam in illis conſimiles, è quibus effluunt, hinc beneficos aſpectus aliquos, quoſdam maleficos nuncupamus, Sextilem, & Trinum beneficos, Quadratum, ac Oppoſitionē maleficos: de quibus alibi ſatiùs diſſeruimus. His præmiſſis pauca primo de anno, eiuſque partibus, mox de Criticis diebus agemus.

De Anno, eius partibus, & Menſe Lunari.
Cap. XVI.

ANnus verò, Sydereus, Tropicuſque eſt. Tropicus, quo Sol Zodiacum luſtratione perſoluit, reditque ad punctum Eclipticæ, Colurumque Aequinoctiorum, Solſtitiorum, vel ad aliud punctum, vnde coperat inoriri, quod diebus 365. horis quinque, minutis quadraginta nouem terminat. Sydereus is verò dicitur, quando ad ipſam ſtellam, ſyduſque reuertitur, cum quo præterito anno iungebatur, dierumq; eſt itidem 365. horis tamen ſex, minutis nouem: cum non modò reuertatur Sol oporteat ad idem punctum eclipticæ; ſed quoque ſecunda quinquaginta vnum, ſcilicet deuteralepta conficiat, quibus ſtella in anno defluxerat, vt illi ſtellæ denuo reconiungatur. Diuiditur annus in menſes duodecim, nempè temporum periodis abiunctus nunc gelicidijs horridior, nūc verna hilareſcens iucunditate, æſtiuis modò flammeus ardoribus, denique ſordentis Autumni prouentu fertilis: filiorum duodenarius numerus menſium continet ſeriem, ſex muliebris ſexus æſtiuam fertilitatem referunt; mares prædenſam, concretamque hyemalem, ſterilemque vim; quibus quatuor itidem pedagogos, ſeu inſtitutores, rectoreſque imponūt. Ver primis tribus, ſequentibus tribus, Aeſtatem, ſic Autumnum, Hyememque reliquis. Annum Aeoli nomine ventorum Patris nobilitarunt Veteres; puto quòd ventorū eius diuerſitas dirimatur cancellis: quatuor enim principes venti ſingulam adripuerunt anni meram; Ver Zephyrus occupat; Aeſtatē Auſter præferuido anguſtat ſpiritu; Eurus geniali, ac matureſcenti afflatu concipit Autumnum; Boreas Hyemē regnat vel ob varietatē va-

...nim tempeſtates annus; Aegyptij, vt ex Hori monumentis
...e, annum palmæ ſymbolo ſignificabant, quod hæc arbo-
... per ſingulos Lunæ exortus vnam producat Bain, vt anni
...decim fiant, quo argumento, & Bain demonſtrare menſe
..., cum ſingulis diebus balano in ſpadyce concreſcat. Eſt alia
...deriuatio, quæ iudicialis dicitur: multæ enim Ciuitates ſub
...rio Romano proprios annorum characteres habuerunt, neque
...ales Romanos indices cuius cumque anni, neq; Iulianam ra-
...m ſunt ſecutæ: verùm diem aduentus alicuius Principis; ſic
...s *Italiæ à die quo Auguſtus in ipſas intrauerat deriuarunt an-*
...n numerationes; *quædam Italiæ Ciuitates* (inquit Tranquillus)
...*o primum ad ſe veniſſet, initium anni fecerunt*; Sic Neapolitani
...*guſtali ſuo*, ſic Alexandrini deduxerunt; Auguſtalis erat Cæ-
...Sacerdos maximus, Cæſaribus Dijs viuis adhuc adulatione
...atus, qui anno nomen dabat in ſcribendis publicis, aut pri-
...m contractuum inſtrumentis, ad tempus adnotandum Priui-
...huius dignitatis; quod in Græciæ plerumque Vrbibus obſer-
...m eſt; colligiturque ex diſſertationibus Arriani, quod demùm
...niani Nouella ad Imperatoris, Conſulumque nomen reuocatũ
...; vtimurque nos paſſim ex forenſi ſtylo cùm iſtrumentis publicis
...rincipum, Imperijque eorum annum prænotamus, adpoſito priùs
...Chriſti charagmate, vt validior exhindè fiat graphe; aut ſaltem Pon-
...tificis, quod ſatis ſufficere videtur; apud enim Machabæos ſacer-
...dotum nomine (lib. 1.) contractus inſigniri conſtat: ſed deflexi-
...mus; reuertamur ad orbitam.

Lunæ itidem menſis duplex eſt; ſynodicus, ſeù coniunctionalis
dixeris; & periodicus, ſeu rotundationis. Periodicus, quo Luna
totius Zodiaci reuolutionis periodum conflat, atque hanc viginti-
ſeptem diebus, ſeptem horis, minutiſque quadragintatribus. Sy-
nodicus is eſt, cùm Soli coniungitur Luna; & diebus vigintino-
uem horis duodecim, minutis quatuor ſupra quadraginta abſol-
uitur: peracto enim meatu Zodiaci Luna, quo ad idem punctum
relabitur periodicè, vt Solem aſſequatur, peragret partes etiam
Zodiacales oportet, quas Sol in illo menſe Lunæ periodico abſolue-
rit, gradus nempè circiter vigintiſeptem, quos Luna ſuo motu die-
bus duobus ferè colluſtrat; neque hic tacuerim, quod de abſolutione
menſtrui motus Lunæ dixi, ac eiuſdem cùm ipſa Soli iungitur, pro-
tuli, abſolui; Cynocephalum in Aegypto eſſe animal, quod ſolici-
tio...

tio Lunæ (vt cum Celſo latinè loquar) nempè, vbi cum Sole congreditur, ſi id maſculum ſit, nec videre, nec veſci; fœminam ſanguine ex deciſione Lunæ diminui; mox vtrique, & lumen oculis, & ſanguinem reddi viſceribus, prout Dea in reſtaurationem ſui luminis fraterna charitate tetenderit: Quin & illud eſt traditum, æquinoctiali die hoc animal duodecies, ideſt hora qualibet, vrinam profundere; qua ex cauſa Hydrologijs ſedentem inſculpant indigenæ Cynocephalum; licet idem, & de Serapide aliquando obſeruatum teſtis eſt Plutarchus. In menſibus quoniam aliquod reſtat inſecabile, nec peritorũ id calculo numeriſque aſſequitur diligẽtia, quodque mox excreſcit in temporum mendam. Græci fuit moris tertio quoque anno, vt fieret aptior temporum reſponſio, menſem interijcere, quem interchalarem, correctoremque vocamus; At Aegyptij re meliùs (vti viſum eſt) comperta, ſingulis quidem menſium tres dierum attribuẽtes decadas, euoluto denique anno quinque etiam ſuperadijciebant dies. Iulius Cæſar demùm orbe terrarum victo Cælo manus intulit, ita vt ad hoc vſque tempus, cum pręterea iterum Gregoriana Gregorij XIII. cum Cæſare comparandi Viri acceſserit emendatio, faſtorum eius Romanorum correctio perduret: de qua re fuſiſſimè Macrobius, Solinuſque, ac in Natali die Cenſorinus. De menſe nobis periodico ſermo eſt, cùm ſcilicet duodena Zodiaci ſymbola Luna menſtrua facie viſitans, prout loca varia volutat, varioſque aſpectus cum cohorte errantium concipit, excitat notas, & indicelas morborum; Quibus præcognitis nō ſine Pharo nàuigabit hoc magnum pharmacum, quod ſublunare eſt Aplane & Chile apud Platonicos, Tartarus iuxta Heſiodum, Medicus; nec cum periculo ægri periculum artis vna faciet: ſed ducibus ſyderibus vitatis cæcorum ſymptomatum ſcopulis ægrum ad ſalutis portum deducet: id artis penſum poſtulat; id rei ipſius ordo: in inconſultos enim Medicos, vt inquit Perſius, trutinatrix veri

Stat contra ratio, & ſecretam gannit in aurem
Ne liceat facere, id quod quis vitiabit agendo;
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
Vt teneat vetitos inſcitia debilis actus:
Diluis helleborum certo compeſcere puncto
Neſcius? examen vetat hoc, natura medendi.

ita enim interpungo, non vt aliter faciunt viri docti in vltimo carmine.

De diebus nonnullis, & ipſorum Horis. Cap. XVI.

[illegible] diebus dicturi aliquantulum à linea, orbitaque recedentes delirare, atque exorbitare non reprehendemur; ſi qui paulò indulgentiùs opus hoc reſpexerint: namque vt in [illegible]ſis peculio, vbi patris familias cura non niſi ſunt fecundæ [illegible]es, habent aliquando topiaria ad deliciendos oculos admiſ[illegible]n, ſterilisque platanus non arcetur

—— *Martis factura nepotibus umbram.*

[illegible]gitur periti trifariam diuidunt, naturalem, ſolarem, ſeu [illegible]alem, ipſum, ciuiliſue inſtitutionis faciunt; quod in [illegible]mnio luculenter monſtrat Macrobius. Solaris ille ſanè eſt, [illegible]is in Horizonta noſtrum decurrentis diurnarum horarum [illegible]ſemicirculo definitur; qui ob plures cauſas inęqualis conſpi[illegible]t alibi diſſeruimus. Ille autem naturalis dicitur, qui inte[illegible]mi Mobilis reuolutione conſtat, addita portione, quam Sol [illegible] motu peragrat in Zodiaco, noctemque, & diem comple[illegible] vigintiquatuor horarum ſpatio præfinitur. Ciuilis denique [illegible]tur is, qui Reipublicæ inſtituto aliqua preſcripta definitione [illegible]mſcribitur: Romanorum enim à ſeptima hora noctis, ex eodē [illegible]acrob. ad ſextam ſequentis diei alterius noctis, dies contineba[illegible]r, mediamque matutino tempore intelligebant, vnde illud Aqui[illegible]natis Satyrici:

—— *Noctesque Neronis*
Iam medias.

Neronem euigilare ſolitum turpiſſimis illis ſuis noctibus Arbitri illuminatis arbitrio liberę vocis declarans, vt cum illo faciat eiuſdē.

Ante Numantinos ſi dormire incipis ortu.

Dies Veteres vario nexu in menſis ordinem, ſeriemque implicabāt: Iudæi, qui ab operis æternæ manus ceſſatione ſeptima quaque luce feſtum adhuc habent, in ſeptimanas, hebdomadaſue menſes diuidebant, qui mos deinde numerandi dierum origines tempore Theodoſij ad Chriſtianos etiam ſingulis diebus vnicuique Planetarum aſſignatis demanauit; Dominicumque diem pro Domini reſurrectione ad memoriam recuperatę ſalutis incluſit. Græci autem alio modo ad elegantiæ philoſophicæ phantaſiam [illegible]ſem ſingulum tribus decadibus diuidebāt; prima à nouilunio, [illegible]od ſingulis menſibus in prima die conſtituunt vſque ad diem me[illegible]is decimam excur[illegible]rit;

rit; ab ea decima ad vigeſimam vſque decurrit altera; cuius prior dies prima dicitur, demum ſecunda, tertia, quarta vſque ad decimam; tertia, quæ remanet recurrens quodammodo, primum diem nomine decimæ habet poſticum; atque ita menſis vltimi prima, ſiue vna, dicitur chorea, veluti dierum recurrentes atque menſe ibi per reciprocationem manu gratante, non ſine Græcæ ſaltationis imitatione: reperitur enim in tam pulchra dierum diſpoſitione, ſtropha, antiſtropha, atque epodus; ſtropha enim videtur decas prima á dextris ad læuam conuerti; antiſtropha ſecunda á læua ad dextram agi; epodo deinde tertia conſiſtere, ac ſimul accinere; quod ideo factum ab ipſis eſt, quòd cum Sol in medio Planetarum exiſtat, videtur choreæ magiſter quodammodò ad pulſum cytharæ ſyderalis Platonicæ ſaltationem hanc lucidiſſimam per agere. Horæ præterea à Poetis circa Solis currum complicitis manibus fingebantur pſallere, qui etiam nunc ritus per Horatianam poematibus typum Stropham, antiſtropham, ac epodon choreas ducendi, ac carmina, in Græcia paſſim eſt; Aſcriuienſeſque puellæ hac ratione choreas agitant miro oculorum, ac aurium prolubio. Romani verò dies vniuſcuiuſque menſis diuidebant bifariam; erat ipſis Nonæ, Idus, Chalendæ; erant preterea Nundinæ, vt in noſtro menſe hebdomades, quod Nonius, ac Macrobius optimè docent; quorum etiam dies nec exceſſiſſe horas duodecim, neque noctes totidem, apertum eſt, nam aliter Martialis epigramma:

Prima ſalutantes, atque altera continet horas,
Exercet raucos tertia Cauſidicos.

aptari tantùm æquinoctiali tempori, non toti anno poſſet, cum tunc tantùm horæ diei duodecim ab libellam ſint, & poeta pro horis quibuſlibet anni verſus propoſuerit; Horæ itaque æſtiuæ longæ cum ſexdecim noſtræ in duodecim Romanorum eſſent redigendæ, quapropter idem Poeta:

Hora (inquit) *nec æſtiua eſt, nec tibi tota perit.*

Sicut, & Vetruuius longiſſimas vocat horas in Cancri ſigno, nempè ſolſtitiales: hybernæ breuiſſimæ erant, cum vix octo noſtrarum in duodecim Romanorum diſpeſcerentur; quod & Plautus in Pſeudolo ibi oſtendit.

Credo equidem poteſſe Te ſcelus
Marſici montis vberrimos fructus quatuor
Ebibere vna hora.

ſic

...aſſici, nam Maſſum vinum bibebant ſerui; cuius hyper-
...ridens Pſeudolus reſpondens ait;

— *Hybernam addico.*

... etiam modò ſuas temperaſſe horas Græcos affirmauerim
... a ductus Seruij Sulpitij Famil. Ciceron. 4. Cùm Athenis ad
...alend. Iunij noctu ſe à Marcello conuentum ſcribit, inferque;
...*d ie eius diei cum Athenis proficiſci animo haberem, circiter horam*
...*am noctis Poſthimius familiaris meus ad me venit*: quo loco mi-
...um eſt 10. Kal. Iunij, cùm apud nos octaua hora diſcit, eo
...e Athenas orientaliores caligaſſe noctis tenebris; qua propter
...nſum horarum Romanarum inibi apponamus, ad concilian-
... oportet; Hora præterea, quæ apud nos decima tertia ſonat
... prima erat Romæ, atque hoc modo duodecima viginti qua-
...nplebat, abſoluebatque diem; vt apud Senecam de Aſinij
...nis munijs iuxta horam digeſtis patet euidentiſſimè. Sed de-
...mnibus ſatis. Nunc de partibus diei curioſè à Peritis, quæ tra-
...ar, pergamus curſim carpere. Dies in Orientem, Meridiem,
...enim, Occaſumque diſpartiunt, prout Sol Cæli loca, plagaſq;
...upat: idque Theologi veteres non ſine animaduerſione myſticè
...tabant; Orientem quippè Deo, quia ipſe luminis fons eſt, at-
...que illuſtrator terræ accenſebant; Occidentem conturbatæ, praue-
...que menti hoc eſt, Dœmoni quòd lumē abſcondat, atque quòd ho-
...minem peccantem faciat occidere, atque interire; alteras deinde
partes pari dimenſione diſcreuerunt, Meridiem, Septentrionemque,
quas itidem Deo, eiuſque rebelli ipſi antiquiſſimo tribuebant: nā
quemadmodum Meridies proximus Orienti eſt, cum Deo ipſum, qui
omnia facit oriri, ac increſcere, communicant; maximèque habe-
batur apud Ægyptios Meridies veneratione Theone teſte; hinc Ca-
cer illis, qui meridionale eſt ſolſtitium, annum aperiebat, hincq; ad
indaganda myſteria habebatur illis, id tempus aptiſſimum, quod
interpretatur Virgilius cum 4. Georgic. cecinit:

Ipſe ego te medios cum Sol accenderit æſtus,
Cum ſitiunt herbæ, pecoris cum gratior vmbra eſt,
In ſecreta ſenis ducam.

Ex aduerſo Septētrio Dæmoni accenſetur; hi... per raptū Orythiæ
per Boream ſcelere patratum deſignari rerum humanarum appeti-
tum deliberat Heſiodi interpres Diaconus. Iiſdem diei partibus
annum

anqum epitome ingenioſa contineri volunt ; Ver itaque Orienti, atoue primis horis, æſtatem Meridionali plagæ, atque ita meridiei ſubigunt. Occidenti Autumnus, ſiue veſperi traditur, Septentrioni hyems; nempè occidua tempeſtas. In his quoque quatuor partibus hominis vita ponitur, atque ætas; quia vita in calore Orientis, atque meridiei eſt; mors in frigore Occaſus, Septentrionisque; in Oriente infantia, & adoleſcentia, in meridie virilitas; maturitas in autumno, in Occidente interitus: ſed & temporum anni, & horarum, & vitæ ſymbola Veteres ludis Circenſibus, hoc eſt curulibus meritò oſtendebant, vt vitam hominis Deorum ludû curſu tãdem finiri demonſtrarent: erant enim miſſus quatuor, & viginti pro horarum numero: duodecim præterea in Circo hoſtia viſebantur, cæli domicilia totidem ſignificantia; veluti, & Planetarum imagine metæ ſeptem: certantium claſſes quatuor fuere ſuis diſcriminatæ coloribus, quæ quatuor anni deſignarent tempeſtates, vt Caſſiodorus interpretatur, & Corippus. Qua ſimilitudine apud Mathematicos Planetæ, qui è Circo Magni circuli, hoc eſt Cæli vitalem alicui curſum inſtituunt Aphetæ dicti ſunt, vt in Circo Maximo vocabantur Græca, vt diximus ante, ſermocinatione, alij quaſi à carcere ad metas ſoluerent, denique prorogarent orbitam, aut axes interiectu alicuius obijcis effingerent interẽptores dicti ſunt; ſicut de Aneretis nos diximus.

Quod non per rithmum numerorum Criſes morborum inoriantur. Cap. XVII.

AT quia verò dierum auguria, notaſque ordine quodam, vt diximus, naturæ numerico nulla habita ad ſyderum poteſtatem regula quidam inoriri in ægrotis autumant: priùs quàm altiùs dierum decretalium cedam puteum, eruamque fundo iactam cauſam ſyderalem, numerorum ad doctrinam, voluptatemque hunc libellum volutantium, luſtrabo centurias, vt reſignatis, recenſitiſq; ijs, quid per ſe valeant numeri phyſicè, quid adiuncta ſyderum qualitate differam. Numerus itaque menſurata iuxta Methaphiſicos multitudo eſt; nec aliter 7. lib. inquit Euclides; multitudinem, nempè, eſſe vnitatum gregem; his conſtare omnia non modò Pythagoras (vt Plutarchus ille lib. de philoſ. placit. 4. ait) animamque ipſam, immo mentem ex eis eſſe; verùm in ſanctis literis, quod

…t Auguſt. idem legimus; Deum omnia in numero, & mẽ-
…ondere perficiſſe, quæ ipſe, & Plato apertè ſignificat, dum
…, menſuram, ſolidaque in medio adducit, per numeros
…um naturalium ſpecies, formaſque ſubſtantiales accipiens,
…am Ariſtot. numeris comparat; per menſuras certas, in-
…ntaleſque figuras, vel magnitudines ſpeciebus certis acco-
…tas; per ſolida, qualitates, quæ cum molibus penitùs proten-
…; præſtantque actionibus, ac motionibus momentum; qua
…ore facultate Macrob. Numerorum, inquit, certam, conſti-
…que rationem corporibus copulari animas, qui numeri dum
…nt, perſeuerat corpus animari; cum verò deficiunt, arcana-
… illa diſſoluitur, ſocietatem vitalis animi conſtat pariter
…ari; ex quo Macrobij demum placito, morborum nos, ęgri-
…nque ſymbolas, ac notas ita colligemus; ſi tunc periculoſas
…atebimur, cùm numerorum compago laxatur, tunc proſpe-
…m eadem robore numerorum ſolida eſt, eſſe affirmabimus;
…omninò vllo modo fieri poteſt, niſi ſyderum numeris præbea-
…uxilium; non enim ipſos ſua vi, roboreq; à debilitate ad vim
…ti poſſe putandum eſt; cum non niſi per imbecillitatem deci-
…nt; niſi velimus eoſdem numeros varia, ac mutabili ptoſi, ſeu
…ſitura, veluti literulæ, quæ modis varijs diſtributæ diuerſam pro-
…ucunt, vt ait Lucretius, ſermonis imaginem, variam conſtituere
…valetudinem; quod ſi eſſet infaticabiles daremus, æternoſque nu-
…meros; atque inde homines extra etiam caſeam Neſtoris ſenectam
…vitales; cum numeri ipſi Antæi inſtar in Lybiæ puluere nouo tactu
…alterius formæ validiores exurgerent ad vitalia inſtauranda; proue
…elementa literarum ab imperito in certam orationis humilem for-
…mam proiecta, in ſonantiorem periodum ab altero doctiore exci-
…tantur, nec vnam ſeruant imaginem, vt lib. 1. Natural. Poeta.

Qu'n etiam paſſim noſtris in verſibus ipſis
Multa elementa vides, multis communia verbis;
Cum tamen inter ſe verſus, & verba neceſſe eſt
Confiteare, & re, & ſonitu diſtare ſonanti.

quapropter denuo ad ſydera prouocandum eſt, quæ vitalem homi-
nibus ſpiritum per numeros indiuiſibilem ad…ant; neque illud
placet, mentem Mundi Reginam, intellectum, …nempè Dei, conne-
xionem

xionem Idæis quamdam per ſpecies, numeroſque dediſſe; vt à numeris præſtitutis quælibet ſpecies vires proprias ſortiatur; qua propter ad motus, generationes, mutationeſque certis numeris adſtringatur: quia qualitatis numericæ eaſdem pluribus ſpeciebus communes eſſe cognoſcimus, eiſque quodammodò permutatis non vnaquæque ſpecies commutatur: hinc ad ſydera iterum recurrendum eſt; quæ verè numericè per figuras agant potentiſſimè; quamuis nulla ſit ibi in loco actionis materia, quod Peripatetici plerique putant: tunc enim figuræ, numeri, radij Cæleſtes, cum non alia ſubſtineantur ibi materia, ſubſtantiales ſunt: numerorum itaque qualiſcumque veluti è cæli teſſera in terram, iactus è ſyderum diſpoſitione cum humorum hominum complicantia credendus vtique eſt: ſi enim nouenarius perfectiſſimus habetur; nempè quia eſt ab impari primo quadratus, & impariter impar in tres diſtribuitur triades ſeu malumus trinitates dicere, quarum quælibet in totidem diſcriminatur vnitates, vti Protoſpatharius docet ad Heſiodum, ſi ſanctuſque apud Poetas numerus hic, Deoſque habetur.

—— *Nouies ſtyx interfuſa coercet.*

eſtque in eo perfectio

—— *nonumque prematur in annum:*

& nouem ſunt Muſæ, quibus harmonica mundi ſtructura componitur; cur eſt, quaque ratione nouenaria noxius? ad nouenum enim rithmũ febres adnumerant Medici; ſynochos enim, & dialepuſa, amphimerinos, triteos, tetraſeos, hebdomios, ennateos, videlicet cõtinua, interpellata, quotidiana, tertiana, quartana, quintana, ſeptimana, nonana febris dicitur? ex quo cernimus ſuperſtitioſum magis, quàm phyſicum hoc eſſe. Numerus quidem quinarius, quòd animi poteſtates includat vnde ipſa vegetatrix, ſenſuum potens, epithemetica, ſiuè concupiſcibilis, iraſcibilis, rationaliſque eſt, quod ſenſus quinque itidem ſint, totidemque inſtrumenta ad ſenſibilia procedendi, auguſtiſſimus habetur; cur non binarius, cum anima, & corpus abſolutiſſimum id faciant, quod quinarius per partes? quaternarius Pithagoræ, ob circulum ſacer, ac ſolidus fuit: punctum enim, ex qua linea lineam, ex quà ſuperficies ſuperficiem, vnde fluit ſolidum, complectictur, Deiq; nomen (quod tetragrãmatõ, pluribus gentiũ eſt) habet, quare perfecta eſt tetras: ſed cur triade eſt maior, cũ trias triadẽ ſãctiſſimã numeret, aliaq; cõtineat, quę virtutẽ ſignificent? ex quo apparet nullã ſanè numerari portionẽ, ita cadẽ

te

taxillo, quæ ſine numeri ſymbolis fit. Monas nobilitatur
veluti Deo: duorum numerus, oculorum, aurium, po-
noctis, & diei temporum diſcriminum geminitudine hone-
Trias, vt diximus prodigioſo illo Geryone, vnius Dei tripli-
ſtate nobilis eſt; multis virtutibus ditatur quaternarius; ſa-
æ aſſignatur, cuius baſis quadrilatera fingitur apud Cebetem
ita inſculpimus Mineruæ pegma; Mercurio quinarius, ac ſua
attributa: ſenario Mundi geneſim clauſit Moſes, laudaturq;
relio Auguſtino egregiè: ſeptenaria quietis eſt portio non He-
modò; ſed in ſtudijs literarijs apud Veteres Romanos, Græ-
, qui ſabbathi diem, vnde ſabbathina lectio vulgo fertur,
ant ſtudijs remiſſiùs, vt Tranquillus in Tiberio oſtendit, Gel-
ib. 15. Octonario apud Pithagoricos annotatur iuſtitia, quod
ero eo fit parium, & impariū diſtributio, ideſt bis quaterno-
eſtibus Tzeza, & Muſchopulo. Iuramentum Orpheus per
eos inſtituit. Nouena, vt diximus, celebrem dimenſio ha-
rfectionem. Denarij vis in Maris vndæ cumulo decimo ap-
, eoque numerandi reſpirationem ſuſcipit labor; atque ita, ſi
ntū progrediaris, vt & Mahemetis in Alcorhano arguta Canti-
legitur, nullam numerorum reperies particulam, quę attribu-
numeri laudem non mereatur; atque itidem peccatum; cum vni-
as ipſa, monaſque ſterilitas ſit; nihil enim niſi combinatum ſit, na-
tura gignit, & paritur. Dyada verò Pithagorici (vt ait Plutarchus)
litem, & audaciam ſignificare volebant; cum ſanè in actore, ac reo
tantùm non ſit concordia. Triade rerum interitum ſignificabat,
Parcharum trium comitatu, quo omnia diſſolui fatentur mithologi;
quibus poſtea in quaternione ętatis reſpondeant annualis, tempo-
ra Ver, æſtas, Autumnus, Hyems; quæ interitum præparant.
Quinarij numeri prauitas in Coniugijs traditur, quod ex binario
namque pari conſurgit, & ex impari binario, vt Heſiodi interpre-
tes fatentur, diciturque hic numerus agamos; quinta Luna Eryn-
nas ferunt natas: quinta inde Luna deierantes omnes commori
Melampodis commentario ex Heſiodi commentarijs itidem habe-
mus: idque à ſe animaduerſum ſcribit auctor. Senarius ſenionem,
ac Itexiten in talis iactum improſperum habet apud Veteres. Se-
ptenarij anni grauia ſemper homini adducunt pericula. Octona-
rij menſes fœtum non educant ratione à Proc[illegible] ſpathario adducta, cum
noueni item anni periculoſi ſunt; decimatio no[illegible] ne infauſta, ipſo

Digitized by Google

ipſo numero noxij; immo pro noxijs exercitibus decem fortaſsè innocentes ad funem cædemque protraherentur, vt apud Tacit lib. 1. Annal. Plutarchum in Vita Bruti legimus? idque legis militaris ſanctione ſanctiſſima; atque ita nullius eſt numeri particula, quæ, ſi volumus admouere ingenij vim, priuilegio aliquo, aut infamia non adnoretur; quia videlicet meræ iſtæ quiſquiliæ ſunt, & inanes gerræ, prout ad vim naturalem pertinent: quòd ſi numeralis, & periodica vis in rebus ab Auguſtino laudatur, in religionis miſterijs illum dixiſſe puto; Verùm quoniam ad hoc refellendum Galeni Magni teſtimoniũ ad eſſe ſcio; age Galenum ipſum inſpiciant 3. de Dieb. Decret. lib. vbi argumentis Gordiano nodo ſtrictioribus, clauaque Herculis validioribus numerariorum deſtruit has imaginarias nebulas; quamuis enim totum integrum abſoluat 11; contra eos, qui nugantur de numerorum dignitate, capite hæc profert 8.

At ſi dierum numerus ipſe decernendi facultatem haberet; non frequenter diebus imparibus, rarò paribus; verum perpetuò imparibus, numquã paribus de acutis morbis iudicium fieri oporteret: neque enim ſeptimi, vel quarti numerus criſis eſt author: ſed quod Luna innouante, & immutante terrena, motuum quoque circuitus ad hos principes numeros venire contingat, merito in ipſis tamquam ſtata alterationum tempora inueniuntur; at cum in motu mutans conſiſtat, tempus mutationibus neceſſariò coniunctum eſt, quare etiam numerus neceſſariò; verùm non à numeris, ſed à Luna mutationes terrenis adueniunt. Non igitur quod omnis numeris par fœminam, impar maſculum referat, acutorum iudicia imparibus diebus accidunt. neque enim impar abſolutè pari fortior eſt; neque ſi fortior, fœmininus iam imbecilior: neque ſi fœmininus quidem hic, maſculus autem alter ſit, acutos morbos in maſculis numeris indicari, diuturnos in fœmininis conſentaneum eſt: omnia enim, quæ de numerorum virtute nugantur, tam facilè abſurda deprehendimus, vt mihi ſubinde mirari ſubeat, Pithagoram illum ſapientem virum numeris tantùm tribuiſſe. hæc Galenus.

Cuius doctrinæ initiatus etiam Ioannes Tzeza, vbi interpretatur Heſiodum, nihil numeros valere confirmat, omneſque dierum numerationes, obſeruationeſque à Lunæ modio diſpenſari, temperarique docet, vbi & Proclum alioquin de Philoſophia benemeritum ad Ariſtotelis vocat ferulam, cui ea importunè, quæ tradiderant Pithagorici, de numeris crediderit. Non enim in diebus ille numerus tam efficax eſt, vt numerico illo ſitu aut lędat, aut adiuuet, ſed quia illo die phaſis Lunæ obcurrit certa, validaque; ſub quo ſolaris

lumi-

epta poteſtate Planeta ad cauſſandum ſymptomata va-
interim è penu doctorum exempla. Vndecimo Maij
ecimo vellere oues, aut tondere, prata metere agricolas
ſiodus, ratioque eſt, quòd tunc aucta ſolaris luminis Lu-
tas calida eſt, periculumque fit, ne per nimiam humidi-
calore temperatam, fructus, ſi ſuperſedeant, corrumpā-
e lanarum onere ob calorē offendantur, vt inquit Proclus
rica igitur vis, ſed naturalis hìc obſeruatur: ſic etiam
tauc diei hora oues tondendas, ſiue vellēdas Varro, & Col-
ræcipiunt; non quod ſextus, aut quintus numerus profi-
beant poteſtatem, ſed quia, tunc per æſtum diei cùm ſuda-
ncipiunt, lana mollior ſit, ac ſudore illuſtrior, vnde ſucida
& Varrone, aliiſque dicta eſt; quodque ad Heſiodum Pro-
am, & Moſchopulus docuere. Duodecimo die araneum
dere telam idem fatetur Heſiodus, vt interpretantur doctio-
n quia duodecimus numerus huius rei cauſa exiſtat, ſed quia
ualeſcente Lunæ ſydere, ob Solis, quo augetur ſplendore
Aranei frigiditatem calefacit, vitreaſque, crudaſque illas
, quæ excernuntur in ſtamina, & reticula, excoquit, vnde ani-
ulum maturas, concoctaſque materias euomit, expuitque, qui-
d telam ſibi prætexendam impetu valetudinis, Ioanne teſte
cono Græco interprete, impellitur. atque eadem ratio cætera
que animalia commouet, ſiue ad oſtendenda pluuiæ, vento-
n, ſiue pellaciæ, ac ſerenitatis indicia, quia ſenſu vario prædi-
ſima ſunt; quod doctiſſimè ad Arati carmina Græcus interpres
heon doctè, ac aflatim explicat. Et contra ſic etiam die deci-
ptimo cauendum agricolas à ſemente admonet Poeta idem,
eus, quem diem conducere arbuſtis nihilominus fatetur; rati-
Ioanne Protoſpathario adducitur, quia ſemen humiditate indi-
& frigiditate: die vero decimo ſeptimo maximè abundat in Lu-
humidum, & maximè calidum, quia à Sole plurimum reſpicitur,
buſtiſque fit dies perutilis, quia plurimum caliditate indigent,
humiditate, quarum tunc lunare ſydus eſt maximè particeps. Ha
aliaque idem Protoſpatharius docet, qui & ſi ad oſtendendos le-
ræ loculos, quibus eſt refertiſſimus, irritam doctrinæ ſuæ propo-
nit, Pithagoreorumque teletas omnes numericas veſtigat, Canoni-
cæ tamen Philoſophiæ inhærendo multas inſinuat probationes
quibus non numeros, ſed phaſes Lunæ dies facere in natura Criticos
declarat.

Quibus morbis expectanda Criſis, & decretorij dies conſtituendi. Cap. XVIII.

AFfectiones corporis, quibus corpus in animali, vitali, aut naturali potentia læditur, diſtinguit Ptolemæus 3. ſui Quadripart. in vitia, morboſque; vitia impedimenta vocat, læſioneſq; quæ inſeparabiles ſunt, affectuſque qui ſemel corpori imprimuntur, nec continuos, coſtanteſque, perpetuoſue adferunt labores; ſed ex ijs indelebilis inoritur oblæſio, vti ſunt cæcitas, ſurditaſque, claudicatio, gibboſitas, mutilatio membri, cicatrix, & ſimilia. Morbi verò ſunt, qui dolores, & labores, vel continuos, vel reciprocos, perque vices ſæpè redeuntes inferunt: prætereaque eorum ſeparabiles alios, qui affligunt corpus dùm adſunt, quique morte, vel ſalute terminantur, dicimus; vti ſunt Apoplexia, pleuritis, phreneſis, pulmonis æſtus, diſſenteria, angina, febres, aliæque huiuſmodi affectiones; alios itidem inſeparabiles, qui vtpotè ex diuturnitate in habitum contrahuntur, atque reciproci appellantur, & qui continuò, perpetuòque quamuis non affligant; ſed reciprocantes per vices redeant, abſcedantque; corpus tamen labefactant, dolores alternos, atque anxiam adducentes valetudinẽ. vt podagra, iſchias ſunt, aſthma, doloreſque nephritici, lapis vrinarius, phtiſis, comitialis morbus, atque huiuſmodi, noſtra tamen ratio, cardoque in valetudinibus verſatur; in quibus criſis, ac naturæ iudicium ſperatur. Hic neque de vitijs corporis ſermo eſt, neque de morbis inſeparabilibus, in quibus expectanda criſis non eſt: nec inſuper immaterialibus, in quibus accidentia, qualitateſque tantùm, non humores attenduntur, increueritque tantummodò in corporibus caliditas, vel frigiditas, vt in febribus hecticis & diarijs: verùm de morbis, in quibus valet virtus ægrotantis contra humores erumpere, & qui vel morte, vel ſalute terminari ſolẽt; vt cholerici, ſanguinei, pituitoſi, atque atra bile noxij, pro humoris peccantis, vt diximus, qualitate, ſanguinis videlicet, bilis melancholiæ, aut pituitæ, ac præualentia; qui humores, quamuis habeant ſuæ nequitiæ terminos, quibus abolentur; terminanturque, vt bilis, cui Mars præeſt, diebus quatuordecim; ſanguis cui Sol, Venus, & Iuppiter ſeptem, & quandoque vndecim: pituita ſubiecta Lunæ, ac Mercurio, quæ ſexaginta quatuor euaneſcit, melancholiaque

anno

tardiùs; vidimus enim effectum quartanæ febris duode-
productum ; ex ipſis tamen diarij, hebdomadarij, men-
ique morbi , vt diximus , oriuntur ; ſingulique præter
rij ſunt in circuitibus , atque inęquales : hebdomadarij
er dies perpetuo euariant , & modò labores , & dolores
modò miteſcunt ; nunc moleſtant grauiter, nunc remiſsè,
pria eorum facultate, & natura; verùm pro ut Luna diur-
uerit corpore coniuncta , vel per aſpectum , proſperis ſtel-
nproſperis . Morbi menſtrui ſimiliter tempora æqualia
nt , & iuxta Solis conſtitutionem mutantur : ingraueſcunt
e remittuntur, prout etiam maleficis, vel beneficis Sol fue-
plicatus : eadem ratione , & annuis morbis inęqualia ſunt
a ; fiunt enim morbi graues , & laborioſi cum ſymptomati-
ijs nunc mites , & placiti , prout Planetæ , à quibus morbi
nt, ſtellis fuerint beneficis , ſiuè exitioſis configurati . Hiſce
s Criſes ſalutiferę , vel exitioſæ expectandæ ſunt , pugnaque
morbum , virtutemque, alterutriuſque victoria . Cæterum pec-
humor , virtuteſque non abſolutè cauſæ effectrices criſis ſunt ,
ca proſpera , ſiuè minax fit : ſi enim virtus eſſet abſolutè cauſa
s ſalutiferæ , ſemper eadem benigna eſſet; ſic nec noxius humor
s cauſa efficiens eſt exitioſæ : nam pariter ſemper eſſet impro-
ra , cum humoris ſit ſemper lædere , virtuti prodeſſe; ex quibus
uis viribus non ſequitur actio : quapropter alio egent medi[illegible]
bona videlicet , vel mala decernatur ; hoc verùm aliud non[illegible]
ſi ſuperiorum corporum influentia; Lunæque præcipuè tam[illegible]
erris vicinioris , humorumque primariæ concitatricis , vt di[illegible]
ſt , ex quorum felici , vel infauſta conſtitutione Criſes bonæ , [illegible]
malæ contingunt ; in morbis hinc tàm acutis , quàm chronicis [illegible]
plicis generis cauſę obſeruantur ; effectrices nempè , & inſtru[illegible]
tariæ ; In acutis , & qui menſtruam Lunæ conuerſionem non [illegible]
dunt , effectrices ſalutiferæ cauſæ criſeos , virtus , Lunaque : in [illegible]
mentariæ , peccans humor , cæleſtiſque optima Lunæ conſtitu[illegible]
cum aſpectu videlicet , vel coniunctione Iouis , vel Veneris ab[illegible]
maleficis , vel eorum radijs , non combuſta ; in ſuis aut benefic[illegible]
dignitatibus , ac in cæli loco laudabili , nec in ſexto domicilio , o[illegible]
uoq; aut duodecimo , vt dicemus . Criſeos exitioſę efficientes ca[illegible]
ſunt , humor prouocans , malaque cæleſtis Lunæ poſitio , & ipſa
bilis , peregrina in locis cadentibus , ſole vſta , afflictata à ſatur[illegible]
aut

Digitized by Google

aut Martis præſentia, vel radijs, vel alio modo infortunata; inſtrumentariæ verò ſunt ipſa Luna, virtutiſque ægroti imbecillitas. In morbis menſtruis, & qui menſibus terminantur, per annum efficientes cauſæ ſalutiferæ criſeos ſunt virtus, & Sol; inſtrumentariæ humor prouocans, cæleſtiſque Solis proſpera conſtitutio: ſi videlicet Sol fuerit potens in angulo, beneficorum radijs, aut corpore iunctus abſque maleficorum noxa; pernitioſæ verò criſeos effectrices ſunt Solis incongrua poſitio, & mala, atque peccans humor: inſtrumentariæ autem Solis, & virtutis ægri imbecillitas. Ita in annuis etiam efficientes cauſæ, & inſtrumentariæ malæ, vel bonæ criſeos ſunt planetarum conſtitutio, humor prouocans, virtutiſque robur, aut debilitas. In morbis igitur materialibus, & quibus ſalute, vel morte terminari contingit, & in quibus oriri poterit pugna inter virtutem, & morbum, criſes expectandæ, dieſque critici conſtituendi iure ſunt: ſecùs in corporum vitijs, morbiſque in habitum iam contractis, atque inſeparabilibus, immaterialibuſque, in quibus ſolùm peccatur in qualitatibus, nec humorum vlla prauitas reperitur, quæ corrigi ope Medicorum, ſtellarumq; ſuffragijs valeat.

De figura cæleſti erigenda, in morbi initio.
Cap. XIX.

DIximus iam abundè de cæteris; nunc de ratione, qua figura, hoc eſt cæleſtis poſituræ temperamentum (vnde iudicium ſumitur) erigitur, dicendum videtur; & ea eſt, vt obſeruatis momentis, in quibus æger decumbit, morbouè affici ſe nouerit, peritus tabellam condat, ſiue Thema, in quo perceptis Planetarum vniuerſis cęli imaginem, quæ tunc (cum æger eſt affli-ctus) currebat concinnè vſitato more deſignet; neque ſtatim hic opponenda (quod aduerſus huius artis amatores ab inſectatoribus ſolet obijci) incertitudo temporis, morbique principij imperceptibilis obſeruatio; quòd cæca, & pedetentim, ſenſimque illabitur morbos; vt æger qua hora valetudine exciderit nō sētiat, aut adnotare non poſſit; quandoquidem nullus eſt morbus, qui eo tempore, quo primum incipit humorum ſocietatem laceſſere, eamque ſuo ordine dimouere nititur, indicium ſui in aſſultu non præbeat; vbi enim nos febris inuadit principio, vt plurimùm rigorem, extremorum frigefactionem, & ſimilia experimur; calidiores artus agno-

ſcimus

hinc inceſſus rarior, totum per corpus ſine labore faticatio,
nis modica appetentia, mēbrorum torpor, quem & ſi inter-
mulemus, tamen ſe prodit infirmitas ipſâ laſſitudine, quæ
poſtulet, iter horreat, faſtidioſa tamquam euitet omnia;
m præſertim in nobilibus, diuitibuſque eſt id momentum
, quorum quietum corpus, atque omni cura à dolore aſ-
ſtatim morbi morſus intelligit; cum agricolas, pullatoſ-
morbique aſſultus ſepè in laſſitudine operis, aut in labo-
ſſitate decipiat: in pluribus tamen hora ipſa omninò la-
adinis patet, vt in pleuritide, apoplexia, phrenetide, an-
ſique particularibus, in quibus ipſorum morborum facilè
um ſentimus. Verùm ſi hoc momentum omninò fuerit in-
illud aſſumendum tempus eſt, cùm homo ſe affici ſenſerit
que deſtitui, vel denique decubuerit. Quin Albertus Ma-
etrus Aponenſis, & Marſilius Ficinus, quos Eugerius Ferre-
Thomas Boderius, qui recentiores de hac materia ſcripſe-
untur, & adprobant, cæleſtem etiam figuram poſſe erigi
ere, cùm Vrina ægroti fuerit oblata, & cælo de ægrotantis
quæſitum: putarunt enim in cautos, & repentinos impulſus
i cupientis ægro ſubuenire ab Aſtris ſenſim immitti, Cælum-
nclinare Miniſtros, ſiue alios ad accerſendum Medicum, cum-
vel alterum de ægroto interrogandum; quod haud probare
um: omninò nam etſi aliquandò experti hanc obſeruationem
am eſſe iſti, & alij ſunt; inde euenit, quòd ex accidenti vero,
od ſortiri difficillimum eſt, deduxere iudicium; cuilibet nihilo-
nus id liberũ ſit experiri. Rectificabant alij cæleſtem figuram
r Amnimodar Ptolemæi, regulam in Natiuitatibus paſſim vſurpa-
tam; cum videlicet in Medio Cæli, vel Aſcendente pro vicin[illegible]
e numerorum gradus conſtituuntur, quos is Planeta obtinu[illegible]
qui dominator in loco coniunctionis luminarium fuerit præced[illegible]
nouilunio, vel in loco luminaris ſupra terram conſtituti, ſi pl[illegible]
unium præceſſerit decubitum, de quo etiam dubitari contin[illegible]
non ſecus ac in rectificanda Geneſeos figura, vt in noſtris Com[illegible]
tarijs dicemus. Cæterum in ægritudinis principio figura calc[illegible]
erigenda eſt duodecim domiciliorum, vt in genituris aſſolet, cu[illegible]
inuicem vim communicent, atque eorundem idem ſit principiu[illegible]
& ex Ephemeridibus, ſiue Tabulis planetarum loca extrahenda[illegible]
quod thema ſtructura octo laterum [illegible] ſexdecim experientiæ m[illegible]
liter[illegible]

iùs congruere didicimus, quod ab aliquibus probatur. Themâtē denique conſtituto iudicabit peritus ex Aſtrorum complicantia de ..aletudine; quibus autem regulis, atque rationibus hęc iudicij fiat ..bſeruatio, inferiùs ponemus.

De ratione dierum Criticorum. Cap. XX.

AD rationem dierum Criticorum igitur acceſſuri, ne (vt aiunt) illotis manibus, ac aris inſalutatis id facere videamur: morborum primò vim per acutam, per peracutam, chronicamque diuidi à peritis ſciendum eſt, qua diuiſione ..etiam Medici veteres vſi, hinc diarios, hebdomadarios, mē..ſtruos, annuoſque morbos appellarunt; diarij, ac perperacuti, ve..luti acutiſſimos dixeris, ij ſunt, qui eodem die nullis factis cum ęgro ..inducijs ipſum iugulant, affliguntque continuò, vt angina pro exē..plo eſt, & ſyderatio membrorum, vt illa in Martiale.

Sydere percuſſa eſt ſubitò Tibi Zoile lingua.

..ui morbi, & ſi eadem die non occidant, in breuiſſimum tempus ..erminantur. Hebdomadarios, acutioreſque, eos vocamus, qui ..eptem diebus finiuntur; ſuntque pleuritis, phreneſis, apoplexia, ..epatis inflammationes, affectiones epidemiæ, & aliæ, quæq; tertia, ..uarta, quinta, ſexta, ſeptimaque cum mora fiunt. Menſtrui vo..cantur acuti, qui decima quarta, & inter octauam ſupra vigeſimam ..abſoluuntur, ſpatioque lunaris menſis; neque Hippocratis valet cō..ra ſententia, decimamquartam diem termino acutorum pręſignā..i: hi enim plerūque non eamdem ſemper oxypathiam, vel ſi vis ..cutiem retinent: ſed per ſymptomata modò ingraueſcunt, modò ..emittūtur, prout Luna, ſiue nocuis, ſiue innocuis illuminationibus ..eneficorū, aut maleficorū Planetarū occurrerit, & multoties fiūt ..x acutis chronici, pręterquā quod decimāquartā pertranſeunt. Annui quoque ſunt, quorum aliqui non vltra annum ſe proferunt, ..dque ex motu Solis oriri ſcimus; alij annuam prętereūt lineam, Planetiſque ſuperioribus accenſentur Saturno, Ioui, & Marti. Cō..fert Galenus ex Hippocratis placito inter morbos menſtruos, & an..nales antitheſim comparationemque, obſeruatque, quòd veluti ex Lunæ motu, ac excurſu, ex quarta in quartam menſtrui menſis par..tem terminari contingit; ita annuos ex Solis ex vna in alteram ex ..oeris quatuor anni proceſſione ad ſalutis, vel mortis dirigi terminationem:

nationem: ægritudines quippè hyemis contractæ tempore, Veris tempore, diſſoluuntur; quæ Vere accidunt in æſtatem; quæ æſtate in Autumnum, Autumnique Hyemem prædictę terminantur. At nos in hoc libro, vbi de diebus criticis agimus, de morbis acutis, & per acutis; & qui non abſcedunt à menſium præfinio circiter dicemus, & motu Lunæ regulantur: cum reliqui motu Solis, Planetarumque aliorum diuerſitate aſpectuum orti alterius ſint, & propriæ diſquiſitionis.

Decretorios dies Galenus, Medicique in coincidentes, Indicatiuos, Criticoſque diſtinguunt. Criticos conſtituunt, & radicales præcipuos ſeptimum, decimum quartum, vigeſimum, & vigeſimũ ſeptimum: fieri enim commotiones in morbis his diebus ferè adſtruunt: ſic vigeſimumprimum, & vigeſimumoctauum, cum hi ſicut vigeſimus, & vigeſimus ſeptimus poſſint eſſe Critici: in quibus ſæpè naturæ vis ipſa obijcem reſiſtentis materiæ demolitura prauum humorem aggreditur, nititurque contra morbum, commutationemque, ſeu Criſim ad ſalutem, vel malum excitat. Dies indicatiui ij ſunt, in quibus indicia, rudimentaque Medicis tradũtur à natura alterationis, mutationiſque materiæ, indicantque quicquid natura die Critico radicali mali, fauſtique videtur patratura; ſuntque quartus, vndecimus, decimus ſeptimus, & vigeſimus quintus: quarto enim indicium ſummus commotionis à natura exhibendæ in ſeptimo; quæ oſtendat decimus quartus auſpicatur ab vndecimo; in decimo ſeptimo, vel decimo octauo, quæ contingenda in vigeſimo, vel vigeſimo primo ſunt, conſpicimus; ita vigeſimo quarto, vel quinto colligimus, quæ in vigeſimo ſeptimo, vel vigeſimo octauo ad criſim nunciantur. Incidentes ſanè dies, quos intermedios cum Criticis, & indicatiuis eſſe dicimus, de quibus [illegible] cùm de diebus decretorijs cap. 3. lib. 8. agit, ſcribit Galenus, [illegible] que in morbis acutioribus tantùm conſiderat, perpenditque, qu[illegible] in eis aliquandò iudicium, & criſis fiat, cita nempè, ac conuu[illegible] natura à malefica qualitate, ac ad eam expellendam irritata, n[illegible] dum concurrente cauſa ſuperioris illius ſuffragij, quod ſydera [illegible] cognoſcimus. Materia autem non niſi cholerica eſſe poteſt, ac f[illegible] riotæ prauitatis, cuius ſtimulare natura in vis eſt, deque triduo i[illegible] triduum ciere hæcque Criſis ex Galeno ærumnoſa eſt, & vt plurim[illegible] noxia: nam & idonea ad fouendos ſpiritus, quæque iuuant vna c[illegible] maleficis per eam excernuntur: atque hic motus à natura violenter [illegible]

b exteriori cauſa incitata, nempè aut Medicorum lapſu, aut ægro-
i inordinata voluntate aliquid appetendi, renuendiue, adſtan-
ium, aliorumque cura inerti, ſiue ſubdola; ſiue ab cauſa interiori,
& ipſa materia efficitur, prauiſque humoribus, quorum onus quæ-
ens natura deponere pugnando cum morbo, ipſi inferior fatiſcit.
Dierum Incidentium, vndè incohamus, eſt tertius, demùm terna-
io ordine quartus, nonuſque, ſi vlteriùs progredi non curamus; qui
ex Galeni placito haud decretorij ſunt, potentiam ex vi Lunæ, mo-
ioneque ſortiti: ſed vel quia ob violentiam commotionis criſim fu-
uram quarto die tertius præcurrit; vel quia natura die quarto laſ-
a, nec incitata quieſcit, commoueturque demùm ad iudicium die
quinto; ſic a nono, qui eſt intermedius inter ſeptimum, & vndeci-
num morbi incohamus auſpicium; quia iudicium die ſeptimo præ-
ermiſſum, quòdque expectabatur die nono, redditur; vel quia
ibi ad futurum die vndecimo vendicat; rarò cæterum nonus vi-
e ſeptimi aſſumit, ſepè vndecimi: Criſis enim futura die ſeptimo
numquam ad nonum protrahitur, modò errores magni valetudinis
non committantur; è contra verò cùm probè omnia fuerint geſta,
violenta noni diei acceſſio criſim non expectato vndecimo prodit;
iccx Galeno dies omnes, tertius, quartus, quintus, ſextus, ſepti-
muſque decernunt; omneſque dies ſimul poſt morbi initium propter
commotionis vehementiam; & cùm intra terminos peracutorum,
& ſeptimum continentur.

Quoniam autem de ſolari anno, Lunæque menſtrua phaſi diſſer-
imus ſupra; nunc pro iuſta dierum Criticorum explicatione primò
quomodò Solaris annus in quadrantes diſpeſcitur, adnotandum eſt:
annus ergò inſtar Python ille, qui iaculis, ideſt radijs Phæbi e-
nectus, quique retrò reuolutus caudam ſibi admordet: quatuorque
nodos, ſpiraſque habet per quatuor Cardinalia loca, quæ puncta
vocant periti, Arietem, Cancrum, Libram, & Capricornum; e la-
pſus, Ver, Æſtatem, Autumnum, Hyememque relinquit: gradus
ui quatuor anni ſunt, & temporis ſuppedanea, quibus Solis qua-
uor equi ſtabulant, totidemque Ianus ora ſuſcipit, quandoquidem,
& teſſaro cephalum fuiſſe pictum apud Veteres reperitur: ita etiam
uminaris menſis totidem diſcriminatus cōpagnibus quatuor huius
Planetæ ſtationibus clauditur, fitque prima à coitu cum Sole, donec
ad eiuſdem tertagonum tuberans Luna peruenerit: altera cum ab
hac mœra ad Solis frontem means, vultuoſa, ac plena Sole eſt: ter-
tia

tia, cùm ab eodem metro abſcedens ad ſecundum quadratum reuertitur; poſtrema deinde cùm deriuò coniunctione Solis vicinia ſilet, macieque luminis tenuatur: Aſſimilāturque hi lunares quadrantes anni ipſius partibus, cum primus quadrans; recedente Luna à Sole calidus ſit, & humidus, feratque Veris imaginem: ſecundus ad oppoſitionem vſque cum Sole calidus, & ſiccus Æſtatem repræſentās; tertius ab oppoſitione ad ſecundam quadram frigidus, & ſiccus, ſicut Autumnus; vltimus tandem, quo Luna iterum Soli iungitur, frigidus, ac humidus par Hyemi inueniatur. At veluti Solis motus in his quadrantibus inæqualis eſt; Lunæque in quadrantes inæquali ſemper ſunt temporis ſpatio, nec eadem menſura vnum Luna, ac alterum quempiam abſoluit: Sol enim ita etiam quadrātem Veris à principio Arietis ad principium Cancri diebus nōagintatribus, minus horis circiter quatuor perficit; æſtiuum à principiò Cancri ad Libræ itidē primitias nonagintatribus cum horis duodecim; tertiam verò quartam Autumnalem ab ingreſſu Libræ ad principium Capricorni diebus quoque nonaginta, minus horis quinque permeat; Hyemalem verò vltimam ab eiuſdem Capricorni limine ad finem Piſcium octouaginta nouem cum horis quatuor rotundat.

Notandum inſuper eſt, diurnum Lunæ motum duplicem in Tabulis, ſupputationumque numeris ſtatui à Peritis; verum nempe, ſeu rectum; & medium, ſeù inæquatum. Verum Lunæ motum diurnum cum dicimus, qui diurna luſtratione Zodiaci à Luna producitur, quique ſingulo naturali die fit, variuſque perpetuò eſt, aut tardus, aut velox prout, Lunaris globus in ſuperiori, vel inferiori ſui orbis parte ſeu epicycli proraptatur; ex Tychonicis enim ſcitis notum eſt, aliquandò Lunam gradus quindecim, minutaque decem, & ſeptem abſoluere, qui citimus eſt illius motus: aliquandò verò gradus vndecim, meraſque quadragintaocto minutorum, qui [illegible] dior perhibetur, qui termini hoc modo variè à Ptolomæi, Alphonorum, Copernicique ſchola, ac hypoteſibus ſtatuuntur. Motus verò medius ſolummodò ea ratione ab Aſtronomis excogitatus (cum ſit imaginarius), vt adhibitis æquationibus (quæ ex ecc[illegible] trici, ac epicycli irregularitatibus deſumuntur) verus deni[illegible] hoc modo exurgat; hunc medium motum vnanimi conſenſu, n[illegible] vnquam diſſidenti calculo gradum tredecim, minutorum decem, [illegible] ſecundorum triginta quinque poſuerunt Aſtronomi, mediumq[illegible]

 inter

inter velocem motum, & tardum Lunæ conſtituunt.

Sciendum præterea, quod Lunæ quan.uis influxus in inferiora apparentes ſint: ſunt maximè nobis conſpectiores, obſeruanturque ob manifeſtiora ſigna; maioreſque id Aſtrum alterationes inducit cùm Soli iungitur, opponiturque, aut tetragonis radijs ipſum aſpexerit; idemque cùm ad diametrum, tetragonaſque phaſes peruenerit à limite, in quo in alicuius rei auſpicio, ſiue ægritudinis fuerit conſtituta; qua autem ratione hæc paragantur, fiantque ſtatis temporibus potentiſſimæ mutationes lib. 3. de dieb. Crit. docet Galenus ad Medici cogitationem non ſpectare, cum Aſtronomorum hoc proprium ſit, qui genuinas afferunt cauſas; quòd Luna tunc agat angulis rectis, progrediaturque ad ſigna contrariæ naturæ, atque huiuſmodi rationibus: docet verò ibi Medicos Galenus, notum ſibi obſeruationibus, atque ab Aegyptijs placitis habuiſſe non modò ægris Lunam, verùm etiam ſanis dies quales futuri ſint, albi ne, an atri poſſe oſtendere, quadratis nempè, ac diametris ſuis: ſi enim Planetis Luna mitibus fuerit configurata, ſalubres dies, bonoſque producere; ſecùs ſi aſperis, maleficiſque directa; nam graues, moleſtoſque commouet; ponitque Auctor exemplum, quòd ſi quis oritur, qui Planetas habeat, puta, bonos in Ariete, Tauro malos, cum Luna Arietem, Libram, Cancrum, & Capricornum inſcenderit, pulchrè, commodèque Natus deget, & dies aget. Si verò quadratum Tauri, aut Oppoſitionem, Scorpionem, puta, Leonem, vel Aquarium, aut Taurum, valebit Natus improſperè; præterea morbos ſalutares ſcandente Arietem, verſanteque in Libra, Cancro Capricornoque contingere, noſſe pallam eſt: malos autem, & pernitioſos, ſi eamdem Taurus, Scorpius, Leo, aut Aquarius vexerint.

His conſtitutis veris; dies critici, decretorijque, ſicut indicatiui cum ex motu Lunę fiant, ij dicuntur, in quibus Luna præſtitutum in Zodiaco penſum luminis adſoluendo ad ſuaj peruenit quadratas radiationes, oppoſitionemque à loco, in quo morbi ipſius principio fuerat: quæ cum ſui ob motus inconſtantiam modò tardum, modò celerem expediat ad ea loca curriculum, Critici dies ſtato ordine perpetuò ſtabiliri non poſſunt; hinc ſanè ſeptimus, decimuſquartus, vigeſimus ſemper critici non ſunt, cum in diebus alijs deſtinatis ad criticam dies Lunæ motu perfici poſſit: vnoquoque igitur menſe dies Critici quatuor, totidemque indicatiui ſtatuendi ſunt: ita hi à

criti-

criticis differunt, vt ab ipſis ad dierum criticorum rationem admonitione quadam, & indicela ducamur. Criticorum primus ſeptimus eſt, qui tùm fit, cùm Luna ab exordio ægritudinis quartam Zodiaci partem occupauerit, graduſque nonaginta; perueneritque ad ſui luminis quadratum; quod (& ſi ferè die ſeptimo contingit) poterit ſexto, non minùs concipi, ſi velox fuerit Lunæ motus, aut octauo etiam die, ſi tardior, ſegniorque; huius ſeptimi indicatiuus eſt quartus, tempuſque illud cùm Luna ad dimidium ſui quadrati peruenerit, luſtraueritque in Zodiaco ab inuaſione morbi gradus quadraginta quinque. Secundus decretorius decimus quartus eſt, quo Luna ad ſuũ diametrum peruenerit, locumque oppoſitum, expleueritque gradus centumoctuaginta ſigniferi, ipſum ſex emenſis ſignis dimidiatum percurrens; eademque ratione prout Luna citatioris, aut tardioris motus extiterit in decimo tertio, aut quintodecimo cadet: hinc etiam indicatiuus ſecundus (quem conſtituunt Medici vndecimum) decimo die, ac duodecimo eſſe etiam poterit, prout Luna in loco intermedio à primo tetragono ad oppoſitionem radiauerit; atque ab ipſo principio ægritudinis centumtriginta quinque gradus Zodiacalis metæ cucurrerit. Tertius ex Lunæ peragratione ad alterum ſuum tetragonum fit Decretorius dies, ac cùm gradus Luna ducentos ſeptuaginta à morbi initio, nouemque ſigna compleuerit; nec perpetuò tamen eo ordine cadet criſis; verùm modò vigeſimo, modò vigeſimo primo die, modò etiam quod rariùs, etiam vigeſimo ſecundo, dum Lunæ tarditate, aut celeritate tempus producitur, contrahiturue; quomodò ipſius etiã indicatiuus ſæpè decimoſeptimo ſtatuitur, modò etiam decimooctauo, præciſimque quo Luna ducentos viginti gradus tranſierit, [illegible] que loco intermedio oppoſitionis, atque vltimæ quadraturæ. Me[illegible] ſis luminaris itidem dies vltimus criticus habetur quando ad [illegible] epocham, & radicalem locum, eumdemque Zodiaci gradum [illegible] quo primò fuerat nouata Luna reuertitur; quod vigeſimoſepti[illegible] octauoque poteſt contingere; Eius verò indicatiuus quartus co[illegible] tuitur à Luna, cùm e orbi ſuo inter vltimam quadram, locumque [illegible] dicalem exoritur, abſoluitque gradus quindecim ſupra trecento[illegible] initio morbi. Exemplis non indige[illegible] explicatio; adferam tam[illegible] ſimilitudinis ſchedium, vt facilior[illegible] methodo oculis res ſubiecta [illegible] delibus appareat clarior, proſpectio[illegible] rque. Aegrotat quiſpiam [illegible] Septembris 11. anni 1625. Meri[illegible] die; quando Luna nouem [illegible]

dun

dus eius ſigni inſcenſa, minutaque quadraginta ſex Capricorno ve-
nebatur:

SCHEMA.

L.	Lunæ motus. G.	♑	H.	Dies	H.	M.	Poſt Meridiem Septemb.
Decubitus.	9		46	11	0	0	
Primus Indicat.	24	♒	46	14	1	40	Semiquadratus.
1. Criticus.	9	♈	46	17	1	50	Quadratus ſiniſter.
2. Indicat.	24	♉	46	20	5	10	Dimidium inter □ & ☍.
2. Criticus.	9	♋	46	23	16	36	Oppoſitio.
3. Indicat.	24	♌	46	27	5	55	Dimidium inter ☍ & □
				Octobris.			
3. Criticus.	9	♎	46	1	5	44	Quadratus dexter.
4. Indicat.	24	♏	46	4	20	30	Dimidium inter □ & ☌
4. Decretor.	9	♑	46	8	6	26	Locus proprius.

um hic in Meridie ægrotauerit Menſis Septembris die 14. hor. 1.
in. 40'. poſt Meridiem Luna gradibus 45. peragratis conſtituit
dicatiuum primum: & die 3. completo, cum tantumodò extarēt
ei quarti hora 1. minutis 40. Decretorius primus accidit die
7. menſis hor. 1. min. 50. Poſt Merid. & in principio ſeptimi ab
itio morbi. Dies 2. indicatiuus cadet hor. 5. min. 10. P. M. diei
0. Septembr. & ſic die decimo, nec vndecimo à morbi inſultu. Sic
cundus decretorius, quo Luna ad gr. 9. 46'. ſigni Cancri perue-
et, & ſuum oppoſitum cum fiat die 23. hor. 16. 36'. incidet in diē
. non 14. Tertius indicatiuus cadet die 27. hor. 5. 45. P. M. &
17. cuius decretorius cum Luna pertingat ſuum quadratum die
mo Octobris hor. 5. 44'. cadet die 21. non 20. Quartus indicati-
die 4. Octobris hor. 20. 30'. P. M. in die 24. ciuſque decretorius
vlti-

vltimus cùm Luna ad proprium locum regreditur die 27. completa cum hor. 6. 26'. ac proinde in die 28.

Aliud exemplum; Egrotauit N. die 21. Iunij 1627. in Meridie.

	P	☽	'				
In princip. morbi.	9	♎ ♏	4	21	0	0	*Iunij in Meridie.*
Primus Indicat.	24	♑	4	24	18	41	*Semiquadratus.*
1. Decret.	9	♒	4	28	17	34	*Quadratus ſiniſter.*
2. Indic.	24		4	*Iulij.* 2	0	4	
2. Decret.	9	♈ ♉	4	5	8	8	*Oppoſitio.*
3. Ind.	24		4	8	12	18	
3. Decr.	9	♋ ♌	4	11	13	57	*Quadratus dexter.*
4. Ind.	24	♎	4	14	17	38	
4. Decret.	9		4	18	7	48	*Epocha prima.*

Dies primus Criticus contingit die ſeptimo completo cũ horis [illegible] min. 34'. ac proinde octauo.

2. Decretorius die 14. completa cum *horis* 8. 8'. ac decima qui[illegible]

3. Decretorius die 20. completo cum horis 13. 57'. ac die 21.

Vltimus decretorius in die 27. hor. 7. 48'. ac proinde die 28.

Hoc menſtruo in Zodiaco curſu quatuor Luna dies decretor[illegible] totidemque indicatiuos, præter incidentes, conſtituit. Cæter[illegible] cum acuti morbi ſæpenumero in chronicos vertantur, in his G[illegible] nus, alijque decretorios vſque ad vigeſimum ſupra cẽteſimum [illegible] merãt ab morbi inſultu, quo tempore Sol ſuum quadratum ac[illegible] git: & quamuis morbi chronici motu Solis regulantur, Medici [illegible] que adhuc terminum Lunæ, rationes etiam obſeruant quadrata[illegible] oppoſitaſque coitu: non modò cum locis à principio morbi: etiam

ſtiam cum Sole: cum aſſiduè in chronicis morbis fieri commotio-
nes in ægrotis contingat in nouilunijs, plenilunijs, ac Lunæ qua-
draturis cum Sole ob maximam vim Lunæ in humanis corporibus.
Verùm cum Criſes variò obſeruentur, decretorij dies inæqualiter
ſtatuuntur, quorum diſtributio aptior, & concinnior. In morbo-
rum initijs ob humoris hoſtilis, viriumque pollentiam validam fit
ſæpè conflictus, & criſis his diebus expectatur; poſtmodùm quia vir-
tus relanguit, humorumque pars aliqua attrita eſt, domitaque, re-
manet vis decretoria in menſibus, cum non poſſit aſſiduo humori
virtus aſſiſtere. Obſeruatur deinde hæc virtus in annis, ſi poſt mē-
ſes prauitas proceſſerit minuendi. Vigenario dierum primo ob vi-
rium ægroti pollentiam, humorumque; motus criticos in ſeptena-
rijs quaternis, ternis, ſeu criticis, ſeu indicatiuis, & incidentibus
auſpicamur; atque in his omnibus fieri Criſis aſſolet, cum virtus
valida non ſit imminuta, atque ita in quarto, ſeptimo, vndecimo,
decimoquarto, decimoſeptimo, & vigeſimo, & incidentibus; In
ſecundo vigenario, quia vigeſimo die ad quadrageſimum termina-
tur obſeruantur à Medicis ſeptenarij, & quaterni; nullo autem mo-
do incidentes. Tertio qui die ſexageſimo terminatur incipiens poſt
quadrageſimum ſolùm in ſeptenarijs vires decretoriæ obſeruantur
à profeſſoribus Medicis, quas non obtinere conſpicimus nec indi-
catiuos, nec incidentes. In reliquis verò vſque ad centumuiginti
tantum vigenariorum obſeruatur ratio, ſingulisque viginti diebus
Criſes expectantur veluti 80. 100. 120; nec alijs modis: poſt quos vt
menſes obſeruandi ſunt; ita poſt menſes pro decretorijs motiuis an-
ni ſunt.

De Veterum calculis, deque medio motu Lunæ pro decretorijs diebus colligendis perperam aſſumpto. Cap. XXI.

AT quia de loco Lunæ medio, quem aſſumpſerunt in diebus decretorijs colligendis Veteres diſſerendi ordo nobis innaſcitur, agè, parumper à præfinio deflectentes diuagemur ad amœniora philologiæ ſtudia; aliquid de Veterum Aſtrologorum abacis, tabuliſque (quas Ephemeridas noſtri vocant) diſſeramus: quamuis alibi à nobis ſufficientè dic ſit, cuius vocis caput quis poſtulatum, id eſſe dicemus, quod quodammodò in ijs diurnum Planetarum curſum digerant artis periti, ſeptizodiumque apponant;

ponunt; phaſeſque, cæteraſque omnes, quas ſydera cùm hinc inde viciſſim meant, efficiunt viſitationes, & proſes. Apud Veteres fuiſſe Ephemeridum vſum, vti apud nos ipſos non abnegarim, Iuuenalis ductus indicela, qui inquit.

In cuius manibus ceù pinguia ſuccina tritas
Cernis Ephemeridas.

Eas verò fuiſſe numeris etiam complicatas clarum eſt: nam numeros Babylonicos Mathematicorum vaticinia vocat Horatius, alijque Poetæ; fuiſſeque ibi adnotata ſigna, & Planetas oſtendit ſcriptor Naturę Lucretius, qui canit:

Vt ratio declarat eorum, qui loca Cæli
Omnia diſpoſitis ſignis ornata notarunt,
Propterea fit, vt videantur dicere verum.

Cæterùm Petroniana non minùs ducor obſeruatione, qui in veſtibulo domus ſenis Trimalcionis Tabellam pręfixam ſcribit, in qua, qui commodi Lunæ eſſent dies, quique incommodi adnotarentur; vti etiam Kalendaria apud nos, quæ vulgò lunaria indigetāt. Sanè, & Kalendaria fuerunt vetera, in quibus aut ruſticationis, aut rei maritimæ continerentur idoneè tempora, ſignarenturque in ijs cū Romanis diebus ſyderum Ortus, Occaſuſque; vt ruſticum eſt Kalendarium apud Palladium; aliudque vetus item ruſticum circumfertur; nec Vegetius cùm aperiri maria, ac claudi communi obſeruantia certo die indicat, non idem confirmat. Credo tamen [illegible] diuſculè in Kalendarijs (de quibus diximus) adnotata fuiſſe ſyderum veſtigia, vt potè menſtrua; cum diurnalia Planetarum [illegible] nerentur in Ephemeridibus. Extat & Ptolemæi Kalendarium [illegible] Hipparchæo legimus. Ephemeridas verò fuiſſe numeris [illegible] & illud ſequens Iuuenalis oſtendit.

Non ibi pariter numeris reuocata Traſylli

qui & Traſylli nomine appellatus, Tiberij Cæſar à Tráquillo, alijſque auctor[illegible] vaticinio, & amicitia [illegible] maximè claruit; verbum [illegible] adhuc illo tempore rudis erat hæc fac[illegible] gicis vanitatibus crederetur noxia (r[illegible] ultas, ac deſpectui, quid [illegible] medendi methodo, niſi raró admi[illegible] t inquit Plinius) non eam [illegible] gunt. Magi enim Aſtrolo[illegible] dice-

dicebantur, vt Tacitus lib. Annal. 2. *facta* (inquit) *de Mathemati-cis, Magiſque Italia pellendis Senatus conſulta*, quod & M. Popilio Lænate, Gneo Calphurnio Coſſ. antea tētatū refert Valerius Maximus; nec modò apud primæuos Quirites, ſed minoris temporis hæc opinio etiam in Mathematicos inualuit, vt Magi crederentur, quandò in ipſos legum ſtricta tela ſunt acerrima; vti habet Vulpiā. lib. 2. de Officio Proconſulis; quæ opinio cum hominum mentibus inſideret, cognoſci ſcientia non potuit; præcipuè etiam Chriſtianorum increſcente tunc ſalubritate, quæ vt ingenia ab Idolis, & Ethnicarum prauitatibus nuper auulſa, ac tenella amoueret, optimo conſilio ab ijs etiam, quæ malè audiebant, vt Aſtrologia erat, procul deduxit; verùm creſcente poſtmodò per deteriora barbarorum ſæcula in dies Minerua non item Ephemeridum viguit vetus illa pulchra exactio: ſed Tabulis quibuſdam ſunt vſi rudibus ſanè, & mancis; ſed in quibus etiam acriora ingenia plurimùm valerent. Primus anteacto ſæculo Ioannes Regiomontanus vir quidem in Cæleſtibus excultæ doctrinæ rudes illas Tabulas, quibus Planetarum loca duro Marte ſupputabantur, expoliuit, numeriſque laxioribus ad vſum Ephemeridum retulit, quæ poſtmodum reliquorum Mathematicorum induſtriâ in perfectiſſimum ordinem redactæ ſunt. Tempore autem Galeni facultas hæc Romā allata Plauorini Philoſophi eximij penè argumentis conuulſa eſt: torſit enim contra Ptolemæum tunc Romæ degentem ingenium ſemiuir criticus, ijſque rationibus eſt aggreſſus, quas Sex. Empyricus, ac A. Gellius illius Philoſophi perfamiliares collegerunt; ex eius demùm pharetra Picus, Sauonarola, cæterique Aſtrologiæ hoſtes mutuati ſunt iaculos; vti & ipſe fortaſſe ex illa Columellæ, qui ſe etiam contra Aſtrologorum placita ſub Nerone ſcriptitaſſe fatetur: (vixit enim Columella Vir ſanè eloquentiſſimus ad Veſpaſiani tempera) ex quibus conſtare ſatis poterit non niſi apud Aegyptios, ſiuè Aſſyrios viguiſſe eo tempore numerorū ſinceram methodum in Aſtrologia, ex quibus demanabant Romā Ephemerides; reliquoſque populos tenuiſſe confuſam potiùs, atque aceruoſam: quapropter in compingendis Lunæ motibus difficultate territi, tædioque rapidæ fugæ illius Planetæ medium pro diebus decretorijs colligendis ſumpſerunt: atque cum huius ſyderis motus ſit perpetuò idem, & æqualis, ijſdem lege inuolabili dies ſeptimus, decimus quartus. vigeſimus Critici iudicati ſunt; motus enim diurnus Lunæ medius

gra-

gradiuum tredecim, minutorum decem, ſecundorum triginta quin-que habetur ab omnibus, qui & diebus ſeptem nonaginta duos gradus, & quatuordecim minuta occupat: Lunaque perpetuò hoc tempore, in fine ſcilicet diei ſeptimi ad quadratum ſuum delabitur; ita in diebus quatuordecim motus eſt graduum octauaginta quatuor, minutorum viginti octo, quo Luna die ad ſuum regreditur oppoſitum: diebus verò viginti gradus idem motus ducentos ſexaginta ſex, minutorum triginta duo complet; & quia ad ducentos ſeptuaginta, quibus ſecunda quadra conſtituitur, remanent gradus ſex, & minuta triginta duo, vigeſimum ob id, ac vigeſimum primum Criticum conſtituebant; quod in diebus indicatiuis obſeruabant ex eodem motu medio conſideratis, ac proinde ſemper iiſdem, nec varietatem ſuſcipientibus. Hic demùm error prolapſus in infe-riora tempora inuaſit poſteros, non ſine nobiliſſimæ facultatis turpitudine: nec admirari ſatis poſſum, cùm mecum ipſe reputo tot homines de Cælorum prouincia benè meritos, quique artem Medicã excoluerint, quique ſe peculium Orci diminuiſſe putauerint, id non animaduerſiſſe: nunc verò quando ſyderum hæc in parte facultatē non Dæmonum vaticinio, nec ſuperſtitionis nequitia veram eſſe cognoſcimus, conceſſumque eſt aſtra infra animum arbitriumque noſtrum agere; reſtauratis Ephemeridibus veros Lunæ motus habemus, cum Veteres peregrina ſcientia, ac Cataplo Alexandrina tantùm cognita non eadem dexteritate vti poſſent; ſuo quando tempore non intellectam apud multos Ptolem. Quadripart. 2. indicat, nec habuiſſe fidem, niſi apud Aegyptios, Aſſyriiſque; penes quos hæc vigebat ars, vt Iuuenalis Poeta probat.

Chaldæis ſed maior erit fiducia, quicquid
Dixerit Aſtrologus, credet de fonte relatum
Ammonis.

Ephemerides ipſorum erant opera. Idem.

Non ibit pariter numeris reuocata Traſulli:
Ad primum lapidem vectari cùm placet, hora
Sumitur ex libro.

Demùm.

Ægra licet iaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, niſi quam dederit Petoſyris.

hoc eſt ipſius Ephemeris: non enim horæ capiuntur, niſi ex Ephe-
meridibus certæ, nec fœminarum (de quibus Poeta loquitur) va-
let induſtria illas ex Tabulis haurire; cum peritorum impenſa hæc
ſit: Medicorum verò altercatio, & difficultas in cardine illo volui-
tur; nempè de die ſeptimo, cùm an expectanda criſis in primo, ſi-
ne, vel medio ſeptimi ambigunt; quæ verò, cùm Luna ad quadra-
tas radiationes ſuas, vel oppoſitionem peruenerit, oſtentatur. Cæ-
terum ex ratione dierum Criticorum vulgata, ſumpta que à medio
nidtu in fine ſeptimi, nec alia hora incidit: iſti vero cum Criſim
anticipare, vel protrahi longiùs vident; quia in tenebris micant,
nec rationem vſpiam habent, cauſas ad materiæ peccantis copiam
reggerunt, ad virtutis robur, vel debilitatem, atque intemperan-
tiam ægri, admiſſoſque errores perperàm, aliaſque huiuſcemodi
fabulas.

Diuturnas, chronicaſque ægritudines iuxta motum Solis tempe-
rari, quemadmodùm acutas, ſubitaneaſque ex Lunæ cita viciſſitu-
dine ſatis ſupra dictum eſt; pariterque lunari menſe in acutis atten-
di, cùm Luna ad quadraturas ſuæ viæ radiationes, oppoſitum, ſeù
diametrum peruenerit ab eo loco, in quo in principio morbi
conſtituebatur; ſicut in ſolari anno pro diebus Criticis in longio-
ribus morbis conſtituendis obſeruari ipſum Solem: cum Sol ad ſuas
itidem quadraturas, aſpectuſque oppoſitos in Zodiaco deuenerit;
quod intelligere voluit coryphæus medicæ diſciplinæ Hippocrates,
vbi æſtiuas ægritudines Hyeme terminari; hyemales verò Aeſtate
prędicauit; Galenuſque, quòd diurnorum morborum temporis mu-
tatio, limes ſit. De morbis igitur chronicis, qui quamuis ſequan-
tur motum Solis, *originem tamen ab alijs Planetis capere*, Mer-
curio, Saturno, reliquiſque fatendum eſt. Sciendum pro nunc ta-
men Solem cùm ad aſpectum quadratum, vt pluries diximus, à lo-
co, in quo à morbi initio radiauerat, recidit, diem conſtituere Cri-
ticum, eodemque modo, quando ad oppoſitum proprium, quadra-
tumque ſecundum, ac ſiniſtrum ab loco radicali ægritudinis relabi-
tur, alios itidem decretorios demonſtrare; vltimumque tandem cũ
ad epocham primam, locumque radicalem in initio remeauerit,
in morbis quippè, qui annum non excedunt; cum in reliquis (qui
excedunt annum) alia requiratur dierum criticorum ratio; hi enim
cum terminum ægritudinis à Planetis Superioribus Marte, Saturno,
Iouecque proprium recipiant; Planetarum motus in epicyclis, eo-

rumque